

בטאון רשת ישיבות 'באר התלמוד' לדורותיה • ירושלים • אופקים • חזון יחזקאל | תשרי תשפ"ז

הבאר

4

בית השואבה

ממן ראש הישיבה שליט"א
שב לימים שרבותיו הניאוהו
מלהסתגר בד' אמותיו

20

לא ראינו שינה

רבותינו שליט"א מספרים על
שאיפותיהם בימי השחרות,
והמציאות כיום

14

החל לברך שהחיינו ונזכר שאינו צריך לברך:
חדש, מדור מכתבי תורה ממרן
ראש הישיבה הגר"ח שליט"א

דירת קבע

מאות מיליונים חולקו בעשרים וחמש
שנות פעילות גמ"ח הבוגרים. **ראיון**

צר לי עליך אחי

שורות עילאיות מקולמוסו של הרה"ג
רבי יוסף חיים מלכא זצ"ל

20

בית היין

מלימוד ההלכה ללימוד סוגיות הש"ס, מהשאיפה לגדל אברכים עד בניית הקומה הלמדנית של בני הישיבה. רב שיח עם רבותינו הגר"נ שמעה והגר"מ אביטן.

14

ברכת כרגים

תשובה הלכתית לבוגר הישיבה, בנידון התחיל ברכה ונזכר שאינו מחויב בה.

4

ירח של קדושה

לראשונה מרן ראש הישיבה שליט"א יושב לשיחה ומספר על השנים הראשונות, ועל כך שכל הקמת הישיבה הייתה הוראה ברורה של רבותיו.

40

החסד שבבאר

מאות מיליוני שקלים ומאות דירות. מושגים לא נתפסים על היקף אימפריית החסד של בוגרי 'באר התלמוד', שיחה ראשונה מסוגה.

38

המאציק העליון

שורות עילאיות שנכתבו בקולמוס לבבו הטהור של חברנו הרה"ג רבי יוסף חיים מלכא זצ"ל שהסתלק מעמנו בחודשים האחרונים.

בטאון 'הבאר', יוצא לאור על ידי חוג ידידי ובוגרי ישיבות 'באר התלמוד'

עריכה:

הרב אביאל חיים חורי

עיצוב ועימוד:

ר. שם טוב - 0583230509

משותפים: הרב יעקב

מאיר קצביאן, הרב יוסף

חיים מיכאל, הרב דוד

ירקוני, הרב חיים אליעזר

אלפיה, הרב שלמה

פנחסי הלוי, ישראל מאיר

רז, הרב יצחק אלוור

והרב דוד ראובני.

הגהה:

הרב חיים אליעזר אלפיה

לתגובות ניתן

לשלוח למייל

beerabm233@gmail.com

◆ פי הבאר ◆

לראשונה מוצג פרסום על הגמ"ח הענק שפועל לרווחת בוגרי הישיבה, גמ"ח שהלווה עד עתה מאות מיליוני שקלים, והכל מתוכו ומכוחו של כל יחיד, תודתנו למנהלי הגמ"ח שנאותו לשתף אותנו במתרחש בין הפנקסים.

המדורים הקבועים, גם הם קיבלו מתיחת פנים ראויה, ותקוותנו איתנה שתהיה לכלל החברים, בכל אתר ואתר, מכל מחזור ומחזור, רוח נעימה נושבת ומקרבת את הלבבות.

כאמור, שותפים רבים ליצירת החוברת הזו, לכל אחד מתבצר מקום של כבוד ואלמלי הוא היה נחסר העיקר מן הספר, ועם כל זאת נזכיר לטובה הבחור החשוב ישראל מאיר רז הי"ו, איש רב תבונות ורב ברכות, לא נח ולא שקט ולא הרפה שום פרט, עד שיצא דבר נאה ומתוקן, יה"ר שיזכה להקים את ביתו בקרוב, בית נאמן בישראל.

עוד השתתפו עמנו, הבחורים החשובים: יאיר פדלון, אברהם פנחסי, משה מועלם, יוסף דדאשי כהן, רפאל רפאלי, מאיר מלכה, משה הרוש, משה חיים מלכה, שלמה אביאל וקנין, כל אחד בשמו הטוב יבורך.

יהי רצון ששמחת החג, שמחת תלמידי חכמים בירח האיתנים, תשפיע רב טוב לכלל בית ישראל, יכירו וידעו כל ממלכות הארץ כי אין אומתנו אלא בתורתה, יכירו וידעו כי מכוחה של תורה ניזון כל העולם ואין העולם מתקיים אלא בזכות יושבי בתי מדרשות וקול צפצופה של תורה, בוקע ועולה לכל העולמות כולם.

**בברכה נאמנה
מערכת 'הבאר'**

בתלתא הויא חזקה, וחזקה על חברים שאינן מוציאים מתחת ידם דבר שאינו מתוקן, ועל אחת כמה וכמה חברי ישיבתנו הקדושה.

גיליון זה, שותפים רבים לו. זה בא בכדו וזה בא בחביתו, חביתי כהן גדול מעידי עידית ומשופרא דשופרא, ישבו ללבן ולזקק את הדברים, משאות מרנן רבותינו שליט"א, מהנעשה ונשמע בהיכלי התורה, מבי מדרשא ומביני אורבי, משיחת חולין של תלמידי חכמים ועד דקדוקה של הלכה.

בני הישיבה, מינייהו מלכי ומינייהו איפרכי בכל תפוצות ישראל, התעוררו והתעודדו מהגיליונות הקודמים, שיגרו הערות והשלמות, בקשות והוספות, חלקן שילבנו בחוברת הנוכחית וחלקן ישולבו בעתיד.

לנגד עינינו ניצבת בקשתו של רבינו ראש הישיבה הגר"ח שליט"א, לחבר את בוגרי הישיבה מזה שלוש שנה לאוהל אחד, לרוח אחת, לעשות רצון אבינו שבשמים למלא את הארץ דעה את ה'.

בגיליון זה זכינו לקבל שיחת זיכרונות והתעוררות במחיצת מרן ראש הישיבה הגר"ח שליט"א, נדירה מסוגה, תוכה רצוף אהבה לרבותיו הקדושים ולדרך הראויה לבני עליה.

במדור 'על פי הבאר', מתפרסם לראשונה מכתב בסוגיית טעות וספק בברכת הנהנין שנשלחה לידינו הרב שלמה חדד שליט"א. בחדר משכיתו של רבינו שליט"א ספונים מכתבי תורה רבים שנשלחים לעתות קרובות אל סנהדרי גדולה ומשם הוראה יוצאה. מכתב זה הוא הראשון בסדרה בע"ה. מפאת אריכות התשובה, מתפרסם כאן רק חלקו הראשון של המו"מ.

בראיון שנעשה עם רבותינו הר"מים שליט"א נובע מעיין של עצות והדרכות, זיכרונות מתקופות שעברו ומבט זך על חובתו ומטרתו של בן הישיבה, ראיון שחובה לקרוא היטב.

השנים הראשונות בישיבת 'אהל
מועד' והרצון לשבת בכולל
כל היום בפרישות • ההוראה
המפתיעה של מרן הגרב"צ אבא
שאול זי"ע וחמישים שנות מהפכה
• זכר לשמחת בית השואבה
לעת צאת שאיבת הדעת והחכמה
ממבועי רבינו מרן ראש הישיבה
שליט"א מערכת 'הבאר' בדליית
מלוא חופניים של מים צלולים
וזכים, להרוות ולנסך לגרונם של
תלמידי חכמים, זכרונות בפרסום
ראשון ודברי חכמה לחיי תורה

הרב יוסף חיים מיכאל

משכן שילוב דורה הקדש

לא הייתה קיימת אצלם שום שייכות לתענוגות חולפות, וכולם היו שקועים אך ורק בתורה."

"בצעירותי למדתי בחברותא עם הגאון רבי אברהם עטיה זצ"ל שנפטר לאחרונה, היה תלמיד חכם מופלג מאוד מאוד, התגורר ברחוב סורוצקין בירושלים והיה לו כולל באשדוד, כל נסיעותיו היו מנוצלות ללימוד והספקים.

"אביו היה השקדן רבי ישועה עטייה, ובכן, גם אביו וגם השקדן רבי עמרם אזולאי, שניהם היו מוכרים בירושלים כשקדנים הגדולים, וראינו אצלם התמדה שלא תשוער.

"לפני קום המדינה, עת הפגזו הערבים את ירושלים, היו התושבים שוכבים בשוחות שנחפרו באדמה כדי להתמגן. פעם אחת, עם תום ההפגזה, קמו כולם, ולחרדתם הבחינו ברבי ישועה שנוותר לשכב באדמה שעה ארוכה.

"ניגש אליו מאן דהו לבדוק אם עוד רוח חיים באפו, והנה שומע אותו מנגן בזמזום ובעיניים עצומות את דברי הגמרא בעל פה, שקוע בשינון גירסתו ולא שת ליבו לכך שההפגזה תמחה... גם תחת אש הסתתר ולמד, ואלמלא הזיזו אותו, מי יודע כמה זמן היה מוסיף להגות בה, שכן בעת לימודו שכח לחלוטין את עצמו ואת סביבתו.

"וכך גם רבי עמרם אזולאי זצ"ל, שהיה בעצמו מופת מופלא של התמדה. ביישיבה נהגו לומר, "יש שני מתמידים ביישיבה, השעון שעל הקיר ורבי עמרם אזולאי; אלא שיש ביניהם הבדל אחד, לשעון נגמרת הסוללה, ולרבי עמרם לעולם לא! - - -

"בזקנותו התגורר בבני ברק מול ביתו של הגר"ח גריינמן זצ"ל, כאשר הייתי מגיע אל הגר"ח גריינמן, אשר סייע רבות במסגרת הפעילות עליה יסופר בהמשך, הייתי נכנס תחילה לבקש את ברכתו של רבי עמרם אזולאי, ובכל פעם מחדש מצאתיו יושב שקוע בלימודו באותו המקום בדיוק.

"בימים שמרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל

שקדני ירושלים

עם כניסתנו איננו משתהים, מבקשים אנו לגעת בנקודת התשוקה הבוערת ביותר, הניצבת תמיד לנגד עיניו של כל תלמיד הזכות להימנות עם חוליות שלשלת הזהב של מסירת התורה. לשם כך אנו חפצים לשמוע את הסוד הנאמר בלחישה, את 'נוסחת הקסם' או את דרך הקיצור, אם ישנן כאלו.

למדנו רבינו כיצד זוכים לעמוד על דעת רבותינו? כיצד נזכה להיכלל בשלשלת מוסרי התורה?

"כל ימי התייגעתי להגיע למדרגה הזו", מגלה ראש הישיבה את סודו. "עקבתי אחר רבותינו הקדושים זי"ע, למדתי הרבה מדרכיהם, והשתדלתי לא לסטות כמלוא נימה ממה שראיתי וממה שהורו לי, וזה העומד לנגד עיני, שגם התלמידים שלנו יהיו כמו השורשים ההם!

"עליכם להבין, הדור שזכיתי להסתופף בצלו היה דור של אנשים קדושים ומרוממים עד תכלית, כאלו שכל מציאותם הייתה פרישות מוחלטת מהבלי העולם הזה וממאווייו. הצדיקים שראיתי לא ידעו דבר מהעולם הזה,

ימים ימי בין הזמנים של חודש מנחם אב, השקדנים שבבחורים עמלים על פרקי דכלה, ואף אברכים וראשי ישיבות מוצאים פורקן במסכתות שאינן משגרת לימודם, כדי להרחיב דעת ולהתאוורר ממסכתות הישיבה הקבועות.

לא כן בבית אחד ומיוחד ביתו של מרן ראש הישיבה שליט"א. כאן לא רק שהזמן לא עצר מלכת, ולא רק שמסכת הישיבה נצורה על לוח לבו, אלא שהשיעורים 'לזמן' הבא כבר מרחפים בחלל החדר. ובין הזמנים מה יהא עליו? זאת לא שאלנו.

עומדים אנו על מפתן הבית, הדל בגשמיית. נרגשים לקראת כניסתנו אל הקודש פנימה, יודעים אנו כי אם נזכה לנשיאת רוח, יישאנו ראש הישיבה על כנפיו ויעלנו מעלה אחר מעלה, לעולמות נעלים עוד יותר מן המוחש עולמות טמירים ונעלמים, שבהם דמות הענק הניצבת לנגדנו מהווה חוליה מקשרת וזוהרת, במחרוזת יהלומים נדירה ומפעימה.

בהורמנא ולאחר נטילת רשות, מבקשים אנו לטעום אך מעט מיערת הדבש, לדלות ולהשקות ממעיני הדעת והחכמה, להרוות את צימאונם ותשוקתם של אלפי תלמידי ובוגרי הישיבה לדורותיהם, בכל מקומות מושבותיהם.

ראשונים כמלאכים. מרן ראשי הישיבה חכם יהודה צדקה וחכם בן ציון אבא שאול

מבחור לבחור, כשהוא חוזר בקול על כל מילה ומילה בדיוק מרבי, כאילו הייתה זו הפעם הראשונה שבה הוא נתקל באותם דברים! וצריך לזכור שכך הוא בחן את כל תלמידי הישיבה לאורך שנים רבות, לימד ושינן את אותן המסכתות עשרות פעמים, ועדיין קרא כל אות ברעננות ובהתרגשות של פעם ראשונה.

"מידת הענווה שלו הייתה נדירה אף היא, קשה לתאר זאת, הלא גדולי הדור היו תלמידיו, את כולם הדרך ושלח להקים עולה של תורה, אך לעצמו לא החזיק טובה ולא דרש מאומה. זכורני כי בהיותי בחור ראיתי חוזר מן השוק, כשבידו האחת שקית מצרכים ובידו השנייה מקל הליכה, רצתי לעברו והפצתי בו ליטול מידו את המשא, אך הוא סירב בתוקף לקבל עזרה מתלמידו".

הרב שמע שיעורים מרבי עזרא?

"לא במישרין במסגרת סדרתית, הקשר שלי לרבי עזרא עטיה היה שונה, מאשר לדור שהיה אחריו דוגמת חכם יהודה צדקה וחכם בן ציון אבא שאול זצ"ל. כשהגעתי לישיבה היה רבי עזרא כבר בא בימים וחדל ממסירת שיעורים שוטפים. שיעורים שמעתי מחכם יהודה צדקה, שכיהן כמגיד שיעור וכראש ישיבה, ומתלמידו המובהק של רבי עזרא, חכם בן ציון אבא שאול, שהייתי גם שכן.

"ועם זאת, רבות למדתי מהנהגותיו של רבי עזרא, מושגים שקשה למצוא כיום. מעשה בגאון רבי אליעזר סילבר שהיה מגדולי הדור באמריקה, שהגיע לבקר בישיבת 'פורת יוסף', במהלך דבריו הקשה קושיה חמורה, וחכם בן ציון יישב את הדברים על אתר, ובהתפעלותו קרא: 'האור שמח עמל שעתיים ליישב קושיא זו, וחכם בן ציון יישבה בדקה אחת!' מיד לאחר מכן יצא חכם עזרא עטיה מהיכל הישיבה, והתלמידים לא הבינו מה הסיבה שקם והלך.

"אני יושבתי סמוך אליו ושמעתי אותו ממלמל לעצמו, 'אבק לשון הרע, אבק לשון הרע', לקח את המקל ויצא מבית המדרש - - -

התגורר ברחוב אלקנה, גרתי בשכנותו והייתי רואה אותו צועד לתחנת האוטובוס ברחוב צפניה, כשגמרא פתוחה בידו ועיניו נעוצות בה.

"סיפר לנו מורי ורבי חכם בן ציון אבא שאול, שהיה רגיל לצעוד לישיבה בעיר העתיקה ברגל ביחד עם חכם עובדיה, ההליכה ארכה עשרים וחמש דקות, ובזמן הזה היו חוזרים על כל תלמוד מן הלילה. ואף בימי שישי היו חכם בן ציון והרב עובדיה יוסף לומדים מן הבוקר ועד הערב, סועדים מעט וממשיכים בלימוד עד סמוך לכניסת השבת, אז טבלו בזריזות במקוה ויצאו לתפילת מנחה.

"עם דוגמאות חיות כאלו גדלנו, על מציאות של אנשים שלא הכירו דבר מלבד התורה, גם הבחורים בישיבה למדו ברציפות מלאה, ללא שום הפסקות לדברים בטלים. הלומדים הרציניים אף הניחו לפניהם שלט ברור: 'אני לא מדבר באמצע הלימוד'."

מלאכי אלוקים עולים ויורדים

בהשראת תיאוריו המפעימים של ראש הישיבה על רבותיו זיע"א, אנו פונים ושואלים: ילמדנו רבינו, האם הייתה דמות מסוימת בישיבת 'פורת יוסף' שהאצילה במיוחד מהודה על הרב?

ראש הישיבה נמנע מלהצביע על אישיות אחת בלבד, "כל הרבנים כולם היו כמלאכי השרת", פותח הרב את תשובתו, המושכת אותנו עמוק אל תוך נבכי הזמן, "לא היה בהם אחד שנמצא בו פגם כלשהו, אפילו כקוצו של יו"ד."

"הראש לכולם היה כמובן מרן ראש הישיבה רבי עזרא עטיה זצ"ל, אהבת התורה שלו הייתה מופלאה ולא נודעה כמותה; ניכר היה בחוש כי כל מהותו היא 'מה אהבתי תורתך'. כאשר היה בוחן אותנו, היה מבקש מהבחור לקרוא משנה, גמרא, רש"י ותוספות, כך עבר

ניגש אליו מאן
דהו לבדוק אם
עוד רוח חיים
באפו, והנה
שומע אותו מנגן
בזמזום ובעיניים
עצומות את דברי
הגמרא בעל פה,
שקוע בשיוון
גירסתו ולא
שת ליבו לכך
שההפגזה תמה

מה באתי לעולם כדי לנוח?! באתי לכאן כדי לעמול ולהתאמץ". מילים אלו מהדהדות באוזני עד היום, הגם שחלפו מאז כבר יובל שנים.

"במשך השנים זכיתי גם לפקוד את ביתו של סידנא בבא סאלי בנתיבות, ושל בנו סידנא בבא מאיר באשדוד וקיבלתי מהם מלוא חופניים, רבי מאיר נהג ללחוץ את ידי ולהרעיף עלי דברי מוסר והדרכה בעקביות, ואני קיבלתי את דבריהם בצימאון ובהתעוררות רבה".

וראיתם. וזכרתם ועשיתם

הסיפורים כה גדולים, נראים קשים להלימה על הדור הצעיר. איזו עצה אחת טובה נוכל לקחת וליישם, עצה שנדע כי ממנה אפשר להגיע למדרגות שהרב מדבר עליהן.

מִן ראש הישיבה מפתיע. נראה לכאורה שתשובתו אינה נוגעת ישירות בשאלתנו, והוא פותח בשאלה, על פסוקים אותם אנחנו קוראים מדי יום מספר פעמים -

"אתם שואלים טוב", הוא מקדים. "תשמעו את העצה הכי בדוקה מאז שניתנה התורה, כי כך כתוב (במדבר טו, לט): 'והיה לכם לציצת וראיתם אתם וזכרתם את כל מצות ה', ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם'. ההקשר אינו מובן לכאורה מה עניין שמיטה אצל הר סיני, ומה עניין זכירת כל מצוות התורה וקיומן לשמירת העיניים? אלא מפורש הדבר לא כדרוש ולא כ'ווארט' חסידי, אלא כפשוטו של מקרא מלא: הדרך לזכירת כל מצוות התורה ולקיומן אחת היא ואין בלתי שמירת העיניים!"

קולו של ראש הישיבה מתנגן כשהוא מספר את המעשה הידוע ברבי מתיא

הישיבה. "כך היו כל רבותינו, גם בשנים מאוחרות יותר, בעת מגוריי בשכונת בית וגן, ראיתי שוקד על תלמודו באותה דביקות בבית הכנסת 'החיד"א'. משום כך ציווה בצוואתו לחקוק על מצבתו רק את המילים: "פה נטמן עבד ה'". לימים אף זכיתי ששניים מילדיי נישאו לנכדיו. בני ראש הישיבה הגאון רבי חנוך שליט"א, חתנו של בנו הגאון רבי שלמה בן שמעון זצ"ל, וחתני הגאון רבי יעקב כהן שליט"א, בנו של מרן רה"י חכם שלום זצ"ל, שהיה חתנו הגדול של חכם מנצור בן שמעון.

מדובר באנשי מעלה בעלי השגות ורוח הקודש, צדיקים יסודי עולם היראה מפני קדושתם הייתה מוחשית ומתמדת.

דוגמה מובהקת נוספת לשקיעות מוחלטת, ולהתמסרות נדירה לצרכי היחיד והרבים, הייתה דמותו הטהורה של רבי יוסף עדס זצ"ל, אצלו למדתי שבעה ימים בשבוע! בישיבה למדנו שישה ימים גמרא, רש"י, תוספות ורא"ש, ובשבתות התכנסנו קבוצה מובחרת של כשבעה-שמונה בחורים, ולמדנו איתו את דברי הרי"ף והר"ן על ההספק השבועי.

"מעולם לא ידעתי מתי הוא מוצא פנאי לאכול או לישון, בבוקר מסר שיעורים בישיבה, בערב בבית הכנסת 'שאל צדקה', ולפנות בוקר השכים לכותל המערבי לעסוק בלימוד פנימיות התורה. במקביל לכך, פעל ללא ליאות למען יתומים ואלמנות, בשעות הלילה המאוחרות היה מדיד שינה מעניין, כדי להתקשר לנדיבי עם מעבר לים בשעות פעילותם ולגייס כספים. יתרה מזו, בעת הצורך אף עסק בעצמו בחסד של אמת ובקבורת נפטרים.

"באותם ימים שכנה הישיבה ברחוב שמואל הנביא, ראיתי צועד לעבר בית הכנסת למסור שיעור, הליכתו הייתה כה איטית, תשוש כוח ומוותש. ניגשתי אליו ושאלתי בדאגה: "רבנו, מדוע הרב מתאמץ כל כך כשהוא נראה כה חלש?". רבי יוסף עצר את הליכתו, הישיר אלי מבט נוקב והשיב: "וכי מה חשבת, לשם

"היכן ניתן למצוא גדלות כזו, שראש ישיבה יקום ויעזוב מעמד פומבי, בשל חשש דק של אבק לשון הרע?! הלא תבינו כי חיינו במחיצת אנשים קדושים, פרושים ומרוממים מעל לכל מושג.

"כפי שאמרתי קודם, שיעורים קבועים זכיתי לשמוע מחכם יהודה צדקה. רבי יהודה היה בן אחותו של רבנו יוסף חיים בעל ה'בן איש חי' זיע"א, ואימו עצמה הייתה צדקת גדולה. חכם יהודה היה בבחינת 'תלפיות', פה מפיק מרגליות והנואם הראשי בכל כינוס, מקובל ואהוב על כל החוגים והעדות, בני עדות המזרח, אשכנזים ואנשי 'נטורי קרתא'. לכולם ידע לדבר בשפתם, וכולם נהרו לשמוע את דבריו. לצד זאת, ניחן בענווה מופלגת ובפשטות מוחלטת של ביטול היש. הוא מסר את נפשו ממש למען הכלל, וכל מפעלי תלמודי התורה שקמו באותה תקופה נזקפים לזכותו".

וכי באתי לעולם כדי לנוח?

"היה לנו בישיבה נשמה ללא גוף, תלמיד-חבר לרבי עזרא עטיה, הלא הוא חכם מנצור בן שמעון. בישיבת 'פורת יוסף' נהגו לערוך תענית דיבור בשבתות השובבי"ם, הייתי נכנס ורואה את חכם מנצור יושב שעות על גבי שעות, מבלי להניד עפעף או להזיז אצבע. עבורו לא הייתה משמעות לגשמיות הגוף, ולא היה מושג של תנועת איבר ללא צורך של ממש.

בשעתו שמענו מהגאון רבי ראובן שרבאני זצ"ל בעת שניהן כר"מ בישיבת 'יקירי ירושלים', כי לחכם מנצור הייתה 'ראייה' והיו התלמידים המאחרים לשיעור מסתתרים מפניו. רבי ראובן אף סיפר שפעם אחר בעצמו לשיעור, ונכנס כשהכובע משוך על מצחו שלא יביט בו חכם מנצור, ורק מאוחר יותר יישר את הכובע...

"וכי רק חכם מנצור?!", תמה ראש

היכל הישיבה הגדולה בירושלים

בישיבת
'פורת יוסף'
לא התנהלה
מערכת
גיוס ורישום
תלמידים יזומה,
כפי הנהוג כיום,
מי שחשקה
נפשו בתורה
הגיע מעצמו.
זו מציאות
שהתאימה
לשנים ההם, לא
בהכרח גם כיום

בן חרש (ילקוט שמעוני רמז קסא):

"מעשה ברבי מתיא בן חרש שהיה יושב בבית המדרש ועוסק בתורה, והיה זיו פניו דומה לחמה וקלסתר פניו דומה למלאכי השרת, שמיימו לא נשא עינו לאשה בעולם.

"פעם אחת עבר שטן ונתקנא בו, אמר: אפשר אדם כמו זה לא חטא? אמר לפני הקב"ה: רבונו של עולם, רבי מתיא בן חרש, מה הוא לפניך? אמר לו: צדיק גמור הוא. אמר לפניו: תן לי רשות ואסיתנו. אמר לו: אין אתה יכול לו. אף על פי כן אמר לו: לך. נדמה לו כאשה יפה, שלא היה כדמותה מעולם מימות נעמה אחות תובל קין שטעו בה מלאכי השרת... עמד לפניו.

כיוון שראה אותו הפך פניו ונתן לאחריו. שוב בא ועמד על צד שמאלו, הפך פניו לצד ימין. היה מתהפך לו מכל צד. אמר: מתיירא אני שמא יתגבר עלי יצר הרע ויחטיאני.

"מה עשה אותו צדיק? קרא לאותו תלמיד שהיה משרת לפניו, אמר לו: לך והבא לי אש ומסמר. הביא לו מסמרים ונתנם בעינו. כיוון שראה השטן כך נזדעזע ונפל לאחוריו. באותה שעה קרא

הקב"ה לרפאל, אמר לו: לך לרפא את רבי מתיא בן חרש. בא ועמד לפניו. אמר לו: מי אתה? אמר לו: אני הוא רפאל, ששלחני הקב"ה לרפאות את עיניך. אמר לו: הניחני, מה שהיה היה. חזר לפני הקב"ה ואמר: ריבונו של עולם, כך וכך אמר לי מתיא. אמר לו: לך ואמור לו אני ערב שלא ישלוט בו יצר הרע. מיד רפא אותו'.

"המעשה הזה שורף את הלב! לא רק בגלל ההבנה הפשוטה שבו, אלא מבחינה נוספת הנוקבת לא פחות. הלא שנינו בקידושין (לא, א) שסומא פטור מכל המצוות שבתורה, ורבי מתיא מצדו אינו חושש מכך מוטב לו להיות פטור מכל מצוות התורה, ובלבד שלא ייכשל במראות אסורות חלילה!

"זוהי המלחמה העיקרית של לומדי התורה בכל הדורות. התורה אינה יכולה לשכון אצל מי שמתעסק בדברים המטמאים את נפשו. לא ייתכן להיות שקוע בטומאה וללמוד תורה, שכן זהו תרתי דסתרי. כך שנינו גם במסכת שבת (קט, ב) "אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו? אל תגעו במשיחי - אלו תינוקות של בית רבן, ובנביאי אל תרעו - אלו תלמידי חכמים. אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה, אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית

בכל מצב ובכל זמן. באחד מימי הקמפ

הישיבה הוקמה
לא מתוך
יוזמה פרטית
שלי, חכם בן
ציון ציוה אותי
להקים, ומילאתי
את שליחותו.
מקום שהורה לי
לכהן בו כיהנתי,
מקום שהורה לי
לעזוב עזבתי

ממערב מרוח הזמן והסגנון האירופאי המודרני שהחל לפרוח בארץ. לפיכך, כאשר נפתחו הישיבות הגדולות כדוגמת חברון ופוניבז', נמשכו רבים מטובי הבחורים ללמוד בהן.

"לשם המחשה", מטעים הרב, "חכם יהושע שרבאני זצ"ל שהאריך ימים מאד, עד שנהג לקרוא לכל אברך צעיר 'ילד'... כששאלוהו על כך, השיב בחיוך: 'ילד בגימטריה 44, עד גיל זה הריהו עדיין ילד'. הוא היה מקובל מופלג, ובזקנותו התבטא: 'מי ייתן ואזכה לשאת אישה ולהוריד נשמה חדשה לעולם' מתוך כיסופים להשגות שעליהן דיבר האר"י הקדוש. אלו היו מושגי הרוממות שלהם!

"אולם דמויות קדושות ופרושות אלו, שרוח הקודש מילאה את כל הווייתן, לא תמיד נתפסו כמודל ישיר לחיקוי עבור הדור הצעיר, שחיפש בעיקר חריפות, למדנות וסדר ישיבתי מובנה.

"אם נדבר על ישיבת 'פורת יוסף', הרי ששם לא התנהלה מערכת גיוס ורישום תלמידים יזומה; מי שחשקה נפשו בתורה הגיע מעצמו. הישיבה התנהלה מתוך טהרה מוחלטת, בניתוק מוחלט מעסקנות ומשיקולי העולם הזה. מציאות זו התאימה לשנים ההם, וכיום יש צורך בטכניקות שונות במישור הפעילות הציבורית".

רבן". וכל כך למה? מפני שקול התורה והתפילה של תינוקות של בית רבן, בוקע ועולה למעלה מכל הרקיעים בזכות טהרתו ונקיותו מחטא. וכפי שמסיימת הגמרא שם, "אמר ליה רב פפא לאביי. דידי ודיך מאי? - אמר ליה, אינו דומה הבל שיש בו חטא, להבל שאין בו חטא".

בהעזה מסויימת אנו שואלים: מניין שאב הרב את משנתו זו הנוגעת לשמירת העיניים, שעליה הוא חוזר השכם והערב? האם בישיבת 'פורת יוסף', צור מחצבתו הרמה, עסקו בכך תדיר? הלא למיטב ידיעתנו רבותינו העדיפו בדרך כלל שלא להעמיד נושא זה במוקד השיח?

"כל ההסתייגות שהייתה בעבר מעיסוק מופרז בנושא שמירת העיניים, נבעה אך ורק מהחשש שמא יעשו מן ה'סור מרע' עיקר. יש לדעת שאין עושים עסק מרכזי מן השלילה, אלא מתמקדים אך ורק בתורה ובקדושתה. עניינה של שמירת העיניים אינו אלא שמירה על טהרת כלי הקיבול, לשמר את קדושת התורה השוכנת בקרב האדם".

שאלת תמורות הדורות

נוכח דמויות הוד כה מפעימות, לאן נעלם הזהור בדור שאחריהם? ומדוע נדמה כי הפער הבין-דורי בעולם התורה הוא כל כך גדול וחד?

נגענו בנקודה רגישה, ונראה כי ראש הישיבה כאילו המתין לשפוך אור בסוגיה זו.

"בשונה מימינו, שבהם במבט לאחור מבינים את גודל האבידה, הרי שבאותם ימים לדור הצעיר לא היו הכלים המתאימים להכיל פרישות וקדושה כה נשגבות, לכך הצטרפו גם פערי מנטליות מובהקים, בני הדור הצעיר עמדו מול מסורת של חכמי בבל וארם צובה, שהייתה רחוקה כרחוק מזרח

גדולים מעשי הייא' ראשית המהפכה החינוכית

עולמו של רבינו ראש הישיבה שליט"א פעל במקביל להקמת ישיבות 'יקירי ירושלים' ו'באר התלמוד', גם עבור רשת הת"תים בכל רחבי הארץ, שהתמסדה אחר כך לרשת 'מעין החינוך התורני', המוכרת כיום בשם 'בני יוסף'. את השיחה הזו אנחנו מבקשים לנצל גם עבור התקופה ההיא.

"היה זה לפני כחמישים וחמש שנה", מספר ראש הישיבה, "אחי רבי שלמה זצ"ל, פתח את ישיבת 'אוהל מועד'. השנה הראשונה לוותה בקשיים רבים, ובשנה השנייה פנה להתייעץ עם חכם בן ציון אבא שאול זצ"ל על עתיד המוסד. חכם בן ציון הציע שיצרף אותי להנהגת הישיבה, שמנתה אז עשרות בודדות של בחורים.

"באותה תקופה, זמן רב טרם קמה תנועת ש"ס, התכנסה ב'פורת יוסף' אסיפת פעילים בראשות חכם יהודה צדקה וחכם בן ציון. האסיפה נועדה לתת מענה למצוקה החריפה שנוצרה עקב היעדר תלמודי תורה ייעודיים לציבור שלנו. באותה עת כיהנתי כראש ישיבה ב'אוהל מועד' והייתי הדובר הראשון בכינוס. עמדתי על הצורך הדחוף לפעול ישירות בבתי התושבים כדי להעביר ילדים ממוסדות החינוך הממלכתי-דתי לתלמודי תורה תורניים. וכך עשינו בפועל, עברנו מבית לבית ושוחחנו עם ההורים.

"הניתוק ששרר אז בחלק מן הבתים היה קשה לתפיסה, מרבית התלמידים באו מבתים עממיים ולא ממשפחות תורניות. זכורני מקרה בישיבה של בחור שחלה, ובמקום שישב לביתו להחלים, אמרו הוריו: "הוא חולה? שיישאר בישיבה והם יטפלו בו..."

"שנים לאחר מכן עם הקמת תנועת ש"ס, התעצמה הפעילות לאין ערוך.

באחת השנים תרם חכם שאול קצין זצ"ל, רב קהילת 'שערי ציון' בברוקלין, סך של חמישים אלף דולר לטובת הקמת הת"תים. הכסף הזה הספיק להקים עשרה תלמודי תורה חדשים, חמשת אלפים דולר לכל מוסד. באותה עת שילבו זרועות מרנן הגר"י צדקה והגר"ע יוסף לביסוס מערכת החינוך, אני כיהנתי כמנכ"ל רשת החינוך, עד שמונה מנהל אחר תחתיי ויכולתי להתמסר בחזרה עבור הישיבה.

"הייתה זו תקופה שופעת סייעתא דשמיא גלויה, בכל מקום שבו פעלנו נחלנו הצלחה, כפשוטו. רבי אריה דרעי, יושב אז בתפקיד שר במשרד הפנים, כל צורך בהקמת מבנה או מוסד הוסדר ביעילות מול הרשויות המקומיות, הוא חרד מאוד לעתיד הדור הצעיר ופתח עבור כך את כל הדלתות."

כמה זמן הרב היה בישיבת 'אוהל מועד'?

"בסך הכול עשר שנים וחצי, חשבתני שמיציתי את הזמן עבור הישיבה, וכעת אני יכול לחזור לכולל וללמוד מהבוקר עד הלילה, בלי הפרעות ובלי כל עיסוק ציבורי. כמוכן שנכנסתי למורי ורבי חכם בן ציון לספר לו על רצוני, וביקשתי את עצתו וברכתו. מאוד הופעתי כי התשובה הייתה הפוכה לגמרי, "לך ותקים ישיבה חדשה..."

הקמת הישיבה לא הייתה מרצון פנימי של הרב, מראייה למרחוק וחזון קדימה?

"לא. אני רק רציתי לשבת וללמוד, דף אחר דף בלי הפרעות. הישיבה הוקמה לא מתוך יוזמה פרטית שלי, חכם בן ציון ציוה אותי להקים, ומילאתי את שליחותו. מקום שהורה לי לכהן בו כיהנתי, מקום שהורה לי לעזוב עזבתי."

הדברים מופלאים מהשגתנו, כלום מפעל אדיר שכזה לא נבע בשעתו מתוך רצון פנימי עז?

"כלל וכלל לא, רצוני היה אך ורק לשבת וללמוד. חכם בן ציון הורה לי להקים אז הקמתי, ללא קשר לנטיית ליבי. לא היה מושג של סירוב או פקפוק בדבריו,

מעולם לא שאלתי אותו 'למה'.

"הייתה פעם אחת בודדת, בה ביקשתי ממנו להבין טעמו של דבר. היה זה כאשר ביקשתי להתקין בריכת שחייה בחצר התלמוד תורה, כדי למנוע יציאה של תלמידים למקומות ציבוריים על כל המכשולים הכרוכים בכך. תכננתי את המקום בקפידה ובצניעות גמורה, ולהפתעתי הורה חכם בן ציון שלא לעשות כן. הייתה זו הפעם היחידה שבה תמהתי על הסיבה, וחכם בן ציון השיב לי בנועם: "עליך אני סומך שהדברים ייעשו כדת וכדין ללא שום תקלה, אולם על אחרים שיראו זאת וילמדו ממך איני יכול לסמוך, ועלולות לצמוח מכך פרצות". זו הייתה הפעם היחידה שבה שאלתי אותו לטעמה של הוראה."

"מבחינתי, מוסיף הרב בנחרצות, "הוראתו הייתה תמיד כהוראת מלאך משמיים, אין שום מקום לשאלות. עפר אני תחת כפות רגליו, וכל אשר יאמר אעשה."

שנות היסוד

"בהתחלה שכרתי בעזרת אחי רבי אליהו מבנה בשכונת הבוכרים, שם הקמתי בקומה הראשונה 'מתיבתא'. בתוך שנה וחצי המקום התמלא עד אפס מקום, למעט חדר אחד שבו פעל כולל אברכים, בראשותו של הגאון רבי שמואל אויערבאך זצ"ל.

"בהמשך שכרתי מבנה מרווח יותר ברחוב שמואל הנביא לתקופה של חמש שנים, ברחוב רבי יוסף קארו. בתחילה היה המבנה ריק בחלקו, והורי תלמידי המתיבתא שרוו נחת מעליית בניהם בתורה, הפצירו בי לפתוח במקום גם תלמוד תורה. בלית ברירה נעתרתי לבקשתם ופתחתי את התלמוד תורה, כאשר למלמד הראשון מונה הצדיק רבי מימון בן אדיבה זצ"ל. בתחילה היו אלו כיתות ז' ו-ח' בלבד שנועדו להכשיר את הילדים לקראת הישיבה,

תכלית האדם. נושא דברים בכינוס קרן עולם התורה

עצמית. הישיבה מעולם לא שימשה לי מקור לפרנסה, ולא החזקתי בדבר לצורכי עצמי או לצורכי משפחתי".

במשפט זה, נזכר כותב השורות כיצד לאורך שנות הלימוד בישיבה, ראינו את הנהגתו הצנועה של מרן ראש הישיבה שליט"א בכל פרט ופרט, מעדיף שלא לקחת כי אם כדי חיות נפשו, וגם על זה לבוא חשבון, בצניעות ובפשטות.

"מעולם לא ראיתי את עצמי מוצלח מאחרים", מגלה ראש הישיבה, "זכותם של רבותי היא שעמדה לי, ומאחר שחכם בן ציון הטיל את השליחות עליי ביצעתי אותה. כלפי שמיא אני יודע שאיני אלא כאין וכאפס. וכי אני הקמתי את המפעל הזה? ! בורא עולם הוא שנתן את הכוחות והסייעתא דשמיא, וכל מה שביכולתי לעשות אני עושה. על כן, לו היו מחליטים מן השמיים שהדבר ייפסק, לא הייתי נלחם.

"כך ארע גם כששכרנו את המבנה ברחוב שמואל הנביא, בעלי הנכס דרשו להעלות את דמי השכירות בשיעור ניכר מעבר למסוכם. אחד מחברי העמותה פנה אליי ואמר, "אל תשלם! פנה עמם לדין תורה, שכן המבנה הוקדש במקורו לחינוך ילדי ספרד ואני אעיד לטובתך". השבתי לו מיד, "עד כאן! אינני איש מלחמות".

"במבט לאחור, כל שלבי בניית משכן הקבע של הישיבה, התרחשו בבחינת למעלה מדרך הטבע. בעבר נהגתי לחלוף על פני השטח הנוכחי של הישיבה, שבו שכן בית ספר עירוני בשם 'שפיצר', והייתי מתפלל מעומק לבי: "ריבונו של עולם, ראה מה נבנה עבור מטרות חול, ומה יש לנו עבור התורה הקדושה!".

"לימים המבנה התפנה, תחילה סירבו העסקנים להקצות לנו את המקום, אני זוכר את אחד מהם שהתבטא כלפיי בזלזול, "גם אם תבנה, המבנים יעלו שממה ואבק, אף אחד לא יבוא ללמוד אצלך...", אך בחסדי שמיים זכינו ובכל שנה הוספנו קומה נוספת.

"זכורני שבעת הנחת היסודות לבניין, כינסתי את גדולי הרבנים והתפללתי

"משום כך החלטתי לבטל את המהלך, ורק לאחר שכל הבחורים חתמו מיוזמתם על התחייבות, שאין ברצונם ללמוד בשום מקום אחר זולת בישיבתנו, נתרציתי והמשכתי בהקמת הישיבה הגדולה".

ככל אשר יורוך

היום כל הקמת מקום תורה דורש הרבה מאוד כוחות וניסיונות, ולעתים התנכלויות מהרשויות, מחסור בכסף, איתור אנשי צוות מתאימים ותלמידים ראויים, נראה שכל הניסיונות הללו פסחו על הישיבה.

ראש הישיבה צוחק. "קל להסתכל אחרי חמישים שנה ולומר, אה! הכל נראה מושלם! הקשיים שעוברים כיום, אינם מתקרבים לימים ההם. אתה לבדך, צריך לבסס לבד קשרים בעירייה שהייתה אז חילונית מובהקת, לבסס קשרים בחוץ לארץ בלי שאני יודע את השפה, וגם כנגד מוסדות ותיקים אחרים שהיו בירושלים, שלא ראו בעין יפה שנפתחת ישיבה חדשה ורצו שהישיבה תתחבר לישיבות ותיקות יותר".

וכיצד הרב התמודד?

"באופן אישי לא הוטרדתי מכך כלל. היה לי ברור כי אם גדולי הדור יורו לי לסגור אסגור מיד, ואם יורו לי להמשיך אמשיך. אין לי שום עניין אישי או נגיעה

ובהמשך התפתח המוסד לכלל ישיבה קטנה ומשם בארה, בחסד ה' עלינו.

מתי הצטרף רבי ראובן שרבאני זצ"ל להנהגת הישיבה?

"חכם ראובן שרבאני למד עימי עוד בימי 'פורת יוסף', הוא היה עילוי מוכשר, חכם ושקדן מופלג. כשפתחת את הישיבה צירפתי אותו אליי. רבי ראובן ינק את תורתו מאביו השקדן רבי יוסף שרבאני, והיה גיסו ומקורבו הנאמן של חכם בן ציון, ממש כבן בית. בינינו שררה אחוות נפש עמוקה. ידוע היה לכל כי אף שבמשך כשלושים שנה סבל ממחלה קשה, והיה מגיע לישיבה באפיסת כוחות, ברגע שנכנס למסור שיעור, חזרו אליו כוחותיו כאילו נרפא לחלוטין! התלמידים היו קשורים אליו בעבודות של אהבה.

"נוסף עליו כיהנו בישיבה הגאון רבי אליהו אבא שאול זצ"ל כר"מ, וייבדל לחיים טובים הראשון לציון הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א, שמסר בישיבה שיעור שבועי קבוע".

אילו תכונות חיפש הרב שיהיו ברבני הישיבה?

"שיהיו תלמידי חכמים מובהקים, יראי שמיים ומדקדקים בזמנים. לצד הישיבה פתחת גם כולל אברכים שפעל בין כותלי הישיבה, כאשר דמותם של רבותי ניצבת תמיד לנגד עיניי, מתוך רצון שגם התלמידים הצעירים יראו את האברכים השקדנים וילמדו מהם".

ואז לפני שלושים ואחת שנה נפתחה גם הישיבה הגדולה 'באר התלמוד'.

"אכן, סיפרתי כאן בעבר כי בוגרי הישיבה הקטנה הפצירו בי לפתוח עבורם ישיבה גדולה ונעתרתי להם. אולם לאחר מכן נתקפתי חשש שמא קיומה של ישיבה גדולה, יפגע בבחור שירצה ללכת לישיבה אחרת ולא יתקבל, כלומר, יגידו לו באותה ישיבה אחרת, הרי יש לך את הישיבה הגדולה של 'יקירי ירושלים', ולכך איננו מקבלים אותך אצלנו, למרות שהוא מתאים דווקא למקום ההוא.

שהקב"ה יקיים את היסודות הללו לנצח, וברוך השם זכינו לראות פירות ופירי פירות".

הרב הדומיה למלאך

"לאחר שנים שבהן עמדתני גם בראשות הישיבה הגדולה, כובד המשא החל לתת את אותותיו וכשל כח הסבל, חשתי כי הגיעה העת להעביר את ההנהגה לבני, הגאון רבי חנוך שליט"א. בני רבי חנוך הוא קדוש מנעוריו! כשהייתי ראש ישיבה ב'אוהל מועד' והתגוררנו בבית וגן, נהגתי ללמוד עמו לאורך כל הדרך לישיבה. בילדותו למד בתלמוד תורה 'יקירי ירושלים', והרבנית שתהיה בריאה הייתה מלווה אותו הלך וחזור יום-יום, כדי לשומרו בדרך ממראות שאינם הגונים בדרכים.

"הוא גדל בבית ששלטה בו הסתפקות מוחלטת במועט, מעולם לא לווייתי כסף לצורכי חולין, אם לא הייתה הפרטה מצויה, לא קנינו. הרבנית ניהלה את משק הבית בצניעות יתרה, והוא גדל

כולו בעולמה של תורה ללא תענוגות עולם הזה.

"ב'יקירי ירושלים' בני הגאון שליט"א היה סמל ההתמדה, משכים קום ועמל בשקידה עצומה. לימים המשיך לישיבת 'קול תורה', ושם הוסיף להתעלות; זכורה לי מאוד שבת מיוחדת, שבה למד ברציפות את כל מסכת קידושין מן הבוקר ועד הערב. מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל פגשני אז ואמר לי, 'אילו לא פתחנו את הישיבה אלא בשביל בינך חנוך דינו!'. "

"הוא צמח עימי כל השנים, ספג את רוח הישיבה והוא משולל כל פנייה אישית.

"אינני יודע מה אתם יודעים על בני רבי חנוך, עד עצם היום הזה הוא שוקד על תלמודו עד השעות הקטנות של הלילה ומשכים קום כבר בשעה ארבע לפנות בוקר, תוך שהוא ממעט באכילה ובכל שעות היום הוא מרביץ תורה ללא הפוגה. פעם ראיתי חיזור ושאלתי אותו למה הוא אינו לא אוכל, השיב לי בבת צחוק, "אבא, כבר שכחתי איך אוכלים" ...

"ראו, יכולני לספר על בני הגדול הזה, דברים שאיש לא יאמין, אבל כבוד אלוקים הסתר דבר, העיקר קודשא בריך הוא יודע וזה העיקר, לעשות לו נחת רוח, אשרי ואשרי הרבנית שבנו עושה לו כזו נחת רוח.

"את השיחה הזו אני רוצה לסיים בברכה של אב לבנו, שיזכה וימשיך להעמיד אלפי אלפים של תלמידים הגונים, יראים ושלמים כמו רבותינו הקדושים, עליהם סיפרתי בתחילת הדברים, ויהי רצון שסייעתא דשמיא תלווה אותנו תמיד."

יוצאים אנו ממעונו של מרן ראש הישיבה שליט"א אפופי שרעפים. שעה ארוכה של התעלות הייתה זו, שעה שבה זכינו להציץ אל נבכי דור דעה, לצלול לעבר המפואר ומשם להביט אל עבר תנופת הפריחה והזריחה של עולם התורה בימינו. רוחם הנשגבה של רבותינו מצוקי ארץ ניצבת כעמוד ענן וכעמוד אש, ומעיינות "הבאר" ממשיכים להשקות את המוני עדרי הצאן עד ביאת גואל צדק.

וחייב אדם להקביל פני רבו ברגל

מעמד הקבלת פני מרן רבינו ראש הישיבה שליט"א בחול המועד סוכות, יתיקיים בסוכת הישיבה אשר בקריית הישיבה בירושלים לכלל בני הסניפים ולכלל הבוגרים בקול רינה והמון חוגג

**יום שני ב' דחיה"מ • החל מהשעה 18:00
בשילוב עם שמחת בית השואבה**

במהלך הרגל, יושמע בקו הבוגרים שידור חי של שיעורי רבינו שליט"א שנמסרים ברחבי הארץ, ניתן לעקוב אחר ההודעות המתפרסמות בקו: 02-509-3723

יושמת בהנהגתו, ויהיית אדם שמתע

עירל פי דבאר

לאור בקשת רבים לפרסם ממכתבי התורה של מרן ראש הישיבה שליט"א, נשתדל להציג מעת לעת ממכתבים שנועדו לתלמידים במשא ומתן וחקרי סוגיות. התשובה הנוכחית נשלחה להרה"ג רבי שלמה חדד שליט"א, ראש כולל 'באר מרים' ומרביץ תורה בכמה מקומות בירושלים, ולהלן מופיע רק חלקה הראשון, ישוטטו רבים ותרבה הדעת.

החל לברך שהחיינו ונזכר שאינו מחויב בה

אמנם כאן יש לומר דאף להאומר הוי הפסק אולי יודה דחשיב כחשב שאין אוכל לבהמה ואמר תנו מאכל ובסוף נתברר דיש אוכל, דבמקרה זה כתבו הפוסקים דא"צ לחזור ולברך.

שו"ר בשמירת שבת כהלכתה (פמ"ז סעיף מג), במקרה דומה שפסק כדברנו שאם אמר בליל שביעי של פסח אחר הקידוש ברוך אתה ה', על דעת לומר שהחיינו ונזכר שלא אומרים שהחיינו בשביעי של פסח לא ימשיך אלא יעצור וישתה ואח"כ יאמר ברוך שם כבוד מלכותו וכן בשו"ת שערי יושר חנניה (ח"ה סי' עט סוף ס"ק ד), כתב כדברנו במקרה זה ממש.

ובזה אבקש את הוראת ראש הישיבה שליט"א כיצד יש לנהוג בכה"ג.

**בברכת התורה
שלמה חדד**

כיצד יעשה.

אם יאמר 'למדני חוקיך' הוי כאומר סתם פסוק בין ברכה לטעימה, ואם לא יסיים כלום אולי זה הפסק וגם צריך לחזור ולברך ולפחות יתקן שם ה' זה באמירת למדני חוקיך.

ובשו"ת מנחת שלמה (ח"א סי' יח) דן בהרבה מענייני הפסק כאלו, כגון שנזכר שנדר שלא יאכל עד שיאמר מזמור לדוד וכד', ובהגהות רבי עקיבא איגר (או"ח סימן רו"ס"ג) כתב שאסור לענות אמן או קדיש וקדושה, ואם ענה תליא במחלוקת הט"ז והמ"א לעיל סי' כ"ה ס"י אשל אברהם סי' נ"א סק"ו עכ"ד.

**אל מול פני כבוד מו"ר ראש הישיבה,
המנורה הטהורה, הגאון הגדול מרן רבי
חנוך כהן שליט"א**

**אזכרה ימים מקדם, בהלו נרו עלי
ראשנו, וזכינו לקבל תורה מבארו הגדול
במשך שנים רבות, וזאת עמדה לנו
שנות עולמים כי תורתו בתוך מעי.**

... עוד זאת נשאלתי מצורבא מרבנן במעשה שהיה איתו, שלקח אפרסק ובירך ברכתו, ומכיוון שחשב שהוא חדש אצלו, הוסיף בברכת שהחיינו, ולא סיים הברכה, כי לאחר שהזכיר 'ברוך אתה ה'', נזכר שאכל את הפרי לפני כמה ימים ואינו רשאי לברך כעת שהחיינו.

בירורים וחקרי הלכה משולחנו של רבינו ראש הישיבה שליט"א

א) לידידי הרה"ג המופלא ר' שלמה חדד שליט"א, ראש כולל 'באר מרים' שמחתי לראות דבריך הנעימים שנאמרים בטוטו"ד, והן מאותן שנים שהזכרת, כבר היה ניכר גודל עמלך והשקעתך לבידור שמעתתא, הדק היטב, שלמה אתה ושלמה משנתך.

לקוצר הזמן אעסוק רק בשאלה אחת מן השאלות שנתחדשו על ידי האברכים נ"י, בדבר שאלתו על מי שלקח ובירך בפה"ע וסבור שהוא חדש אצלו והתחיל לומר בא"י ע"ד לומר שהחיינו, ונזכר שכבר אכל מפרי זה, האם יסיים למדני חוקיק כדי שלא יהיה ברכה לבטלה, או שאם יסיים כן יחשב הפסק, ובדברים הקצרים שכתבת כבר רמזת לכל הנדון בזה.

ב) והנה בתחילה יל"ד אם עצם אמירת בא"י ע"ד לברך שהחיינו בטעות חשיבא הפסק או לא, ולכאורה שאלה זו היא אף בסיים ובירך שהחיינו ונתברר שטעה ולא היה צריך לברך שהחיינו אם הוא הפסק,

דהנה הא דברכת שהחיינו לא חשיבא הפסק בין הברכה לאכילה הוא משום שאף ברכה זו היא צורך האכילה, וכל שהוא צורך האכילה לא חשיבא הפסק, ומקור דין זה הוא בגמ' ברכות דף מ. אמר רב טול ברוך טול ברוך אינו צריך לברך, הבא מלח הבא לפתן צריך לברך, ור"י אמר אפי' הביאו מלח הביאו לפתן נמי א"צ לברך, גביל לתורי צריך לברך, ור"ש אמר אפי' גביל לתורי נמי אינו צריך לברך דאמר ר"י אמר רב אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו ע"ש.

והנה אף דאסור לאכול קודם שיתן לבהמתו, מ"מ ר"י ור"ש פליגי אם גביל לתורי חשיבא הפסק, ויסוד מחלוקתם לכאורה הוא אם הא דצורך סעודה לא חשיבא הפסק הוא רק היכן שהוא מילי דאכילה היינו שהוא צורך כדי שאכילתו תהיה יותר טובה, אך היכן שיש לו איסור צדדי לאכול כאיסור לאכול קודם שהבהמה תאכל ואומר גביל לתורי חשיבא הפסק, או שאף בגביל לתורי כיון שמ"מ אסור לגברא לאכול והוא אומר שיעשו

דבר המתיר לו אכילה גם חשיבא צורך סעודה, וע"ע במעדני יו"ט פ"ו דברכות על הרא"ש סי' כ"ב או"ו שהקשה דכיון שס"ל לרב דאסור לאכול קודם שיאכיל לבהמתו, מדוע גביל לתורי חשיבא הפסק, ות"י דלא הוי ממילי דסעודה ממש כמו הבא מלח הוי לפתן דלא ס"ל דהוי ממילי דסעודה ממש [אך יעוי' בתורת חיים סקי"ב דפשיטא ליה דאם רב היה סובר דאסור לאכול קודם שיאכיל לבהמתו גביל לתורי לא היה נחשב הפסק, רק רב פליג על עצם הדין וס"ל דמותר לאכול קודם שיאכיל לבהמתו].

וממילא, ברכת שהחיינו ודאי שהיא צורך האכילה ממש ולא חשיבא הפסק, אך הנדון הוא היכן שבירך שהחיינו בטעות אם חשיבא הפסק, ויש מקום לדון דכיון שלא התעסק בעסק אחר שאינו מענין האכילה, אלא בא להכשיר את האכילה ע"י שמברך שהחיינו לא חשיבא הפסק, ולכאורה דמי למי שחשב שהבהמות לא אכלו ואמר גביל לתורי דלא יחשב הפסק הואיל ולא עסק בענין

רש"י בעירובין דף נ. וברעק"א בגליון השו"ע סי' כ"ז שיובא להלן מבואר דאף מעשה חשיב הפסק, ובתו' בברכות דף לט: מבואר דחתיכת הלחם בין הברכה לאכילה היא הפסק, אך ראיתי בשש"כ פמ"ח הערה י"ב שציין למ"ב סי' ס"ו ס"ק מ"ד שכ' על הא דלא יניח טלית בין גאולה לתפלה, דע"כ אם ירצה להתעטף בטלית יהיה מוכרח לעמוד בשתיקה בלי להתחיל י"ח והוי השתיקה הפסק ולא הותר כ"א לתפילין ע"כ, מוכח דאין הפסק מצד העשיה.

אך באמת נראה דל"ד לנדון דלעיל, דברכה צריכה לחול על העשייה וכשמפסיק במעשה הוא הסתלקות מהעשייה, אך בברכת גאל ישראל אין הברכה צריכה לחול על התפלה דנימא דאם הסתלק מהתפלה הוא חסרון, אלא רק צריך שיהיו סמוכות, וכל שלא שווה בזמן ביניהם אף שעושה מעשה אינו הפסק, ועע"ש מה שציין ויבואר עוד להלן.

וע"כ אף בתיבה אחת חשיב הסתלקות מהאכילה וממילא הברכה לא יכולה לחול על האכילה.

(ו) ובאחרונים דנו אם רק דיבור הוא הפסק, או שאף עשייה חשיבא הפסק, והנה אם נימא דהפסק הוא מטעם היסח הדעת, יל"ד דדיבור יותר שייך להיסח הדעת מאשר מעשה, אך אם ההפסק הוא מחמת סילוק, דפסק מענין האכילה או המצוה ומתעסק בדבר אחר, לכאורה אף בעשייה חשיב הפסק, והנה בדברי

אחר מהאכילה, אלא בא להכשיר את האכילה.

יברר אי הפסק הוא היסח דעת או סילוק

(ג) ונראה דיל"ד בהא דהפסק גורם שהברכה לא תחול, וכגון אם בירך ברכת הנהנין ודיבר ואח"כ אכל דאין הברכה חלה על מה שאכל אח"כ, האם ההפסק הוא הפסק בעצם, או שהוא הפסק מצד היחס של הגברא, היינו דיל"ד האם הא דכשהפסיק לא מועילה הברכה הוא משום שהברכה לא יכולה לחול רק אם היא סמוכה לאכילה, אך אם אינה סמוכה אינה משתייכת לאכילה ואינה חלה עליה, ולפ"ז הא דגביל לתורי לא חשיב הפסק הוא משום שהגביל לתורי ששייך לאכילה לא חשיב הפסק, ועדיין הברכה חשיבא סמוכה לאכילה, או שהפסק הוא ביחס של הגברא, דהברכה חלה כ"ז שהגברא עומד לאכול, אך אם הגברא הסתלק מהאכילה הברכה לא יכולה לחול, וכשעסק בדבר אחר הרי הסתלק מהאכילה, דעסק בענין אחר, ולצד זה הא דגביל לתורי לא חשיב הפסק הוא משום שלא נסתלק מהאכילה, אלא אדרבא בא להכשיר את האכילה.

מחלוקת ר"ת וספר המכריע

צריך לחזור ולברך שהרי אף ע"ג דסח בנתיים לא הסיח דעתו מברכה שבירך על אותה מצוה שהרי יש לו לגומרה ולא סגי ליה בלאו הכי, כגון תקיעת שופר וקריאת ההלל קריאת מגילה וקריאת שמע וכיוצא בהן דלא סגי דלא יגמור כל הלכות תקיעות כולן ואף על גב דסח בנתיים לא מסח דעתיה מברכה שבירך הילכך אין צריך לחזור ולברך, מפי הרב רבי מאיר, ונראה לי שהלכה כדבריו שאם סח בתוך המצוה שאין צריך לחזור ולברך, אבל אין הטעם כדבריו מפני שלא הסיח דעתו שהרי אם בירך על המצוה וקודם שהתחיל בה סח חייב לחזור ולברך פעם אחרת ואף על פי שלא הסיח דעתו שהרי הוא עתיד לעשות המצוה, וראיה לדבר ממאי דאמרין בכיצד מברכין אמר רב טול ברוך טול ברוך אינו צריך לברך וכו' אלמא דוקא אם הסיח בעניני הסעודה אינו צריך לחזור

(ז) ונראה דאיכא בזה פלוגתא בראשונים, דהנה בספר המכריע סי' ס"ו כ' גרסינן בפרק כיסוי הדם אמר רבי חנינא ומודה ר' יהודה לענין ברכה שאינו מברך אלא אחת, כתב רבינו תם אומר רבי הסח בין שחיטה לשחיטה חייב לחזור ולברך לפני שחיטה שניה מאחר שהסיח דעתו מברכה, וראייתו ממסכת מנחות בפרק הקומץ אמר רבה בר רב שילא אמר רב סח בין תפלה לתפלה חוזר ומברך שכשהפסיק וסח בנתיים הרי גמר מצותו שבירך עליה והסיח דעתו הלכך חוזר לראש, הרי שיש לו לשחוט שני עופות ובירך על השחיטה ושחט את האחד וסח בנתיים דאי בעי שחיט ליה לשני ואי בעי לא שחיט ליה מכל מקום גמר מצוה איכא שבירך עליה וסגי ליה אף על גב דלא שחיט ליה לשני, אבל מצוה שבירך עליה והפסיק וסח בנתיים ולא סגי ליה שלא סיימנה אין

(ד) ויש להוסיף, דתו' בברכות דף מ. ד"ה הבא מלח כ' דדיבור הוי היסח הדעת, ובדף לט: ד"ה והלכתא כ' דלחתוך הפת בין הברכה לאכילה הוי היסח הדעת, נראה דהפסק הוא מצד היסח הדעת, אך במ"ב סי' ק"מ סק"ו כ' ואפילו שח מלה אחת וכמו בכל ברכת המצות או הנהנין דצריך לחזור ולברך אם הפסיק תיכף אחר הברכה אף אם יודע בבירור שלא הסיח דעתו דכיון שלא התחיל עדיין בהמצוה אין לה אח"כ על מה לחול ע"כ, מבואר דאם סח מילה אחת עדיין לא הסיח דעתו ומ"מ הוי הפסק, בהכרח דהוא משום שהוא הפסק בעצם ולא מטעם היסח הדעת.

(ה) ונראה דאין כונת תו' לומר דהפסק הוא מדין היסח הדעת דמונח כאן מחשבה שלא יאכל, אלא ההפסק הוא מדין סילוק, דכיון שעסק בדבר אחר ולא באכילה יש כאן הסתלקות מהאכילה

ולברך אבל אם הסיח דברי' בטלים אף על פי שלא הסיח דעתו מלאכול צריך לחזור ולברך המוציא מפני שברכה ראשונה בטלה כיון שהסיח קודם שיתחיל לאכול ונמצא אוכל בלא ברכה אבל אם התחיל לאכול ואחרי כן סח אין בכך כלום שכל מה שאוכל על סמך ברכה ראשונה והוא הדין נמי במצוה אם סח קודם שהתחיל המצוה אף על פי שלא הסיט דעתו חייב לחזור ולברך שהשיחה מבטלת הברכה ונמצא שעושה המצוה בלא ברכה אבל אם סח בתוך המצוה אין בכך כלום שהרי חלה הברכה הא' וכל מה שעושה על סמך ברכה הראשונה הוא עושה אבל מיהו לכתחילה אסור להפסיק מצותו ולהשיח דברים בטלים כדתנן המפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה וכו', אבל לשאול ולהשיב מפני היראה והכבוד התיירו לו חכמים כדתנן בפרק היה קורא בתורה, וכשיש שתי מצות לפניו דין היה לברך על כל מצוה אלא שפטרוהו חכמים לעשות שתיהן בברכה אחת הלכך אם סח בנתיים כיון שקודם שהתחיל במצוה שניה סח חייב לחזור ולברך על השניה כגון ב' תפילות ושני עופות לשחוט, ואי

אמרת מאי שנא משתי כוסות שבירך על הראשון והשיח בנתיים ואין צריך לחזור ולברך על השני התם כשבירך בורא פרי הגפן דעתו על כל שתייתו ואפילו הן עשרה כוסות ואין כל כוס וכוס צריך ברכה לעצמו אך אם היה נמלך שלא היה כונתו לברך אלא על האחד אבל המצות כל אחת היא חשובה לעצמה הלכך אם סח בנתיים הפסיד הברכה וברכת הכיסוי לא חשיבה הפסקה כיון דבענין וצורך השחיטה הסיח ואין שיחה אלא דברים בטלים ואילו בירך על השחיטה ובין עוף לעוף שח ואמר הבא עוד לשחוט או ששח קודם שהתחיל לשחוט בשיחה זו לא בטלה הברכה אם יסיח דברים שהן לצורכי השחיטה כדאמרין בטול ברוך טול ברוך ע"כ.

(ח) מבואר דק"ל לר"ת על הא דהמפסיק בין שחיטה לשחיטה חוזר ומברך, ומ"ש מהמפסיק באמצע מצוה כגון באמצע תקיעת שופר או באמצע הלל וקריאת המגילה שאינו חוזר לברך, וביאר דאם שח בין שחיטה לשחיטה הוא הפסק הואיל וסיים מצותו ואיכא היסח הדעת, אך באמצע המצוה אינו הפסק הואיל

ומוטל עליו לסיים המצוה, ולכאורה הכונה דכה"ג הסילוק אינו סילוק הואיל וחייב להמשיך במצוה, ודמי לאתכא דרחמנא סמיך, ויש להוסיף דהשח בין תפילין של יד לבין תש"ר צריך לברך אף שחייב להניח תש"ר, והוא משום שהם מצוות חלוקות, וע"כ יכול לסיים את המצוה הראשונה, משא"כ באמצע הלל או קריאת המגילה שלא סיים את המצוה, ויש להעיר לדבריו בהא דהמפסיק באמצע סעודה אינו צריך לברך, ושם אין לו חובה להמשיך ולאכול, ולכאורה ביאורו דבמצוה הברכה צריכה לחול על כל המצוה, משא"כ בסעודה די במה שהברכה חלה על תחילת הסעודה וכל הסעודה נגזרת אחריה.

(ט) ובספר המכריע הקשה על דברי ר"ת מהא דאם סח בין הברכה לאכילה הוא הפסק, והא אף התם יש לו חובה להמשיך, ואף שאינה חובה כתקיעת שופר ששם הוא חובת היום על הגברא, אך הכא החובה היא רק מחמת שבירך, מ"מ ס"ל דאף כה"ג חשיב חובה, דכיון דהשתא חייב לאכול א"א לומר דנסתלק מהאכילה ומ"מ הוי הפסק.

הרענו כל ישירי רב

ספרו החדש של עטרת ראשנו ועטרת תפארת ישראל,
רבינו הכהן הגדול מרן ראש הישיבה שליט"א

עולת כהן חלק י"ד - ביאורי סוגיות ובידורי הלכות בענייני מוקצה

יצא לאור בימים האחרונים, וניתן להשיגו במשרדי הישיבה. נותרו כרכים בודדים מהחלקים הקודמים.

- א. עולת כהן - ענייני תפילה | ב. עולת כהן - ענייני נשיאת כפיים וקריאת התורה | ג. עולת כהן - ענייני נטילת ידיים, בציעת הפת ודברים הנוהגים בסעודה | ד. עולת כהן - ענייני ליל הסדר וספירת העומר | ה. עולת כהן - ענייני עשיית סוכה וישיבתה | ו. עולת כהן - ענייני ארבעת המינים | ז. עולת כהן - ענייני נטילת לולב, הושענה רבה ושמחת תורה | ח. עולת כהן - ענייני ברכת אירוסין והנישואין | ט. עולת כהן - ענייני קידוש, אמירה לנוכרי. (י"ל אלול תשפ"א) | י. עולת כהן - ענייני הכנסת שבת, הדלקת נרות ותפילת ערבית. (י"ל אלול תשפ"ב) | יא. עולת כהן - ענייני צאת שבת והבדלה. (י"ל אלול תשפ"ג) | יב. עולת כהן - ביאור סוגיות ובידורי הלכות בענייני יום השבת. (י"ל אלול תשפ"ד) | יג. עולת כהן - ענייני ברכת המזון (אלול תשפ"ה) | יד. עולת כהן - ביאורי סוגיות ובידורי הלכות בענייני מוקצה (י"ל אלול תשפ"ו)

(י) ובספר המכריע כ' להוכיח דלא כר"ת מהא דאמרי' דהמדבר בעסקי סעודה אינו הפסק משמע בדברים אחרים הוא הפסק אף דליכא היסח הדעת, והיינו דהוא ס"ל בדעת ר"ת דהא דאם הפסיק בדיבור הוא הפסק הוא מדין היסח הדעת, והיכן שחייב להמשיך ליכא היסח הדעת אך אם לא חייב להמשיך איכא היסח הדעת, והקשה מהא דמשמע בגמ' דהמדבר בין ברכה לסעודה בדברים אחרים הוא הפסק אף שליכא היסח הדעת, וצ"ב בדבריו, מדוע בין ברכה למצוה הסכים שיש היסח הדעת, אך בין ברכה לאכילה ס"ל דליכא היסח הדעת, ואולי הוא משום שיש לו צורך לאכול ובזה ליכא היסח הדעת.

(יא) ונראה דלמבואר לעיל אין כונת ר"ת להיסח דעת, אלא כונת ר"ת דכששחיש הסתלקות מהאכילה, ואף שאין היסח הדעת, אך עצם ששחיש ועסק בדבר אחר חשיב סילוק.

(יב) אך המכריע ס"ל דהפסק אינו מטעם היסח הדעת, אלא מטעם הפסק, ובזה חילק בין הפסיק בין הברכה למצוה

או באמצע המצוה, דהיכן שהפסיק בין הברכה למצוה הברכה לא חלה, אך היכן שהתחיל את המצוה והברכה חלה ליכא הפסק, והיינו דאם הוא מטעם היסח הדעת אף אם הברכה חלה יש גמר דהסיח דעת, אך אם הוא מטעם הפסק היכן שהברכה חלה אין חסרון של הפסק והברכה יכולה לחול אף על השאר, אך עדיין ק' על ר"ת מהא דיש הפסק בין ברכה למצוה אף שחייב להשלים המצוה.

(יג) ונראה בדעת ר"ת דחלוק ההפסק בין ברכה למצוה לבין הפסק באמצע המצוה, דההפסק בין ברכה למצוה הוא הפסק, ובזה לא מהני מה שחייב להמשיך, אך ההפסק באמצע המצוה הוא משום סילוק דנסתלק מעשיית המצוה, ובזה אם הוא חייב להמשיך אמרי' דאין כאן סילוק דעדיין מוטל עליו לסיים, והביאור בזה, דאם הפסיק קודם שהברכה חלה אין לברכה תורת ברכה, אך אחרי שהברכה חלה ומפסיק באמצע הוא מטעם סילוק ובזה תלוי אם הוא חייב להמשיך או לא.

תקיעת שופר שלא עלתה לו אם היא הפסק

(יד) והנה בראשונים דנו היכן שתקע וצריך לחזור על התקיעה אם צריך לחזור ולברך, דהנה בחי' הריטב"א ר"ה דף לד. כ' מיהו אם שח בין ברכה לתקיעה חוזר ומברך, וכן אם נתקלקל סימן הראשון בענין שלא עלה למנין כלל ויש לו להחזיר התקיעות כולם מתחלתן חוזר ומברך, אבל כל שאין לו לחזור הדבר מתחלתו אינו חוזר ומברך ע"כ, אך בספר הפרדס שער המעשה כ' אבל הרב ר' יום טוב אל שבי"ז לכתב, מי שהתחיל לתקוע ונתקלקלו התקיעות אחר שעשה סימן אחד אינו צריך לחזור ולברך, אבל אם נתקלקלה תקיעה או תרועה של סימן ראשון שתקע בענין שיש לו לחזור

אותו סימן, הרי אותו סימן הפסק, וצריך לחזור ולברך ע"כ, ואינו מחזור בענין, דהא גרסינן בפרק כיצד מברכין, אמר רב טול ברוך טול ברוך א"צ לברך הביאו מלח הביאו לפתן א"צ לברך, זה הכלל, כל שיחה שהיא מענין ברכה, בין בברכת הנהנין בין בברכת המצוות, א"צ לחזור ולברך, וכל שכן התקיעה שהיא מענין הברכה ואף על פי שהיא פסולה, הילכך בין שנתקלקלה התקיעה הראשונה או שאר התקיעות אינו צריך לחזור ולברך, כך נראה לי ע"כ, מבואר דפליגי היכן שתקע באופן שצריך לחזור לתחילתו האם חוזר ומברך, דלריטב"א חוזר, אך לפרדס אין כאן היסח הדעת הואיל

והוא עסוק בענין התקיעה, ודימה דין זה להבא לי מלח ותבלין, ויש להוסיף דבשו"ע סי' תק"צ סעי' ח' כ' אם הפסיק בתרועה בין תקיעה לשברים, או שהפסיק בשברים בין תרועה לתקיעה, וכן אם הריע ב' תרועות זו אחר זו, או שתקע אחר התרועה תקיעה כמתעסק שלא לשם תקיעה והפסיק בה בין תרועה לתקיעה, או לאחר שתקע שלשה שברים שתק והפסיק ואח"כ תקע שברים אחרים, ואפילו שבר אחד, בכל אלו הוי הפסק והפסיד גם תקיעה ראשונה ע"כ, ולכאורה בהנך גוני פליגי הריטב"א והפרדס אם צריך לחזור ולברך, דהואיל והתקיעה הראשונה לא עלתה לו הברכה לא חלה, ופליגי אם הוי הפסק וצריך לחזור ולברך על התקיעה.

(טו) ולכאורה מחלוקתם תליא בנדון דלעיל, דאם הפסק הוא מחמת שאין הברכה יכולה לחול על המצוה כשיש הפסק ביניהם, ה"נ הכא יש הפסק ביניהם דתקיעה זו שהיא שלא כדינה היא הפסק, אך אם הפסק הוא מחמת סילוק מהמצוה דעסק בדבר אחר, כה"ג שעוסק כדי לקיים המצוה אין סילוק מהמצוה. [והיה מקום לדון דכיון שבשעת התקיעה היתה כדינה ורק אח"כ נתקלקלה כבר חלה הברכה עליה, אך בפשטות אחרי שנתברר שאינה כדין הרי הברכה לא חלה עליה]

(טז) ובתב"ש סי' י"ט סעי' י"ב כ' זה שאמרנו שאין הכיסוי הפסק בין השחיטות, נראה לי דאפילו מכסה בלא ברכה מחמת ספק אם חייב בכיסוי כמ"ש סימן כ"ח, מכל מקום לא הוה הפסק, דעוסק בענייני שחיטה הוא, לצאת ידי ספק, וכן נמי שחט הרבה שחיטות ונתנבלה אחת מהם, אפילו הראשונה, לא הוה הפסק, לא בין השחיטות ולא בין הכיסויים, כיון דנתעסק בענייני שחיטה, ובשמלה חדשה ס"ק כ"א כ' לכאורה היה נראה להסתפק בזה, דאין לכסות מספק בין השחיטות, דדלמא פטור מהכיסוי והוה ליה הכיסוי דבר שאינו מענין השחיטה ומסיח דעתו לדברים אחרים, כאלו מנקר את חצירו בין השחיטות, וכדמשמע לשון שו"ע

או"ח סי' ח' סעי' י"ג, וכל שכן שוחט ונתנבלה בידו ורוצה לשחוט אחרת, כיון דהשחיטה הראשונה לא עלתה בידו כהוגן, ולאו מצוה היא רק כמחתך בעלמא, אימא דהוה הפסק בין ברכה לשחיטה שרוצה לשחוט אחר כך וכו', אבל כד מעיינת נראה דלא הוה הפסק כלל, דכל זה עוסק באותו ענין הוה, וראיה מברכת שופר, דאף על גב דכל סדר התקיעות ספיקא ניהו, עיין או"ח סי' תק"צ ובב"י שם בשם הרמב"ם (הל' שופר פ"ג הל' ב') וסמ"ג (עשין מ"ב, ק"ח ע"ד), ואם כן, הוה לן דלא לברוכי כלל, דדלמא תש"ת הוא העיקר או תר"ת, ואם כן תשר"ת הוה הפסק בין הברכה לתקיעות האמיתות דאין כי אם קולות בעלמא, ואין לומר דמכל מקום תקיעה הראשונה כדינא היא, וא"כ אין כאן הפסק בין הברכה להתחלת המצוה עכ"פ, ולהכי מברכים, ואף על גב דאיכא הפסק בין המצוה, אי אפשר לברוכי פעם אחרת, דלא ידעינן היאך היא המצוה, זה אינו, דאם הדין הוא תש"ת או תר"ת, היכא דתקע תשר"ת הפסיד גם התקיעה ראשונה, כמבואר שם (סעיף ח'), ולא הוה ליה אפילו התחלת המצוה, ואם כן לא הוה לן לברוכי כלל כי היכי דלא נפגע בברכה לבטלה. אלא דכל זמן שעוסק במצוה זו, אפילו לצאת ידי ספיקא, לא הוה הפסק, כיון שמוכרח הוא לזה, ומינה נמי, אפילו נתקלקלה לגמרי, מכל מקום עסק באותו ענין ע"כ, מבואר דאם כיסה בספק או ששחט ונתנבלה בידו

הראשונה לא הוה הפסק, דכיון שעוסק באותו ענין אין כאן הפסק, והוכיח כן מהא דבתק"ש תוקעים תשר"ת ויש צד דהתקיעות הם תש"ת וא"כ צריך לחזור מתחילתו ומ"מ לא הוה הפסק, מוכח דכיון שעוסק בתקיעה ל"ה הפסק, וע"ע בפלתי סי' י"ט סק"ו.

יז אך יל"ד בראיה מתק"ש, חדא דאיכא שיטות בראשונים דכל התקיעות הם כשרות ול' תקיעות נתקנו מחמת המנהגים של התקיעות, ועוד איכא שיטות דלא תוקעים כן מספק אלא הוא תקנה דרבנן בתורת ודאי שיתקעו תקיעות אלו, ונתבאר שיטות אלו במקו"א.

יח ונראה לדון עוד, דאף אם נימא דתקיעה בטעות היא הפסק, אך הכא שיש לו דין לתקוע תקיעות אלו, אף שהוא רק מספק אך מ"מ מספק צריך לתקוע תקיעות אלו, בזה לא חשיב הפסק ולא גרע מגביל לתורי, הואיל וכדי לצאת י"ח המצוה צריך לתקוע בצורה זו.

יט אך ברש"י בעירובין דף נ. מבואר דאף כה"ג חשיב הפסק, דרש"י שם ד"ה והרי מעשר כ' על שנים שיצאו בעשירי וקראם עשירי דעשירי ואחד עשר מעורבין והאחד מעשר והאחד שלמים, ושלמים טעונין סמיכה ותנופה ומעשר לא טעון סמיכה ותנופה, וסומך ומניף שניהם מספק, וכ' רש"י ולבי אומר דאינו מברך על התנופה ועל הסמיכה דלא ליהוי ברכה לבטלה ע"כ, וצ"ב מדוע

הוא ברכה לבטלה והא אחד מהם ודאי טעון סמיכה ותנופה, נראה דהוא משום שיש צד שסמך תחילה על מי שאינו מחויב והיא הפסק למחויב והויה ברכה לבטלה, מוכח דאף דכדי לקיים המצוה צריך לעשות כן מספק מ"מ הוה הפסק, [ולעיל כ' להוכיח מרש"י זה דהפסק במעשה הוא הפסק] ולדבריו ק' הא דבתק"ש ל"ה הפסק, וצ"ל דלא נתקן בספק.

כ ובמג"א או"ח סי' כ"ז סק"ח כ' שהמניח תפילין של יד על רטיה שע"ג מכתו לא יברך שמא חציצה פוסלת, וברעק"א הקשה דהא יצטרך לברך על תפילין של ראש שתי ברכות, וא"כ מדוע לא יברך על של יד ואם אינה מועלת לש"י תועיל לש"ד, ות"י דאולי י"ל דלהרא"ש דחציצה פוסל הוה הנחה דיד וקשירתה הפסק בין ברכת להניח להנחת תפילין דראש ע"כ, מוכח דאף היכן שכן הוא צורת קיום המצוה דמספק צריך לקיים בצורה זו מ"מ הוה הפסק. (המשך הסתעפות התשובה לענפיה, נכתבו בידי רבינו שליט"א ונשלחו לרב השואל)

...והואיל ונתארכו הדברים לע"ע נסיים כאן, ומן הברכה נבוא אל הברכה שיזכה להמשיך ולברר סוגיות הש"ס, כי ידו רב לו להגדיל תורה ולהאדירה וחפץ ה' בידו יצלח.

הכו"ח בברכת כהנים

חנוך כהן

"החיבור הגדול לתורה הקדושה, הוא מתוך תחושת העו

שיחה מרתקת עם רבותינו הר"מים בישיבתנו הק' - הגאון רבי מנחם אב
השיעורים ובהעמדת תלמידים • דרך העיון ובקשת האמת בסוגיה •
תלמיד חכם בוגר הישיבה • הרב

נג וההנאה, אדם מרגיש שאין עולם בלי המתיקות הזו"

דעה

יטן שליט"א והגאון רבי ניסים שמעה שליט"א על תחילת דרכם במסירת
אבני דרך ב'בניית' השיעורים ומסירתם • וגם נקודות אור בצורתו של
דוד ירקוני והרב יוסף חיים מיכאל

שיעור היומי בסוגיית 'שומרים' הסתיים. רבותינו הגאונים רבי מנחם אביטן שליט"א ורבי ניסים שמעה שליט"א עושים את דרכם אל בית המדרש, מלווים בבחורים המבקשים לחדד עוד סברא שנאמרה בשיעור.

אנו ממתינים בחוץ, מביטים מהצד ונזכרים כיצד עמדנו שם על אותן מדרגות רחבות, מלבנים, מחדדים ומתחדדים עם רבותינו מעתיקי השמועה. ומי שלא עמד באותה מדרגה, לא יבין מהי אותה מדרגה, תרתי משמע.

מורינו הגאון רבי מנחם אביטן שליט"א נודע בשיעוריו הסדורים והבהירים, אשר מחד גיסא עוסקים בדקויות גדי העניינים, ומאידך מוכרחים ונהירים מתוך פשט הסוגיה ממש. הגר"מ מסכם דרך ארוכה של שש עשרה שנה כמגיד שיעור בשיבתנו הק', שבהן נתן עינו וליבו לסלול דרך וליישר נתיבות בסוגיות הנלמדות. אחרי מעשה חושב מופלא זה אנו מתחקים, מנסים להבין את נתיבותיה של דרך ייחודית זו החקוקה בלב התלמידים.

לפני שהרב מספר על שנות מסירת השיעורים בשיבה, הוא מבקש להקדים על שנותיו הראשונות בכולל של הגר"מ פטרובר שליט"א. "היה זה כשנה וחצי לאחר החתונה, עסקנו בסוגיות במסכת שבת עד להלכה למעשה. היו אלו שנים של תענוג עילאי ממש. הרב פטרובר היה מצטט תמיד את דבריו של הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, שהיה ממליץ מאוד

לאברכים ללמוד הלכות שבת דווקא. וזאת משתי סיבות: ראשית, הנושאים שם מרתקים ומושכים יותר את הלב. שנית, יש לנו שבת בכל שבועה ימים, ולכן ראוי ללמוד הלכה במה שנוגע יותר לסדר יומו של היהודי, בבחינת תדיר ושאינו תדיר.

"אולי תתפלאו לשמוע, אך לימוד הסוגיות הישיבתיות ממש לא היה הכיוון שלי. ה'חלום' שלי היה להיות 'פוסק', לחבר ספרי הלכה, ללשטש סוגיות הלכתיות בעיקר את אלו העמומות ולבאר אותן באר היטב. ואכן הקב"ה זיכה אותי להוציא כמה חיבורים, המפורסם שבהם הוא 'בקול שופר' על הלכות תקיעת שופר, בו נעשתה עבודה יסודית בכל סוגיית שיעורי התקיעות, יחד עם נידונים רבים שהתחדדו והתבהרו היטב. באותה מתכונת גם זכיתי לחבר חיבור מקיף על הלכות 'ארבעת המינים'. אבל שוב, מסירת שיעורים בשיבה גדולה לא הייתה השאיפה מלכתחילה."

למה דווקא הלכה?

"לאחר החתונה הייתה לי נטייה טבעית ללמוד סוגיות בעיון, אך חשוב לי להבהיר וזהו כלל לכל אברך בתחילת דרכו כשנכנסים לעולם הכוללים צריך קודם 'להרגיש את הדופק'. בהתחלה אל תחפש מיד רק את מה שאתה רוצה, תתחיל קודם להכיר ולהבין את השטח, לראות מה הכוללים מציעים, ועם הזמן לשים את האצבע על המקום הנכון שמושך אותך באמת.

"ואכן, מיד לאחר החתונה למדתי בכולל שעסקו בו בסוגיות ב'נשים-נזיקין' ובס"ד ראיתי ברכה בעמלי. אבל אז שמעתי על הכולל של הרב פטרובר, עליו דיברו בהתפעלות שעוסקים שם בסוגיות שבת בעיון גדול במשך חמש שנים, ורציתי לבדוק את העניין מקרוב. משהכרתי את הכולל הזה, אי אפשר היה לעזוב... היינו יושבים על כל סוגיה משורשה, מעמיקים ומנתחים עד להלכה למעשה. השנים בכולל של הרב פטרובר היו תענוג מופלא."

נשמע בין הדברים שהרב קיבל ממנו רבות...

"על שניים אני יכול לומר 'מורי ורבי'. האחד הוא ראש הישיבה הגאון רבי ברוך ויסבקר זצ"ל, שבצילו חמדתי וישבתי בשיבת 'בית מתתיהו', והשני הוא הגר"מ פטרובר שליט"א. דרכם של השנים הייתה זהה בדרך העיון ובניתוח המחשבת, הן בלימוד והן בהשקפה, להתבונן בכל דבר בעומק בלתי מתפשר ובשכל ישר שאין בנמצא.

"אחד הדברים היסודיים שלמדתי אצל הרב פטרובר, הוא שכשאתה לומד סוגיה ובפרט בסוגיות הלכתיות עליך להרגיש 'בן בית' בסוגיה. כשאתה מסוגל לעמוד ולומר בביטחון מלא "אינני מבין את הפסק של הרב אלישיב", היינו לאחר שאתה כבר 'בן בית' בסוגיה. אתה שולט בה עד כדי שאתה עומד איתן בדעתך, לא מתוך עקשנות, אלא מתוך יציבות אמיתית בסוגיה מתחילה ועד סוף. באותה תקופה למדנו את הדברים

היכל הישיבה באופקים

מורינו הגאון רבי ניסים שמעה שליט"א

מי שהוא מעיין אמיתי, יודע להניח את
האצבע על הנקודה הפנימית של כל
דבר ודבר. היום זה בסוגית הגמרא,
ומחר זה בעומקי נפש האדם

ההבדל הדק בין למדן למי שאינו
כזה, היא היכולת להוציא את
ההרגשות שלך בסוגיה. לוקח זמן
לנסח את ה'כאב', ובעיקר לוקח
זמן 'להסביר' בדיוק מה כואב. זו
אכן עבודה גדולה שתלויה ברגש
וברחבות הלב

"לראש הישיבה יש כישורים אדירים
ובלתי רגילים. לעמוד בקשר עם כל
הבחורים ולאחוז ראש עם כולם. הוא
יודע היכן כל אחד אוהז, לעיתים טוב
יותר מאיתנו הר"מים, יש לו ראייה
ארוכה ועמוקה מאוד.

ביסודיות רבה ואז זכיתי לחבר את ספרי 'מילי דמוקצה'. אגב, את
סוגיות מוקצה לבדן למדנו בכולל במשך שנה ושלושה חודשים!
כזה היה עומק העיון וההיקף".

עד כאן נראה כי הדרך הייתה סוגה בשושנים... הנאה צרופה בניית
סוגיות ההלכה, וחיבורים יסודיים שיוצאים תחת ידכם, כיצד נסללה
הדרך משם למסירת שיעורים בישיבה גדולה?

"האמת היא שהיה לי שלב של 'משבר' מסוים. היה זה כאשר
עברתי לכולל אחר, ושם ראיתי שדרך החשיבה העיונית שלי לא
הייתה נהירה להם. קשה לי לומר זאת, אבל הם פשוט לא הבינו
אותי. לא מפני שהיה חסר להם כישרון, אלא משום שלא הורגלו
לצורת חשיבה עקבית, הפוסעת צעד אחר צעד בכל נקודה בסוגיה.
לכן גמרתי בליבי שקיימות רק שתי אפשרויות, או להיות ראש כולל
או להיות מגיד שיעור.

"הדבר בער בעצמותי, כאש ממש, להעביר את דרך הלימוד תוך
כדי מסירת שיעורים, וכך לשרש את עיוותי החשיבה המצויים,
ולהנחיל הרגל של חשיבה ישרה ויסודית".

ניחוחו של בית היין

"כאמור, למדתי בכולל חשוב בו עסקו בלימוד ההלכה בעיון, וזו
הייתה שאיפתי, להיות פוסק הלכה מתוך עיון מעמיק ויסודי. בהמשך
השנים נתבקשתי למסור שיעורים ב'דף היומי', וגם בסדר לימוד זה
למרות קוצר הזמן הקפדתי על הבנת כל דבר ביסודיות. היינו קרובים
מאוד לסיום הש"ס, ואז הגיעה הבקשה למסור שיעורים לבני שיעור
א' בישיבתנו הק'.

"בוודאי תשאלו כיצד ויתרתי בבת אחת על ה'חלום', לעסוק
בהלכה. ובכן, כאן המקום לשים זרקור על המפגש הראשון שהיה
לי עם הישיבה.

"יום אחד בתקופת לימודי בכולל, עברתי ליד הבניין המפואר של
הישיבה, עצם הנוכחות שלו משכה את ליבי. הדי השמועות על
המקום הובילו את רגליי להיכנס פנימה, לראות את הישיבה מקרוב.
הייתה זו שעת צהריים, אני עולה במדרגות ושומע קול תורה מהדהד
בעוצמה, אני מביט בשעון ותמה לעצמי, הרי עכשיו השעה שתיים
בצהריים, מי יושב ללמוד בשעה כזו של מנוחה? האם סדר א' עדיין
לא הסתיים, או שמא סדר ב' התחיל מוקדם?

"נכנסתי להיכל בית המדרש והשתוממתי ממש. עשרות בחורים
יושבים ושוקדים בלהט על תלמודם, מחזה נדיר שלא ראיתי כמותו,
מיד אמרתי בליבי: "הי רצון שאזכה אי פעם למסור שיעורים במקום
הזה". הייתה לי הרגשה שכאן נמצאים בני עלייה שחותרים לאמת,
בחורים שלא מתפשרים על מצוינות, ושבבית המדרש הזה יתחדדו
סוגיות רבות בקרן אורה של תורה".

עמנו בשולחן מיסב גם מורינו הגאון רבי ניסים שמעה שליט"א. מהמעט שזכינו אנחנו כותבי השורות לשמוע בשיעוריו כבני הקיבוץ, אנו יודעים כי מי שמבקש לחדד דברים עד הקצה, יוכל למצוא את מבוקשו בתורותיו של הגר"נ. וביותר מכך, כפי שמעידים תלמידים רבים, שזכו לשמוע ממנו שיעורים תמידין כסדרן במשך שנה שלמה, כי טעמו טעם עמוק בעיון הסוגיות כפי שלא טעמו מעולם.

אנו מבקשים מהגר"נ לספר לנו על ימי בחרותו, על הדרך שבה ניגש לסוגיות, ומהו הנתב העיוני בו הלך מאז ועד היום.

"בבחרותי למדתי בישיבת 'מאור התלמוד'. וכבר בתחילת דבריי אני רוצה להתייחס לדרך הלימוד בבחרותי בישיבה, שהייתה שונה מעט מהדרך שסיפר רבי מנחם, ובעיקר שונה מאוד מהדרך המקובלת בישיבות היום.

"לדוגמא, אצלנו בישיבה לא היה מושג של 'מראי מקומות'. כולם ידעו מהי הסוגיה שנלמדת השבוע, וכל אחד היה פותח את הסוגיה בדרכו שלו. ראש הישיבה שלי, הגאון רבי חיים נפתלי זליבנסקי זצ"ל, היה חניך בית בריסק ומעיין נורא, והוא חנך אותנו ללמוד את הדברים מבפנים ולא לקבל יסודות מן המוכן. פעם אף היה לו צד לנעול את ה'אוצר' בזמן סדר א' כדי שבחורים לא 'ירוצו' לראות מה ביארו האחרונים בסוגיה. הוא היה נלחם על כך שעלינו להיצמד לפשט, להתבונן היטב במה שכתוב ולהסיק את היסודות בעצמנו!

"אמנם 'מראי מקומות' הם דבר מבורך, הם מנתבים את הבחור ונותנים לו כיוון במה להתמקד בסוגיה. אבל יש בהם גם חיסרון עצום, לקבע את החשיבה לדף המונח על הסטנדר, ולשלוט את היצירתיות של הבחור בסוגיה. לרוב עם 'מראי מקומות' אין מקום לחשיבה הנבנית לבד, מתרגלים "לקבל נתונים" ולא ליצור אותם וזהו כמובן הפסד גדול מאוד.

"כאשר ראש הישיבה שלי, הרב זליבנסקי, היה מוסר שיעור, זו הייתה תמצית הסוגיה, בשעה אחת היה מעמיד יסודות וזורק אותם כמחטים בבשר החי. הגאון רבי משה אלנברג זצ"ל, שכיהן אז כר"מ בישיבה התבטא פעם, שמה שהוא מנסה למסור בשש שעות ראש הישיבה מוסר בשעה אחת! הוא הוסיף והתבטא, שרב כוחו של ראש הישיבה גם בהבנת כוחות הנפש, "כי בכמה דקות שראש הישיבה מדבר איתי, הוא מוציא ממני מידע שלא הייתי אומר אותו, גם אם היו שואלים אותי את אותה שאלה שוב ושוב במשך כמה שעות.

"הסיבה שאני מספר את העובדה הזו, היא בגלל שאנו למדים ממנה שמי שהוא מעיין אמיתי, יודע להניח את האצבע על הנקודה הפנימית של כל דבר ודבר. היום זה בסוגית הגמרא, ומחר זה בעומקי נפש האדם. כי 'עיון' זו אינה רק שיטה בלימוד, זו שיטה לכל מהלך החיים!"

מתי היה מתקיים אותו שיעור באורך שש שעות?

"זה היה יכול לקרות כמעט בכל יום. סדר הדברים היה מאוד פשוט: אם ראש הישיבה לא היה מספיק לומר את המהלך שלו בסוגיה בבוקר, היינו נכנסים לשמוע המשך לשיעור עוד שעתיים בצהריים, ושוב בלילה עוד שעתיים, עד שהסוגיה הייתה מחוורת היטב. לחשוב על דבר כזה היום זה בלתי נתפס, אבל בשעתו היה ביקוש אדיר מצד הבחורים לחדד את הדברים, גם אם נדרשו לכך שעות נוספות ארוכות...

"דבר נוסף שלמדנו אצל הרב זליבנסקי, שכאשר יש 'מיפוי' נכון בתחילת הסוגיה, אם לומדים ביישוב הדעת, מנסים להבין באמת כל נקודה ללא פשרות, מבלי לקבל אינפורמציה מוקדמת מהאחרונים, אז כל הגישה לסוגיה נכונה ואמיתית.

"היינו יושבים רק עם הגמרא, פותחים מהרש"א, ומדייקים בכל דברי רש"י, ולאט לאט בונים את המהלך שלנו בסוגיה. לצערנו, ישנם כיום בחורים

שניגשים ושואלים במה להתמקד בסוגיה, וזאת לאחר שיש בידיהם דפי 'מראי מקומות'! כלומר, מראי המקומות לא רק שלא הועילו, אלא צמצמו את החשיבה הבריאה, לדעת לעיין לבד שלב אחר שלב, ליהנות מהפשט ולראות בו מטרה.

"חלק מרבתיי למדו בשיטת בריסק, וחלקם בשיטת פוניבז'. באופן אישי התחברתי יותר לדרך הבריסקאית, לדייק בכל מילה ברש"י וברמב"ם, ולהבין כל דבר עד תום.

כל יום דף חדש שבע פעמים

"אחד מרבתיי היה הגאון רבי שלמה זלמן זלזניק זצ"ל, שלמד בצעירותו בישיבת 'עץ חיים'. הוא ראה שנתפסתי להוראתו של מרן הרב שך זצ"ל, שעורר כידוע רבות על הצורך להספיק הרבה, ולכן התחלתי ללמוד דף בכל יום. את הדף לא למדתי בבקיאאות שטחית, אלא הייתי 'טוחן' אותו דק עד דק שבע פעמים, בעיון ובהיקף הסוגיה עם הראשונים ובהעמקה רבה. ה'דף' תפס אותי יומם ולילה וזה היה נפלא! בעוד שבחורים אחרים אחזו בדף ג', אני כבר אחזתי בדף כ'.

"כשראה אותי הרב זלזניק לומד כך, אמר לי: "אתה לומד מצוין, תמשיך! כך למדו ב'עץ חיים'". הוא סיפר לי שהגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שלמד בצעירותו בוואלוז'ין, העיד כי בישיבה היו לומדים דף ליום וחוזרים עליו שנים עשרה פעמים, והפטיר על עצמו שהיה נחשב בישיבה 'בטלן', מפני שהיה חוזר על הדף רק שמונה פעמים, כיוון שהיה מעיין יותר. כך הוא עודד אותי להמשיך בסדר הלימוד שלי.

"דעתו של ראש הישיבה הרב זליבנסקי לא הייתה נוחה כל כך מהעניין, כיוון שהייתי בחור דומיננטי והוא חשש שהדבר יסחוף אחרים. ובאמת מן השמיים

אנו מבקשים לשמוע מרבותינו על הקשר המיוחד שנרקם במשך השנים עם מורינו ראש הישיבה שליט"א:

הגר"מ אביטן: "לומר שישנם ראשי ישיבות כדמותו של ראש הישיבה דיין, זה דבר שכמעט לא שייך להיאמר. מעבר לכך, יש לי אהבה והערכה עצומה כלפיו, לראותו דבק במטרה בכל כוחו, בעקביות אדירה ובמיצוי כל כוחות הנפש. עצם דמותו מהווה דחף אדיר עבור כל בחור בישיבה, לשאוף להיות תלמיד חכם שאינו מוותר לעצמו. מי שזכה לדבר עם ראש הישיבה, מבין שכל התורה כולה מונחת לפניו".

הגר"נ שמעה: "למורינו ראש הישיבה יש כישורים אדירים ובלתי רגילים. לעמוד בקשר עם כל הבחורים ולאחוז ראש עם כולם. הוא יודע היכן כל אחד אוחז, לעיתים טוב יותר מאיתנו הר"מ, יש לו ראייה ארוכה ועמוקה מאוד.

"הדבר הכובש בדמותו היא מידת הענווה. כשהגעתי לישיבה הוא קיבל אותי בענווה גדולה, אף שאני מבוגר ממנו בכמה שנים. כמו כן, למרות שבתחילה לא הייתי מספיק ברור בסגנון מסירת השיעורים, הוא כיבד אותי מאוד ודאג להתאים עבורי שיעור, שיוכל להבין את ה'קודים' הלמדניים שדיברתי בהם באותה תקופה. עם הזמן למדתי את הדרך הנכונה במסירת השיעורים. בתחילה דיברתי בסגנון שבו כתבתי, וזה היה קשה למי שלא התאמן במיוחד להבין את הדברים".

הגר"מ אביטן: "צריך לדעת שלהיות ראש ישיבה נדרשים כישורים רבים. לא רק את עומק העיון והשליטה במרחבי התורה, אלא גם את היכולת להעמיד תלמידים ולהפיח בהם כוח אדיר לדרוש מעצמם גדולות, וכל זאת מתוך אהבה ושימת לב עצומה לכל יחיד. זכינו שראש הישיבה הוא איש שהכל בו, גדלות בתורה ודמות של מנהיג אמיתי, ויחד עם זאת להיות 'תופס ישיבה' המעורה בנעשה בכל פרט, דבר שהוא מופלא ביותר!"

הפרחים מתגלים גוונים רבים, ואצל יצורים אחרים מתקבל רק צבע אחד. כך הר"מ צריך להקרין את הכיוון לתלמידים, לחתור לאמת ללא פשרות. אך בתוצאה, ייתכן שכל תלמיד יפיק מהסוגיה משהו אחר לפי כליו שלו. הר"מ צריך לאפשר לכל יחיד לבטא את הסוגיה בדרכו, מבלי לכבול אותו בכבלי ההבנה האישית שלו.

"כמובן, מטרת השיעורים היא לכוון את הראש לחשיבה ישרה, אך לאחר שהכיוון ישר התוצאות יכולות להיות מגוונות, ואין בכך שום סתירה לאמת.

"זכורני, כשהייתי בחור בשיעור ג' שאלתי שאלה בשיעור, והר"מ הגיב לי: "שאלה כזאת לא שואלים, זו אינה שאלת מ'ה' אלא שאלת מ'מה'...". האמת היא שבגלל התשובה שקיבלתי ממנו הפסקתי להיכנס לשיעורים... לאחר זמן מסוים חזרתי, ואותו ר"מ

מהי הדרך שהונחלה אז לבחורים בישיבה?

"הדרך הייתה שכל אחד ילך בכיוון המיוחד לו. ראש הישיבה והר"מ מציבים בפניך את הסוגיה, ומכאן ואילך המטרה שלנו היא להוציא אותה לאור עולם, בצורה הישרה ביותר.

השמש מאירה, הפרחים מוציאים את הגוונים

צריך לדעת שזוהי תמצית ההגדרה של 'ריש מתיבתא', שהוא כעין השמש המאירה על היקום כולו, אך כל יצור קולט את האור בצורה אחרת. אצל

עצרו בעדי, ולאחר שאושפזתי פעמיים בבית החולים בנסיבות שונות, חזרתי לישיבה לדרך הלימוד הרגילה. אבל גם אז באותם ימים שלמדתי בהספק גדול היה זה בעיון עמוק ובהשקעה של שעות ארוכות על דף אחד".

הגר"נ מתאר בערגה את ימי בחרותו:

"אלו היו ימים נפלאים, ימים שבהם השעון אינו מדבר איתך, אלא רק אתה מדבר עם עצמך בסוגיה. פעמים רבות יצא לי לשבת ולהכין 'חבורה', בפרט אם הייתי צריך למסור אותה בפני חבריי. הייתי נכנס לחדר שקט ומסתגר בו שעות ארוכות, לעיתים מהבוקר עד הלילה. אלו היו שעות של ריכוז עצום, הייתי מהלך בחדר ללא נעליים, כדי שלא יפריע לי רחש ההליכה.

"באותה תקופה היה נוהג רווח לעשן סיגריות, ואף אני הייתי מעשן כמות גדולה של סיגריות תוך כדי הלימוד. לא הייתה כל כך מודעות לנזק שבעישון, ובאמת הרגשנו שזה מועיל לריכוז.

"אחד הדברים שגרמו לי למאוס בעישון, היה כאשר התקבלה החלטה בישיבה שלא לעשן בבית המדרש אלא רק מחוצה לו. כשראיתי בחורים יוצאים באמצע הסדר כדי לעשן, היה הדבר תמוה מאוד בעיניי, הרי כל מטרת העישון היא כדי לשמור על הריכוז, ואם עלי לצאת מחוץ לבית המדרש, ממילא אני מתנתק בודעין מהריכוז ואין בעישון כל תועלת.

"הרגשתי שזו אינה הנהגה נכונה, והדבר נתן לי כוח להפסיק לאלתר מהרגל העישון סמוך לנישואיי, אחר שגמלה החלטה בליבי שאין בזה כל היגיון.

"נחזור לעניין. הייתי נכנס לחדר הר"מ, סוגר עליי את הדלת ומהרהר בסוגיה הלך ושוב, ותוך כדי כך מאפר את הסיגריה על הרצפה... ידעתי שאם אצטרך לחפש מאפרה, הדבר יפגע לי בריכוז. רק בשעת לילה מאוחרת הייתי נוטל מטאטא, מנקה את החדר ויוצא. הראש היה תפוס כמו צור החלמיש, כל מה שהיה בתוכו היה אך ורק הסוגיה!"

ניגש אליי ואמר לי: "ניסים, התבוננת באותה שאלה ששאלת, ואתה צודק זו אינה שאלת 'למה', זו באמת שאלת 'מה'". ואכן זו הייתה כוונתי, לא באתי לתמוה כדי לעקור את הדברים, אלא כדי להבין את השורש."

"מקודם הגר"מ אביטן דיבר על ההרגשים בלימוד, ואני רוצה לחדד דבריו, כי יש 'אובנתא דליבא' בסוגיה. ואחדד זאת, לפעמים אתה מרגיש שמשוהו במילים מוביל אותך, וצריך לדעת להקשיב היטב לקול הזה ולא לדחות אותו.

"ההבדל הדק בין למדן למי שאינו כזה, היא היכולת להוציא את ההרגשות שלך בסוגיה. לוקח זמן לנסח את ה'כאב', ובעיקר לוקח זמן 'להסביר' בדיוק מה כואב. זו אכן עבודה גדולה שתלויה ברגש וברחבות הלב.

"כמו כן צריך לדעת שחלק בלתי נפרד מלימוד העיון הוא לדעת לשלול, וכדברי הרמב"ן הידועים: 'תורתנו אינה כחכמת התשבורת'. בתורה יש מקום רחב להרגשת הלב בסוגיה, אך יש לזכור לאחר שמרגישים מה שכואב, לווסת את הכאב בצורה נכונה אל האמת."

מה הייתה הרוח והשאיפה באותה תקופה? האם הבחורים שאפו לגדול ולהיות מגידי שיעורים?

"השאיפה הייתה להיות 'חזון איש'! ראינו בחוש לאלו השגות בן אנוש יכול להגיע, לאלו עומקים אדירים אדם יכול לחדור. השאיפה כלל לא הייתה לקבל משרות מגידי שיעור וכד'... 'והגית בו יומם ולילה' כפשוטו. ללמוד, ללמוד וללמוד, שזו הדרך היחידה להיות אדם גדול. עבורנו, ה'חזון איש' היה חזות הכל!"

לכאורה גם היום אנו רואים כוללים רבים, בהם יושבים מאות אברכים תלמידי חכמים מופלגים ששאיפתם אינה לקבל משרה, אלא לשבת וללמוד כל ימי חייהם.

"בזמננו הייתה אפשרות לקבל משרות תורניות בקלות יחסית, שכן היה לך

ביקוש גדול. בכל זאת אברכים בחרו להמשיך ולחבוש את ספסלי הכולל. כיום המצב הפוך, יש עודף ביקוש מצד הלומדים, ואברכים רבים מחפשים ללמד ולמסור שיעורים. כך שהמבחן האמיתי היה דווקא אז, כאשר ביקשו להוציא אברכים מהכוללים להרביץ תורה ורובם סירבו בתוקף. הם הבינו ש"שבתי בבית ה' כל ימי חיי", פירושו לגדל את עצמך בתורה ולהיות שקוע בה, לא ראו במסירת שיעורים משאת נפש."

על הנקודה הזו, מבקש הגר"מ אביטן להוסיף: "פעם ישבתי עם קבוצת בחורים בישיבה ושוחחנו על שאיפותי של כל אחד. היו שאמרו ששאיפתם היא להיות ר"מים בעולם הישיבות, והיו שאמרו שכל מגמתם היא לשבת ולהגות בתורה בשקיעות בכולל כל ימי חייהם. אמרתי להם דעו לכם, במזרח של בית המדרש ראוי שיישבו דווקא אלו השואפים להיות שקועים בסוגיות כל חייהם! שכן בדרך כלל מסירת שיעור מהווה 'מחייב' כדי ללמוד כראוי, ומי שמגיע לרמה כזו מתוך עמל עצמי ללא ה'מחייב' החיצוני, שכרו ומעלתו גדולים הרבה יותר."

אין הבדל מהותי בין לימוד סוגיה לפסיקת הלכה

הרב סיפר מקודם על הרצון לבירור ההלכה והעמדת מורי הוראה ראויים, ההשגחה סובבה שהרב יעמיד תלמידים בישיבה וימסור שיעורים בסוגיות הש"ס ולא בהלכה.

יש תחושת החמצה?

הגר"מ אביטן: "להיפך, כדאי היה הדבר. כדאי היה לי לוותר על החתירה לפסיקת הלכה, אם אני יודע שבמסגרת אחרת הדברים לא יתלבנו כראוי מול תלמידי חכמים המכוונים שמועתם. בישיבה הדברים מתחדדים היטב,

מפני שהתלמיד בא לשמוע, מעכל את הנאמר, ולאחר מכן נושא ונותן בהם במלוא המרץ, וממילא הבירור מזוקק ואמיתי יותר. אף על פי שאיננו מגיעים לשלב ההלכה למעשה, צורת לימוד זו עדיפה על פני עיסוק בהלכה שלא בדרך הנכונה.

"אמנם קשה לי מאוד לעצור בסוגיה בשלב שלפני הפסק, שכן מבחינתי פסיקת ההלכה היא אבן הבוחן הישרה, לבדוק האם אתה באמת עומד מאחורי סברותיך, אך בוודאי הדבר עדיף מאשר לעסוק בסוגיות הלכתיות, בהיעדר 'פרטנרים' האוחזים באותה שיטת עיון.

"חשוב לי להבהיר: אין הבדל מהותי בין לימוד הלכה ללימוד סוגיה. כשאתה לומד סוגיה, עליך לגשת אליה כאילו אתה עומד לפסוק הלכה, וכשאתה לומד הלכה, עליך ללמוד אותה כסוגיה עיונית. כלומר, בעיון בסוגיה יש לחתור לאמת ברמה כזו, שתוכל לעמוד מאחורי הדברים לפסוק על פיהם הלכה למעשה, וגם בלימוד הלכה, אל תוותר על חידוד כל נקודה וסברא עד תום."

כיום הרב רואה שהתלמידים קולטים את השיטה הזו?

הגר"מ אביטן: "בהחלט! אין בכך ספק. אומר לכם את האמת, אינני מרגיש 'מלמד' אלא 'לומד', אני בעצמי לומד מכל אחד מתלמידיי. אמנם אני יושב ומכין שיעור במשך שעות ארוכות לעיתים שש או שבע שעות עבור שיעור בודד אך עם כל זאת, הכלל של "ומתלמידיי יותר מכולם" הוא פלא שאין לתאר. לא זו בלבד שהדברים מתחדדים בזכותם, אלא יש בשל כך סייעתא דשמיא בלתי רגילה.

"לא פעם מתעורר בי הגעגוע לשבת וללבן סוגיות כימי קדם, ולהוציא לאור עולם עוד חיבורים הלכתיים מקיפים, אך כשאני שומע את היסודות שהבחורים מחדשים, ורואה כיצד נכנס בחור בתחילת שיעור א' עם תפיסה מסוימת, ויוצא עם כלים בהירים כיצד ניגשים לסוגיה, כיצד בונים נדבך על גבי נדבך בצורה ישרה, מה אומרים ובעיקר מה

שיעור כללי בהיכל הישיבה בירושלים

הנאה בלימוד

אנו מבקשים לשמוע מרבותינו הדרכה מעשית בכניסה לסוגיה חדשה.

הגר"נ שמעה: "ראשית, יש לגשת לגמרא כאל ספר מסקן, לגשת לסוגיה באופן שאנו באים כעת לנתח אירוע מורכב על כל פרטיו. להבין מי התובע ומי הנתבע, עם מי הצדק ועם מי לא, להיכנס ממש לתוך המאורע עצמו כעומדים בתוכו, וכדיינים הנדרשים להכריע את הדין.

"השלב הבא הוא להבין לאן הסוגיה חותרת ומהו הנושא המרכזי שבה. ייתכן שיש פרטים רבים בסוגיה ולכל נתון צריך להתייחס, אך מכל מקום אסור לפספס איזו בעיה אנו באים לפתור בסוגיה, ואלו הגדרות אנו מבקשים לחדד.

"כבר בתחילת הלימוד כשרואים את דברי רש"י, צריך לציין לעצמך כל 'הרגשה' ודקדוק בלשונו של רש"י, ולחשוב כיצד אתה היית מנסח את פירוש הגמרא במקומו? הדברים הללו נראים כקטנים, אך אלו הנקודות המייצרות את השלמות הסופית.

"זה מה שעשינו בתור בחורים, ולכן הלימוד מעולם לא שיעמם אותנו. אני אישית הייתי לומד את הראשונים לפי

שהורגלו בה בשיעורי העיון בשיעור א'. "זכור לי אברך שפגש אותי באקראי, וסיפר כי בדיוק היום אמר בכולל יסוד שלי בסוגיה. שאלתי אותו באיזו סוגיה אתם עוסקים בכולל, והוא ציין לאחת הסוגיות הסבוכות בהלכות שביו"ד ח"ב. התפלאתי מאד, הלא אינני זוכר שמסרתי בישיבה אי פעם שיעורים בהלכות אלו. האברך חיך ואמר לי: "התכוונתי לומר שזהו יסוד שבוודאי הרב היה אומר אותו..." כלומר, ישנם כאלו קלטו רק אסופת שיעורים נקודתית, אלא אימצו מתודולוגיית חשיבה המלווה אותם בכל מקצועות התורה".

הרב ירקוני: אני נזכר שבתחילת דרכי בשיעור א', הייתי מכין במהלך סדר א' את הסוגיה היטב, וכשהייתי נכנס לשיעור הכל היה מתהפך! רק באמצע זמן קצר התחלתי לכוון את שמועתי לדברי הרב. ממש למדנו על בשרינו כיצד לחשוב ישר.

"אני זוכר שסיפרת לי זאת בסוף שיעור א'... דע לך כי בכל שנה אני חוזר על הדברים הללו בפני הבחורים בראשית דרכם. אני אומר להם כי בהתחלה אולי תהיה לכם חלישות הדעת, כל הבנתכם בסוגיה עלולה להתהפך לנגד עיניכם, אך בסופו של דבר תתפסו את השיטה ותהיו חדים ומדויקים יותר ממני".

לא אומרים, אני שואב כוחות אדירים להמשיך במלאכת הקודש.

"ישנם בחורים שנבנו כל כך בלימוד, עד שהר"מים באים לשאת ולתת עימם בלימוד. פעמים שרציתי לגשת בעצמי לבחור שלמד אצלי בשנה שעברה, כדי ללבן עמו נקודה מסוימת, וראיתי שורה של בחורים הממתינים לשוחח עמו, או שהיה שקוע במשא ומתן עם אחד הר"מים, כך גם אני נאלצתי להמתין לתורי - - -

"האמת, זה סיפוק נפלא!"

הגר"נ שמעה מתחייך ומעיר שבאמת יש השפעה והקרנה מיוחדת של התלמיד על רבו, לא רק הרב על התלמיד אלא גם אור חוזר מהתלמיד לרב, ואין זה רק עניין טכני של חידוד השמועה אלא מעבר לכך, יש הארה מיוחדת שהקב"ה נותן בליבו של התלמיד, המזכה את רבו בהבנה שלא היה מגיע אליה בשום אופן, אפילו אם היה עמל בסוגיה זו לבדו במשך שעות.

עד כמה השיטה הזו מלווה את הבחורים גם לאחר שנות לימודיהם בישיבה?

הגר"מ אביטן: "הרבה אברכים ניגשים אליי בהזדמנויות שונות, וכולם מתנבאים בסגנון אחד, שגם כיום הם מרגישים כיצד היסודות שהם מחדשים בסוגיות, מבוססים על דרך החשיבה

מיריני הגאון רבי מנחם אביטן שליט"א

אני מרגיש היטב שהסייעתא דשמיא
של השיעורים היא מכוח התלמידים.
הם 'מבקשים' גדולים, וממילא רווחא
שמעתתא

גדר 'הבנה בהירה', זה עד כדי
כך שאתה מסוגל לפסוק הלכה
למעשה על פיה. גם אם ניצבת
קושיא מסוימת, 'אובנתא דליבא'
מעידה שכך היא האמת ואין להירתע
מהקושיא

כמעט לא שייך להיאמר שישנם
ראשי ישיבות כדמותו של ראש
הישיבה דידן. עצם דמותו מהווה דחף
אדיר עבור כל בחור בישיבה, לשאוף
להיות תלמיד חכם שאינו מוותר
לעצמו, במיצוי כוחות הנפש, כל
התורה כולה מונחת לפניו"

סדר הדורות: תחילה רמב"ן, לאחר מכן רשב"א ואחר כך ריטב"א."

הגר"מ אביטן מעיר: "זהו דבר נפלא, לעיתים קרובות הצורה הזו
מיישבת תמיהות רבות, מדוע הראשונים התנסחו באופן שונה זה
מזה, מי שלומד בסדר הזה, מרגיש באמת שכל אחד מהראשונים
המשיך מהמקום שבו עצר קודמו, ומשם פיתח יותר את הדברים."

הגר"נ שמעה: "חשוב להדגיש כאן את עניין ההנאה מהלימוד.
כאשר לומדים במתינות את הראשונים, מתחברים ונהנים. הרגיעה
והיישוב הדעת הכרחיים מאוד לחוויית הלימוד, ההנאה הזו מקיפה
את החיים בכל רגע. אם אין הנאה וחוויה, הלימוד איננו ממשיך הלאה.

"שואלים אותי, למה לפעמים אני משאיר קושיא בסוף השיעור
בלי דרך ליישב אותה, זה מטריד את הבחורים ומציק להם. התשובה
היא שזו בדיוק המטרה, העסק והטרדה מהקושיא, אדם צריך ללכת
לחדר האוכל כשהוא מוטרד מהקושיא, וללמוד בלחץ כדי להבין איך
הדברים מסתדרים, אחרת עם מה נישן בלילה?!"

רגיעות הנפש כתנאי לשלמות

אלו הבחנות רואים בין הדורות הקודמים להיום?

הגר"מ אביטן: "כיום ישנם בחורים בעלי כישרונות מופלאים, אולי כפי
שלא היו בעבר. אולם יש דבר שצריך לחדד בגישה ללימוד, שבעבר
הייתה שקולה ויסודית יותר. כיום ישנה 'ריצה' להגדרה הסופית, הלב
נוטה לחפש את ההגדרה ה'מוחצת' בסוגיה. לעיתים זה נשמע טוב,
אך הדרך אינה סלולה כראוי. זהו פגם גדול, הן בצורת לימוד התורה
הדורשת יגיעה בכל פרט, והן בסופו של דבר באמיתות הדברים."

הגר"נ שמעה: "המקום הזה משפיע על דבר נוסף שאנו לוקים בו
בחסר, דבר שהוא בחינת 'אליה וקוץ בה', והוא הנושא של 'חברותא'.
מחד גיסא, אין לך חידודא דשמעתתא כמו בלימוד עם בחור שחושב
הפוך ממך, כי רק כך אתה עומד על האמת, שכן 'אדם קרוב אצל
עצמו', ורק באמצעות דעה חיצונית, יכול לבחון את ההבנה שלו אם
היא מכוונת לאמת.

מאידך גיסא, לעיתים זה נותן טעם לפגם בשני מישורים. ראשית,
אינך מקשיב עד הסוף לעצמך, הדברים שלך טרם הספיקו להתחדד,
וכבר הם נקטעים על ידי הצד השני. זה נובע מאותה סיבה שציין
הרב אביטן, חוסר ברגיעת הנפש לחתור בצעדים מדודים אל האמת,
וחיפוש הגדרות מלוטשות בלי להסביר כיצד הוכרחנו לבוא אליהן.

"בבחרותי הייתי לומד הרבה פעמים לבד, בפרט כשרציתי להתיישב
בסוגיה אחת היטב. הריכוז אינו יכול להיקטע שוב ושוב ולהישאר
במיטבו, לכן לפעמים דווקא בניתוח הדברים לבד יש ברכה עצומה.
כמובן לאחר מכן מוכרחים להרצות את הדברים בפני החברותא
וללבן אותם.

"הנקודה השנייה היא שיש 'עבודת המידות' גדולה מאוד בלימוד
בחברותא. כאשר כל אחד רוצה להשמיע את דעתו ואיכות ההקשבה

נפגמת, זהו חיסרון מהותי בהגעה לאמת של הסוגיה. לדעתי, תנאי יסודי בחברותא הוא שיהיה בעל מידות טובות. למעשה, צריך ללמוד עם חברותא את הסוגיה היטב, אך כאשר רוצים לרדת לדברים עמוקים, צריך את השקט האישי.

"הרגשתי זאת במיוחד בשנות הבחרות, כשהייתי עולה על המיטה לישון, כל הסברות היפות היו עולות אז במוחי... הייתי מתפלל על זה מאוד, עד שהבנתי כי בעת שהגוף נמצא ברגיעה, המוח מתחיל לחשוב בהיגיון צרוף, פתאום דברים עמומים מתבהרים מאליהם".

הגר"מ אביטן: "אני מצטרף לדבריו של רבי ניסים, הסוגיות שנותחו אצלי בצורה העמוקה ביותר, היו אלו שחידדתי שעות רבות ביני ובין עצמי. כמובן שהייתי נושא ונותן עם חבריי בדברים ולומד עם חברותא בכל הסדרים, אך כשרוצים להתיישב בדבר עד תומו, מוכרחים לשבת כמה שעות לבד בשקט מוחלט, ברגיעה וביישוב הדעת, ולנתח את הדברים היטב".

צעדים ראשונים

כיצד מדריכים בחור בתחילת דרכו בישיבה גדולה ללמוד נכון, למפות את הסוגיה בצורה נכונה ולפתח עצמאות מחשבתית מתוך אותה 'אובנתא דליבא'?

הגר"נ שמעה: "ראשית, מוכרח שתהיה לאדם דרך אישית וטביעת אצבע ייחודית בלימוד. חז"ל אמרו (יומא לז.) "המהלך אחר רבו נקרא בור", ואפשר להמליץ על כך שאין זה רק במובן הפיזי, אלא גם מי שרק פוסע אחר מה שרבו אומר בסוגיה, ואינו מביא את עצמו לידי ביטוי, בסופו של דבר הוא נשאר בור".

הגר"מ אביטן: "אבן הדרך הראשונה צריכה להיות החלטה נחושה: 'אני ניגש לסוגיה כדי להבין אותה', לא כדי להוציא

'חבורה' ולא כדי לחדש חידושים, וכמו שהזכיר מקודם הרב שמעה, הגישה צריכה להיות שיש כאן סיפור וצריך להבין את כל הצדדים הקיימים. בשביל זה צריך להניח בצד את הדחף הטבעי, את המרוצה להגדרות הלמדניות כבר בתחילת הדרך, אלא ליהנות מהפשט כצורתו ותבניתו. לא להעמיד מטרות מלאכותיות ולנסות להגיע אליהן, אלא לצעוד שלב אחר שלב בסוגיה. לעזור את הרגשת הלב בכל עניין, לשים לב לשינויי הלשון ולדברים הנוגדים את ההיגיון הפשוט, לציין אותם במהלך הלימוד ולהמשיך הלאה, עד שמקבלים הבנה מלאה מה ה'סיפור' שלפנינו ולאן הגמרא חותרת להגיע.

"למעשה, זוהי ממש 'תורה לשמה'! כי הדבר מנוגד לטבע הרגיל של הלומד, הרוצה לקצור ברינה את אלומות חידושו. כשיש הקשבה אמיתית למה שהתורה אומרת, למה שחז"ל העמידו והגדירו, זוהי תורה לשמה!"

הגר"מ מפרק את דבריו להגדרות קולעות וברורות, ומסביר כי בפן המעשי, הגישה ללימוד צריכה להיות בצורת 'מעגלים', שלב אחרי שלב.

תחילה ה'מיפוי הראשוני', הבנת הנאמר בצורה בלתי ניתנת לערעור. אם יש נקודה עמומה בסוגיה, הן מבחינת הלשון והן מבחינת סדר הדברים, אין מקום להמשיך.

לאחר מכן אפשר להתקדם להגדרה וניסוח, רק לאחר שהבסיס מובן בצורה הבהירה ביותר, יש להתחיל להגדיר מה עלה בידנו עד כה, ולכתוב את הדברים בשפה ברורה ומדויקת. ואת בניית הנדבכים יוצקים לאחר שהיסודות מונחים ומוכנים היטב.

נייר חלק

הגר"מ אביטן: "המוח האנושי נוטה מטבעו למצוא תירוצים מהירים לכל דבר, ואינו שש להעמיק במחשבה מעבר

לצורך. כששתינוק אינו מצטרד, משום שהוא משתמש בקולו בצורה טבעית ונכונה, ורק בבגרותו הוא מסגל הרגלים לא נכונים הגורמים לצרידות. כך גם בדרך החשיבה, דברים יכולים להתיישב על ליבנו בטבעיות, אילו רק היינו מתונים בחשיבה. לפעמים כיוון שכבר צברנו ידע מוקדם והרבה ידיעות בנושאים שונים, אנו עלולים לאבד את החשיבה הכנה והפשוטה בסוגיה, ולכן אנו רצים ליישב את הדברים ביסוד מהיר, כדי להסיר את הקושיות ולהתקדם.

"העבודה צריכה להיות הפוכה לחלוטין, כל קושיא שעולה יש להעצים אותה, לבטא אותה ולהעמיד אותה באור בהיר, כי זהו המפגש הראשוני והטהור של המחשבה עם הנאמר. כשמתרגלים לכך, המוח עובר תרגול אמיתי ומתרגל לפסוע בנתיב החשיבה הזה".

הגר"נ שמעה: "אחת הדוגמאות המובהקות לכך, היא אצל בעלי תשובה הניגשים לראשונה בחייהם ללימוד דף גמרא. יש להם יתרון עצום מפני שהם מגיעים עם ראש חלק וללא דעות קדומות, ולפעמים זוהי הלמדנות הישרה ביותר! מטרנתו היא להביא את הבחורים למקום כזה של 'נייר חלק'. אמנם הדבר קשה מאוד, משום שיש לנו כבר מוסכמות והנחות יסוד, המטשטשות לעיתים את ההבנה הישרה, הנדרשת בלימוד הראשוני של הסוגיה. אך כשמתחנכים לכך שוב ושוב, המוח לומד לשוב לחשיבה ההגיונית, ורק לאחר מכן לפתח נוסחה למדנית.

"חשוב להבהיר: יש הסבורים שהשיטה הלמדנית בישיבות, היא חידוש של מאה השנים האחרונות, אך לאמיתו של דבר מה שהיה הוא שיהיה. מי שיש לו ראש ישר, יודע ללמוד פשט סוגיה בצורה חדה בלי להתפשר על הפשטות, ויחד עם זאת להעמיד הגדרות למדניות דקות.

"דבר נוסף: כשלומדים 'תוספות', צריך לדעת שבעלי התוספות ראו לנגד עיניהם את כל הש"ס כולו במקביל באותו רגע. הם לא חיפשו להקשות בדווקא, אלא כל הש"ס 'צף' מול עיניהם, ומתוך כך

הוכרחו ליישב את הדברים. כמו כן, כל מי שלומד סוגיה עליו להציף את כל מה שקשה לו במהלך הלימוד, וכאשר יקיף את כל הסוגיה, הדברים יתחברו ויתיישבו מאליהם.

הגר"מ אביטן: "כששואלים אותי מה זה 'עיון'?", אני מבהיר ש'עיון' זה פשוט לחשוב בכנות! אצל הראשונים וגדולי האחרונים הכל נכתב בקיצור, כי הם ביטאו את הכאב הראשוני בסוגיה ואת ההרגשה הכנה העולה מתוך הקושי. כשאנו מרחיבים ומבארים את דברי הראשונים בשפה שלנו, אין זה אלא כדי לקרב את הדברים אלינו ולהסביר את הכאב בשפתנו".

להיות תלמיד מחדש

הגר"נ שמעה ממשיך ומספר על שנות לימודיו בכולל, בטרם החל לכהן כר"מ בשיבה הק':

"בהתחלה למדתי בסדר א' בכולל בסדרי נשים ונזיקין, ובבדר ב' למדתי בעזרת נשים של ישיבת פוניבז'. לאחר זמן התגבשה קבוצה ולמדנו יחד את מסכתות שבת חולין ונדה. היה לי חברותא שהיה תענוג מיוחד ללמוד איתו, שכן סדר הלימוד שלנו היה מובנה ומדויק. בעשר הדקות הראשונות לומדים את כל הסוגיה ומציינים הערות בסיסיות, לאחר מכן עוברים שוב על הסוגיה ומעלים על הכתב הערות מפורטות וממוספרות, ואז עוברים על כל הראשונים כסדרם. כשלמדנו חולין, עברנו לפי הסדר: רמב"ן, תורת הבית, משמרת הבית וכו', עד לשולחן ערוך ורבי עקיבא איגר. בסוף השבוע כל אחד היה יושב בפניתו וכותב סיכום נרחב על כל מהלך הסוגיה, זה היה הזמן השקט של כל אחד עם עצמו.

"הלימוד המשותף נמשך, עד שאותו חברותא נתבקש לכהן בראשות ישיבה קטנה. בעקבות זאת עברתי לכולל רשב"י של הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א, שם למדתי את הלכות נדה

בצורה יסודית ביותר. למדנו את ה'סדרי טהרה' בעמקות נוראה, וזו הייתה הנאה אדירה. אמנם עסקנו בהלכה למעשה, אך לא ויתרנו על הבנת הדברים לעומקם וחידדנו כל פרט ופרט.

"בשלב מסוים הציעו לי להיות מגיד שיעור בשיבה מסוימת, לימדתי שם תקופה ומסרתי את נפשי על הבחורים ממש, אף שהיו בחורים חלשים יחסית. היינו יושבים יחד שעות על גבי שעות עד שעות הלילה המאוחרות, מתפללים ונמצאים יחד לאורך כל היממה. היה יכול לגשת אליי בחור בליל שבת, לבקש ללמוד משנה ברורה והייתי יושב איתו, בחור אחר ביקש ללמוד נושא אחר והייתי כולי שלו. מבחינתי הייתה זו תקופה של נתינה ורוממות גדולה, באמת היה אכפת לי שהמקום יצליח.

"פעם אחת הוזמן הגרמ"צ ברגמן שליט"א לאותה ישיבה לישא דברים. בדבריו הזכיר לשבח את כל הרבנים, אך על שמי דילג... לאחר מכן ניגש אליי ואמר שאותי לא הזכיר מפני שעליי לשוב לכולל - - -

"באותה תקופה היה כלל קבוע בכולל, שמי שיוצא להרביץ תורה יכול לחזור בתוך שלושה חודשים בלבד, אך אותי הוא ביקש להחזיר אף שחלפה שנה וחצי... ואכן חזרתי לכולל רשב"י כאברך מן המניין".

לאחר שכבר מורגלים במסירת שיעורים ויש תלמידים וכו', לא קשה לחזור לכולל, בפרט כשיש תחושה של שליחות ו'הצללת נפשות'?

"מוכרחים תמיד לזכור, שאסור לאדם לאבד את עצמו. כבר אמרו חז"ל שמי שלומד על מנת ללמד, מספיקים בידו ללמוד וללמד. אבל כשאנתה רק 'מלמד' ואינך 'לומד' בעצמך, על זה לא הבטיחו חז"ל דבר. אדם ש'מלמד' ובמקביל מאבד את צמיחתו האישית, נעדר סייעתא דשמיא לגמרי".

כיצד הגיע הרב לשיבתנו הק'?

"מי שהביא אותי לשיבה היה מוריני המשגיח הגה"צ רבי אליהו אהרון

שליט"א, שלמד מחזור אחד אחריי ב'שיבת 'מאור התלמוד'. לפני כן הציע לי הגה"צ רבי יהודה זיאת זצ"ל לשמש כמשגיח ב'שיבת 'יסודות', לאחר ששמע כמה שיחות שמסרתי, אך לא הייתי מוכן בשום פנים ואופן לכהן כמשגיח.

"אגב, המשגיח שליט"א הוא דמות יחידה מסוגה ביכולת להעמיד תלמידים. הרבה מכוח הישיבה זה ממנו, והדברים נראים בחוש.

"כשעלתה ההצעה לכהן כר"מ ב'שיבת 'באר התלמוד', ניגשתי לספר זאת לרב ברגמן שליט"א. הוא הגיב ממש בהתפעלות: "אוהו, זו ישיבה!". אמרתי לו, אבל הישיבה בירושלים והמרחק רב, והוא השיב לי: "שווה לנסוע עד לשם... גם אני הרחקתי בצעירותי ללמד, דווקא משם תעלה ותצליח".

"ההיכרות הראשונית עמי נעשתה דרך חידושים שכתבתי. החידושים הללו היו מודפסים במכונת כתיבה ישנה. מוריני ראש הישיבה שליט"א עבר עליהם וכנראה מצאו הדברים חן בעיניו. זה היה 'כרטיס הכניסה' שלי לשיבה".

הגר"מ אביטן נזכר גם הוא ב'שיעור הכניסה' שלו לשיבה:

"מסרתי שיעור מבחן לפני כמה מבחירי ה'קייבון', לאחר דקות אחדות עצר אותי מוריני ראש הישיבה שליט"א, לחץ את ידי בחמימות ובהתפעלות ואמר: "ישר כוח, ברוך הבא!". אמרתי לו כי עדיין לא סיימתי את המהלך, אך מבחינתו הכל כבר היה ברור. הכישרון של מוריני הגר"ח הוא למעלה מכל תפיסה, חדות הבנתו ותפיסתו הם מהמפליאים בדור".

כהשלמה לסיפור הזה, מוסיף הגר"נ שמעה ומספר: "כאשר ישבתי עם ראש הישיבה בחדרו, הוא סיפר לי שהתפעל מהשיעור של כבודו וביקש שגם אני אמסור שיעורים בסגנון כזה ולהשקיע כמותו, כך נכנסתי לשיבה".

"דבר מעניין הוא, כי כשהתחלתי ללמד, נעשיתי פתאום בעצם 'תלמיד'. בבחורותי וכן שנים רבות כאברך, למדתי

היכל הישיבה בחזון יחזקאל (אלומה)

שמטרתנו עשיית סדר בהיר בסוגיה. יש בכך גם מסר חינוכי ממדרגה ראשונה, להראות לתלמידים שאין חובה לחדש רעיון מרעיש בכל מחיר, אלא סדר הדברים הוא עניין בפני עצמו, זהו שיעור בחינוך לאמת."

לדרכה של הישיבה

הישיבה התייחדה במעלות גדולות. אך בכל זאת נשאל מנקודת ראייתם של רבותינו הר"מ של"ט א, מהי הדרך של הישיבה בסגנונה הייחודי מעבר לפן הלימודי?

הגר"מ אביטן: "ייחודיותו של המקום - מלבד הרמה הגבוהה של הבחורים בלימוד ושקיעותם מתוך ניצול הזמן, מה שקשה למצוא במקומות רבים מתבטא במעלה נדירה ב'רוח הישיבה'. המקום שמור ומבוצר, אך עם ראש בריא. מורינו ראש הישיבה יודע בדיוק מה הדור צריך. מצד אחד לדרוש מצוינות מכל יחיד, ומאידך לנתב את צורכי הבחור למקום נכון.

"מלבד זאת, כאשר בחור שומע בכל שבוע שיעור כללי בעומק ובהיקף מופלא, הוא מבין לאיזו גדלות עליו לשאוף בחייו. ישנה גם שימת לב מיוחדת ל'רגש' של בני הישיבה, שיהיה מנותב באפיקים של רוממות. הישיבה אינה 'מעבירה' זמנים נעלים כלאחר יד. זמנים מיוחדים כמו ימי חודש אלול, ימי החנוכה, ימי הפורים ודומיהם,

הממוצעת של בני השיעור, תוך שילוב כמה נקודות עמוקות יותר עבור המצטיינים וחזרה לקו המרכזי, ולעיתים לתת כמה 'פנינים' גם עבור אלו שמתחת לממוצע. אך באופן כללי, השיעור מוכרח להיות מכון לרמת הממוצע ומעלה, שאם לא כן כולם מפסידים. כך גם גורמים לאלו שקרובים לממוצע, להתאמץ יותר כדי לעלות.

"אתן כאן גם עצה מעשית, כאשר רוצים לומר בשיעור דבר עמוק במיוחד, אפשר להקדים שעששו נאמר נקודה עמוקה יותר ומיד נחזור לנקודה הקודמת. כך תוחמים את החלק המורכב לזמן מוגדר.

הגר"נ שמעה: "תפקידו של ר"מ אינו רק להשמיע חידושים ו'תורות', אלא להנחיל כיוון חשיבה. אם הוא יידרש לתזז כל הזמן בין רמות הבחורים, המטרה תוחמץ. לפיכך אין צורך להתייחס לכל שאלה בשיעור, אלא לומר לשואל שהדברים יתבארו בהמשך. בפרט כאשר רואים בחור שלא חושב כל כך לפני ששואל, וממש לא שייך לעצור את השיעור בשבילו. זהו בעצמו נדבך חינוכי בתוך השיעור, התלמיד לומד שעליו לחשוב עשר פעמים בטרם ישאל שאלה, או ינסה ליישב קושיא בהינף יד."

מה קורה כאשר לר"מ אין מה 'למכור' בסוגיה. וכפי שהתבטא מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, כי ר"מ ב'ישיבה הינו כבעל חוב הגובה מבינונית...

הגר"מ אביטן: "זה קורה לפעמים. במקרים כאלו יש למסור שיעור

ביני לבין עצמי או עם החברותא, וכאשר התחלתי לכהן כר"מ ב'ישיבה, מצאתי מולי בכל יום עשרות בוחנים, שאף אחד מהם לא מוותר לך! מלבד זאת, הוכרתי ללמוד יותר מספרי האחרונים, אף שלא הייתי מורגל בכך. שינוי זה בהרגלי הפך אותי בבחינה מסוימת שוב ל'תלמיד'."

להנחיל כיוון חשיבה

ישנם כיום עשרות בוגרים מיישבתנו הק' המשמשים כר"מים ב'ישיבות קטנות וגדולות, והם מבקשים לשמוע הכוונה לאופן מסירת השיעור. אחת השאלות הנפוצות היא: כיצד מתמודדים כאשר בשיעור אחד קיימים פערי רמה גדולים בין הבחורים?

הגר"מ אביטן: "אני אומר זאת באופן חד משמעי. אין אפשרות להתאים את השיעור לכולם בבת אחת! עשיתי זאת בשנה הראשונה שלימדתי, ניסיתי 'למשוך' את החלשים אל תוך השיעור, ובסופו של דבר נאלצתי לחזור לדרך הרגילה, לאחר שאיבדתי את המצטיינים. בהתחלה חשתי צורך לרצות את כולם ולענות על כל שאלה. אך כיום, לאחר שש עשרה שנה, אני יודע שלא כולם מסוגלים לאחוז ראש ברצף העמוק של השיעור. את הזמן לקרב ולהפשיט את הדברים, יש למצוא בזמן הסדרים.

"אני נסמך על דבריו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, שהורה שרוב מהלך השיעור צריך להיות מותאם לרמה

הגר"מ אביטן מדגיש שוב ושוב את דרך העיון הייחודית, כפי שקיבל מרבו הגר"ב ויסבקר זצ"ל עליה הוסיף מדיליה, מה מייחד את דרך העיון הזו, ועד כמה הכרחי לאחוז בה?

"יסוד הכל הוא חתירה לאמת ללא פשרות, ולא משנה כמה זמן הדבר ייקח! אומרים ששאלו פעם את הגרי"ש אלישיב, כמה זמן צריך להקדיש ללימוד העיון, והוא לא הבין את פשר השאלה. שוב חזרו ושאלו, והוא הביע תמיהה רבתי והשיב: "כמה שצריך, עד שמבינים באמת!". כיוצא בזה ענה הגר"א ל שטיינמן, כשנשאל שאלה מעין זו: "אם הוא לא הבין, כיצד יוכל להתקדם?!" מאז אמרתי לעצמי, הרי לפנינו שני נביאים מאורות הגולה שהתנבאו בסגנון אחד. כך שאין מקום לספק זו הדרך ואין בלתה!"

זה לא נראה כך בספריהם. גם ב'שיעורי הגרי"ש אלישיב' וגם באילת השחר, נראה שלא תמיד תמיד הרחיבו בהגדרות דקות כפי שאנו מורגלים כיום, אלא נקטו לכאורה בדרך של 'להבין את הנקודה ולהתקדם'.

"שניהם חתרו לאמת המוחלטת, כמו כל גדולי ישראל בסגנונם ובאופיים. אלא שניסחו אותה בקיצור ובדרך קצרה. אין ספק שלא הניחו סוגיה עד שהייתה בהירה להם כשמלה, אלא שלא טרחו להאריך בפריסת ההגדרות כפי שאנו עושים.

"אם נרצה להגדיר מהי הבנה מושלמת, זוהי הבנה בהירה עד כדי כך שאתה מסוגל לפסוק הלכה למעשה על פיה.

במצב כזה, גם אם ניצבת קושיא מסוימת, ה'אובנתא דליבא' מעידה שכך היא האמת ואין להירתע מהקושיא.

"אביא לכם דוגמה מסוגיית 'שומר שמסר לשומר', בה אנו עוסקים בשיבה כעת. יש בסוגיה שם לשון רמב"ם מוקשה מאוד, עליו ניצבות שבע קושיות חמורות..."

אנו מרשים לעצמנו לקטוע לרגע את דברי הרב ומזכירים את מסורת 'אסופת הקושיות' שהייתה מורגלת בשיעוריו, הצגת עשרות קושיות ולאחריהן העמדת יסוד ברור ובהיר, המבריה מן הקצה אל הקצה, כך כל הקושיות נופלות ומתיישבות מאליהן. נזכרים אנו בעיקר בעשרים הקושיות (!) בסוגיית 'תקפו כהן' בה עסקו בשיבה כחודש ימים.

הגר"מ משיב בחיוך: "מאז נוספו עוד כמה וכמה קושיות... ואל דאגה, כולן מתיישבות לאור אותו היסוד שנבנה כבר אז.

"אומר לכם בכנות, יש לי פשט אמיתי בהבנת לשון הרמב"ם, ואמנם אני מודע לכך שיש עליו קושיא מסוימת, אך ברור לי כשמש שזוהי עומק כוונתו, ובדיוק על כגון דא אומרים העולם, כי 'מקושיא לא מתים'.

"אם אנו רואים אדם הידוע כגיבור ללא עוררין, מנסה להרים כוס מהשולחן ואינו מצליח, האם יש הוה אמינא שאין בכוחו להזיז את הכוס? הרי ברור שנמצא את כל הטצדקי שבעולם, להסביר שהכוס דבוקה לשולחן או שהיא חלק ממנו. אך לא יעלה על הדעת לערער על עצם גבורת האיש.

"כך בדיוק גם בבניית סוגיה. כאשר מגיעים לסברא ישירה היושבת היטב על הלב, סברא שמעוגנת בכל צעד ושעל במהלך הסוגיה, גם אם נותרת קושיא נקודתית, אין בכך כדי לערער על אמיתות היסוד. עם זאת, אין פירוש הדבר שעלינו להתפשר באיכות הסברות ובביסוסן, כל דבר מוכרח להיות מעוגן ומבוסס היטב במעמקי הגמרא והראשונים, ויש להשקיע לפעמים זמן רב כדי להעמיד סוגיה אחת בצורה נכונה."

הגר"נ שמעה: "אפשר לראות כסדר ב'שיטה מקובצת' על מסכת כתובות, ולקבל מושגים כיצד הראשונים עצמם דקדקו בכל תיבה ברש"י. מי שרואה כיצד הם למדו, מבין שאין מקום של 'חצי הבנה'. הבנה אמיתית פירושה, שיש משמעות ומקום לכל מילה, לכן חובה שלא לוותר על ההבנה השלמה והאמיתית של הדברים."

לימדונו חז"ל, 'ליגמור איניש והדר ליסבר'. כיצד מיישמים זאת למעשה, מתי אדם יספיק להגיע להיקף בידיעת התורה, כאשר משקיעים רבות בעומק העיון?

הגר"מ אביטן: "וודאי שצריך להתרגל גם לשיטה של אסיפת ידיעות ובקיאיות, אך יש לחדד תמיד שהידיעות הללו טעונות ליטוש ועיבוד, ואין להסתמך עליהן כמות שהן. הן קיימות במאגר המחשבתי שלנו, אך לימוד שניתן לסמוך עליו באמת, הוא רק כזה שעמלת בו על כל מילה ומילה והעמדת אותה באור האמת."

"בטוח אני, יחד עם ידידי הגאון שליט"א, הם אלה שניהגו את כלל ישראל, יעבירו את מסירת התורה ויעמידו תלמידים הרבה, יש שכר לעמלנו!"

ושומע מהם שיש להם עדיפות לקבל דווקא בוגרים של באר התלמוד, רק בשביל הבנייה והקומה הרוחנית שלהם, אתה יכול לראות שילוב של תלמיד חכם עם כל צורת הבן תורה, תפוס בעמל תורה.

מורגשים בשיבה בעוצמה רבה, בשיחות המיוחדות ובשירה האדירה הפורצת מבני הישיבה, כאשר מורינו ראש הישיבה מנצח על מלאכת הקודש בהודו המיוחד. "אני נפגש לעתים עם ראשי כוללים,

באר בשדה

בהשתתפות אלפים: מעמדי ההדלקה המרכזיים בישיבה בירושלים ובאופקים

סדרי הכנה מיוחדים, מעמד תפילה נרגש וריקודים עד אור הבוקר • מאות תלמידים ובוגרים השתתפו במעמדים בראשות ראש הישיבה ורבניה

ירושלים - אופקים: מאות מתלמידי הישיבה, בוגריה ואורחים רבים נטלו חלק במעמדי ההדלקה המסורתיים שנערכו בחצר הישיבה בירושלים, ולמחרת בקריית הישיבה באופקים, בראשות ראש הישיבה שליט"א ורבני הישיבה.

ההכנות למעמד החלו כבר בשבת שקדמה לאירוע, עת התארח בהיכל הישיבה המשפיע רבי אליעזר חיים וובר שליט"א שמסר שיחת חיזוק מיוחדת בפני התלמידים.

טרם ההדלקה התכנסו הבחורים לסדר הכנה מיוחד שנמשך כשעתיים בהיכל בית המדרש. עם סיום הלימוד ירדו התלמידים והרבנים לרחבת ההדלקה, שם הכינו את המערכה ויצקו שמן לצלילי ניגוני רגש והתעוררות.

במרכז המעמד נשא ראש הישיבה שליט"א דברי התעוררות על גודל המעמד, ועורר את הציבור באמירת פרקי תפילה ברגש רב. לאחר מכן נשא תפילה נרגשת בבכי מעומק הלב להצלחתם ולשגשוגם של תלמידי הישיבה ובוגריה.

לקראת ההדלקה יצק ראש הישיבה שמן זית זך מקנקן מוכסף שהוכן במיוחד למעמד, והעלה את השלהבת. עם עליית האש פתחו ההמונים בריקודי שמחה נלהבים שנמשכו שעות ארוכות עד אור הבוקר.

מרגש בחזון יחזקאל: הכנסת ספר תורה חדש לסניף הישיבה

ספר התורה נתרם לעילוי נשמת הרב מיכאל אנקונינה זצ"ל • מעמד כתיבת האותיות נערך בקריית גת, וממנו יצאה תהלוכה חגיגית להיכל הישיבה

חזון יחזקאל: מעמד מרגש ורב רושם התקיים במושב חזון יחזקאל, עם הכנסתו של ספר תורה חדש להיכל סניף הישיבה. ספר התורה הוכנס לעילוי נשמתו של הרב מיכאל אנקונינה זצ"ל, בנו של הגאון הרב ליאור אנקונינה שליט"א, שנפטר בדמי ימיו לאחר שנזדכך בייסורים והותיר אחריו ילדים רכים.

חגיגת הכנסת ספר התורה החלה בצהרי היום בביתו של הגר"ל אנקונינה שליט"א בעיר קריית גת, שם נערך מעמד סיום כתיבת האותיות האחרונות בספר התורה על ידי ראש הישיבה ורבנים נוספים.

עם סיום כתיבת האותיות, יצא ספר התורה בתהלוכה מפוארת ושמחה ברחבי הקרייה החרדית בעיר לעבר בניין הישיבה בחזון יחזקאל הסמוכה. המעמד נחתם בהיכל הישיבה בחזון יחזקאל, כאשר ספר התורה הוכנס לארון הקודש בשירה ובריקודים סוערים לכבודה של תורה.

מיזם "מחודדין בפ"ר" לבחינות בעל פה

הבחורים נבחנו על החומר שנלמד במשך "זמן חורף" במבחן פומבי מול רבני הישיבה • פרסים יקרי ערך חולקו לנבחנים

מעמד מרומם בשם "מחודדין בפ"ר" התקיים בישיבה, ובמסגרתו נבחנו תלמידי הישיבה על כלל החומר שנלמד במהלך זמן חורף - בעל פה ובמבחן פומבי מיוחד. במסגרת המעמד, נשאלו הבחורים שאלות על ידי רבותינו שליט"א והפגינו ידיעות מקיפות בחומר הנלמד.

ראש הישיבה שליט"א בירך על המיזם והדגיש את חשיבותו המרובה, בציינו כי היוזמה עוררה אווירת התעלות ורוממות רוח בהיכל בית המדרש והציבה רף גבוה עבור תלמידי הישיבה לשליטה מלאה במסכת.

כחלק מהעידוד וההשקעה המרובה מטעם הנהלת הישיבה, המבחן נשא פרסים יקרי ערך, ובהם ספרי קודש, גמרות וספרי מפרשים על הש"ס שחולקו לנבחנים.

לקראת שבת

הכנה לקראת ראש השנה: מעמד חיזוק והוקרה לרשת 'כוללי יום שישי' של בוגרי 'באר התלמוד'

קרוב למאה אברכים בוגרי הישיבה מכל ערי הארץ, התכנסו בירושלים למעמד מיוחד, במסגרת רשת 'כוללי יום שישי' שהוקמה

ביוזמת רבינו ראש הישיבה שליט"א. הרשת, המנוהלת בידי הרב דוד מטות והרב אריה פיקל, מונה כיום מעל עשרה סניפים מצפת ועד אופקים, ומלבד היותה מכשיר לעידוד וניצול הזמן, עוד היא מהווה נדבך חשוב לליכוד וחיבור איתן בין בני החבורה בכל אתר ואתר.

האירוע נפתח בסעודה חגיגית, בה נשא דברים משגיח הישיבה, הגה"צ רבי אליהו אהרון שליט"א, שהרחיב בדבריו על חשיבות האחדות והשייכות החברתית-רוחנית בין בני החבורה, ועורר את הנוכחים להמשיך בשאיפה לעלייה מתמדת. ולאחריו דיבר יו"ר 'ועד הרבנים לענייני צדקה', הרב חיים יוסף גפנר שהציג את פעילות קרן "ערבים" ואת חשיבות הערבות ההדדית והסיוע המשפחתי בעת הצורך.

שיאו של הערב היה בהגעת ראש הישיבה הגר"ח שליט"א, שהרעיף יחס אישי חם על כל יחיד ויחיד, השמיע דברי התעוררות והלהיב את הלבבות בניגוני הכנה לראש השנה, ובכלל זאת שיר מיוחד שהולחן לרגל המעמד (ראה עמוד אחורי בבטאון). במהלך הערב הוכרז על הספק לימוד אחיד והטבות בגמ"ח הישיבה, ולסיום חולקו תשורות הוקרה ושי מיוחד לנשות האברכים (צילום: ש.פ.ה.).

במסילה נעלה

לאחר חמש שנים של לימוד עיקבי: בני החבורה ציינו את סיום הספר במעמד חגיגי • מרן ראש הישיבה הגר"י שליט"א: "חכם מנשה שוע הוא מסילת ישרים מהלך"

היכל הישיבה: מעמד מרומם ומרגש, המתרחש אחת לחמש שנים, התקיים בישיבה לרגל סיום לימוד ספר "מסילת ישרים" על ידי בני החבורה.

את הוועדים הקבועים מוסר מדי יום ראשון מורנו הגאון הצדיק חכם מנשה שוע שליט"א בפני קהל תלמידים צמאים לדברו, כשהוא מוסיף ומעמיק מחידושו ומשנתו. כפי אשר משפיע מרוחו הטהורה מזה כחמישים שנה בישיבה הקטנה, ודורות של תלמידי חכמים עוצבו בלהבת אישו הגדולה.

עם חתימת חמש שנות הלימוד, נערך מעמד הסיום החגיגי בהשתתפות רבני הישיבה ובראשם מרן ראשי הישיבה שליט"א.

במהלך המעמד נשא דברים מרן ראש הישיבה הגר"י שליט"א, שהרעיף שבחים על ידידו מנוער מוסר הוועד ואמר כי "רבינו חכם מנשה שוע שליט"א הוא מסילת ישרים מהלך", תוך שהוא מביע קורת רוח מרובה מבחורי הישיבה. רבינו ראש הישיבה שליט"א ציין בדבריו את התפעלותו העמוקה מההתמדה והקביעות, והדגיש כי זוהי השמחה האמיתית.

לאור המצב: כנס חירום והסברה לבני הישיבה

בעקבות השינויים והתפתחות גזירת הגיוס: ראש הישיבה שליט"א כינס את התלמידים למפגש הסברה מיוחד • עו"ד שלמה חדד מארגון "חיי עולם" הציג את ההנחיות המשפטיות

על רקע ההתפתחויות האחרונות ושינוי הכללים בנושא גזירת הגיוס, התקיים בחדר האוכל של הישיבה כנס חירום והסברה מיוחד עבור בני הישיבה, בראשות רבינו ראש הישיבה שליט"א הנושא על שכמו את נשיאות ארגון "חיי עולם".

במהלך הכנס נשא דברים עו"ד שלמה חדד, הפועל מטעם ארגון "חיי עולם", אשר סקר בפני התלמידים את ההיבטים המשפטיים והציג הנחיות מעשיות להתנהלות נכונה במצבים מורכבים ולעמידה על הזכויות בעת צורך.

רבינו שליט"א עמד בדבריו על החשיבות המכרעת של שמירה קפדנית על הכללים והקפדה על הדרכה מוסמכת בכל ההליכים הללו באמצעות הייעוץ המשפטי של הארגון. התלמידים יצאו מהכינוס עם הנחיות ברורות ומוסדרות, הנוסכות עמדה שקולה ובהירה לאור הבלבול והיזומות העצמאיות הקיימות כיום.

ברוב עס: מעמד הלימוד והסעודה לכבוד הילולת אור החיים הקדוש

יוזמה מיוחדת של בני הקיבוץ הגבוה: סדר לימוד רציף להשלמת ארבע פעמים את הספר • דברי חיזוק מפי מרן ראש הישיבה ורבי הישיבה שליט"א • סעודת מצווה מושקעת

היכל הישיבה: לרגל הילולת ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, התקיים בישיבה מעמד לימוד מרומם וסעודת מצווה חגיגית, פרי יוזמתם של בני הקיבוץ הגבוה.

סדר הלימוד המיוחד החל מיד עם תום סדר שלישי ונמשך כשעה וחצי ברציפות. במהלך פרק זמן זה שקדו הבחורים על הלימוד ולמדו בצוותא את כל הספר ארבע פעמים. במהלך הלימוד נשאו דברים מרן ראש הישיבה שליט"א ומורנו הגאון רבי אליעזר תורג'מן שליט"א.

בתום הסדר המרומם, הסבו התלמידים לסעודה מושקעת במיוחד, שארגנו בני הישיבה בסיוע תורמים. במהלך הסעודה נשא דברי חיזוק והתעוררות מורנו הגה"צ רבי אליעזר אהרונים שליט"א, אודות מעלתו ומשנתו של בעל ההילולא.

ברוממות: מעמד נעילת זמן קיץ בהיכל הישיבה בירושלים

מעמדי סיום מסכתות על ידי נציגי השיעורים • תפילת מנחה נרגשת ומשא חיזוק מפי ראש הישיבה שליט"א לקראת ימי בין הזמנים • התלמידים התברכו בברכת הדרך

בהיכל הישיבה חתמו את זמן קיץ במעמד מרומם לכבודה של תורה, בהשתתפות רבני הישיבה ומאות התלמידים.

המעמד נפתח בסדרת סיומי מסכתות על ידי נציגים מכלל השיעורים, במעמד מורנו המשגיח שליט"א בהיכל בית המדרש. לאחר מכן התכנסו בני הישיבה לתפילת מנחה מרוממת, החותמת את הזמן.

בתום התפילה התכנסו התלמידים בחדר האוכל למשא חיזוק מפי רבינו ראש הישיבה שליט"א, אשר עמד בדבריו על גודל מעלתו של בן תורה ועל זהירות בהנהגה ראויה במהלך ימי בין הזמנים - הן בכבוד הורים והן בשמירה על סדר יום נכון. בסיום המעמד עברו בני הישיבה להיפרד מרבינו שליט"א והתברכו מפיו שישמרו על הרוממות הרוחנית גם בצאתם לבתיהם.

עמלו בתורה: סיום פרק 'איזהו נשך' במסגרת חבורה מיוחדת בישיבה

התלמידים העמיקו בסוגיות הסבוכות של הלכות ריבית ונבחנו בהצלחה טרם היציאה לבין הזמנים • שיעורים מיוחדים מרבנים מחברי ספרים וליווי צמוד של ראש הבקיאות

היכל הישיבה: תחושת סיפוק והתרוממות מיוחדת שררה בקרב תלמידי הישיבה עם חתימת הלימוד והמבחנים המקיפים בפרק 'איזהו נשך', במסגרת חבורה ייעודית שהוקמה ביוזמתו ובהכוונתו של רבינו ראש הישיבה שליט"א.

במסגרת החבורה העמיקו התלמידים בסוגיות המורכבות של הלכות ריבית. במהלך ימי שישי נמסרו שיעורים עיוניים מפי תלמידי חכמים מובהקים ומחברי ספרים בתחום, שהעשירו את הבנת הבחורים בעומק הסוגיות. על סדרי ההספקים, החזרות והמבחנים פיקח ראש הבקיאות בישיבה, הגאון רבי יעקב חיים כהנא שליט"א, שהתווה את מסלול הלימוד השוטף.

טרם היציאה לימי בין הזמנים, ניגשו רבים מבני העלייה למבחן מסכם ומאתגר על הפרק כולו, והפגינו שליטה מרשימה ובקיאות יסודית בחומר הנלמד. התלמידים יצאו בתחושת סיפוק עצומה מהעמידה בהצלחה במבחן המורכב.

תנופת התחדשות ופיתוח: שיפור מקיף בתנאי הרווחה והפנימיות בישיבה

לבקשת ראש הישיבה שליט"א: הרבנית תחי' מונתה למנהלת הכללית של סניפי הישיבה • שדרוג נרחב בפנימיות, התקנת מזגנים ומקררים, ודגש מיוחד על ניקיון וסדר לרווחת התלמידים

מגורי התלמידים: תנופת פיתוח והתחדשות רחבת היקף נרשמת בכלל סניפי הישיבה, בעקבות כניסתה של הרבנית תחי', אשת חבר לרבינו ראש הישיבה שליט"א, לתפקיד מנהלת הישיבה - וזאת על פי בקשתו המיוחדת של ראש הישיבה במטרה לדאוג לרווחת התלמידים ברמה הגבוהה ביותר.

מאז כניסתה לתפקיד, הציבה הרבנית את נושא הניקיון, הסדר ואיכות החיים של הבחורים בראש סדר העדיפויות, והשינוי כבר מורגש היטב בכל אגפי הפנימיות:

שדרוג ושיפוץ המבנים: הושלם שיפוץ מקיף של מבני המגורים ומתחמי הקרוואנים של הישיבה.

תוספת תשתיות ונוחות: הותקנו מערכות מיזוג אוויר חדשות לרווחת התלמידים, לצד הוספת מקררים גדולים במתחמי הפנימיות.

שיפוץ חדרי הרחצה: נערך שיפוץ יסודי והוקמו חדרי מקלחות חדשים ומרווחים.

בקרב בני הישיבה מתקבלים השינויים בהערכה עצומה. בהנהלת הישיבה מדגישים כי ההשקעה המרובה בצד הגשמי נועדה להעניק לתלמידים סביבת מגורים מכובדת ונוחה, מתוך תפיסה שכאשר כל צורכיהם מסופקים במלואם - דעתם מיושבת עליהם לשקוד על לימודם בנחת וברוגע.

מרטיט: מנהג תיקון חצות יום בהיכל הישיבה בימי בין המצרים

כמיטב המסורת שקבע מרן ראש הישיבה שליט"א: מעמד תיקון חצות יום התקיים בבכי ובדמעות • ראשי הישיבה שליט"א עוררו את הלבבות על גלות השכינה ומצבם של בני התורה

היכל הישיבה: כמיטב המסורת והמנהג שנהוג בישיבה בימי בין המצרים, כפי שהתווה מרן ראש הישיבה שליט"א, התכנסו בני הישיבה לעריכת תיקון חצות היום שנערך קודם תפילת מנחה, למשך כל שלושת שבועות בין המצרים.

תלמידי הישיבה שישבו סמוך למקום מושבו של מרן ראש הישיבה שליט"א, סיפרו על ככי מאין הפוגות וזעקה מלבו הטהור על גלות השכינה וביזוי כבודה של תורה הנתון למשיסה ומרמס בידי עמי הארצות.

מרנן ראשי הישיבה שליט"א בביקור חולים זמן קצר קודם פטירתו

ותיכף כשהוא עומד וקם משנתו לא יהיה לו שום זמן פנוי לעצמו ותיכף יחשוב מה מוטל עליו לעשות.

זו כל מציאותו של העבד שפנוי כולו לרשות רבו ואין לו שום קבע וזמן לעצמו כלל. רק כל עיקרו הוא לאדוניו, אין לו שום שייכות עם מה שנוגע לו לעצמיותו זולתי מה שנוגע לענייני רבו עד שהוא ממש מבוטל המציאות, על דרך שאמרו חז"ל "יד עבד כיד רבו" וכל מה שקנה עבד קנה רבו, והוא מצד עצמו אין לו כל מאומה.

והנה בבית העבד כל אשר נמצא שם על כותלי ביתו כלים מכלים שונים, כולם הם לצורך עבודת רבו אבל לעצמו אין לו מאומה רק הכל עבור אדוניו, ומכאן צריך להבין מהי עבודתו של אדם לענייני ה' יתברך וזהו שכתב הרמב"ן על הפסוק "את ה' אלוֹקֶיךָ תִירָא ואותו תַעֲבֹד" שתהיה לו בכל עת כעבד הקנוי המשרת לפני אדוניו תמיד שעושה מלאכת רבו עיקר וצרכי עצמו עראי, וזה מה שאמרו וכל מעשיך יהיו "לשם שמים", כי הנפש כל מציאותה רק לעבודת ה'. והוא משל לעירוני שנשא בת מלכים כל מה שבעולם אינם חשובים לה כלום שהיא בת מלך. כך הנפש כל מעדני עולם אינם כלום לה, כי האמת שאין שום מציאות ותכלית של קיום בענייני גשמיות ועולם הזה, זולתי מה שנוגע לעבודת ה', ומציאות האדם וכל חייו

עבד ה' הרי הוא התואר הנכבד והחשוב ביותר שיכול האדם להשיג בחייו. חיים כאלה של עבודת ה' אינם יכולים להיות בתכלית השלמות אלא מתוך צלילות הדעת לב חם ואורך רוח כי קיום רצון ה' בנפשנו פנימה אינו יכול למצוא את שלמותו אלא על ידי שינויים במחשבותינו ובהרגשותינו מתוך התעוררות והתרעננות.

הנה המהות של אדון ועבד אינו נמדד לפי המלאכה רק העיקר נמדד במה שלזולתו יש רשות עליו אשר זה נחשב שהוא לגמרי ברשות זולתו.

אף אם אמנם לא יעשה העבד שום מלאכה ופעולה אך כיון שהוא מונח תחת רשות זולתו והיינו שהוא שייך לזולתו זהו פירושו של עבד. קבלת עול מלכותו יתברך היינו ההתמסרות אליו יתברך בתכלית, קבלת אדנותו וביטול עצמו לו לגמרי, מוכן לשירותו ולשמוע לקול אדוניו, שיבוטל אצלו לגמרי כל עצמיות האדם שבו, ויכניס עצמו בתכלית לרשותו של הקב"ה, עד שלא ימצא בקרבו פניה לשום דבר אחר בעולם כלל וכלל ואין לו בעולמו כלום כי אם אדוניו, ומהחל ועד כלה יהיה מוכן ומזומן לאדוניו ישב רק בביתו של אדוניו אולי יהיה צריך לו אדוניו מי יודע, ואיך אפשר לו לצאת החוצה הלא כולו מסור לאדוניו ועליו להיות מזומן לו תמיד.

תוך כתביו של חברנו המנוח הרה"ג רבי יוסף חיים מלכה זצ"ל, דמות מופת של שקדן המשתוקק לאלוקיו בכל לבו ומאודו, ומקטנות יצא לבגר ואת דרכי השלימות חיפש ללא הרף. כל חייו התייגע להבין את עומק משמעות החיים ותכליתם, לא הסתפק במקובל שבסביבה אלא נפשו השוקקת חיפשה כל הזמן לתור ולהכיר עוד ועוד, ובכשרונותיו המזהירים בכל מה שרק נגע הצליח במידה גדושה ומופלאה.

היה שופע באהבת האדם ובטוב לב, כל חייו התהלך בדרכי בוראו, להידמות לו להיות שופע חכמה והטבה, עד שהיה לכל רואיו ומכיריו סמל לאדם השלם, ההולך בדרכי ההטבה והחסד בגדלות ובכבוד. היה נראה בכל דרכיו כחניך אסכולת גדלות נפש האדם, וכך הוריש לביתו אחריו.

בסוף ימיו כשנגזר עליו לקבל ייסורים, לא איבד את הנהגתו המכובדת בשום זמן ומצב, אפילו שהייסורים כפו עליו מצבי ביזיון ובושה קשים, הוא בשלו תמיד, באותה צלילות הדעת ויחס של כבוד, הן לסובבים אותו והן לייסורים שבאו עליו, שראה בהם והתנהג כלפיהם כדורון מן המלך.

שורות אלו, מתוך מקבץ גדול של כתבים שהשאיר אחריו ברכה, יהיו לזכרון נפשו הטהורה.

הוא רק במה שנוגע לעבודתו, ואין בכל הבריאה כולה אפילו כחוט השערה שיכול האדם לעכב בעד עצמו.

ושלא כמידת מלך בשר ודם מידת הקב"ה, כי במידותיו של מלך בשר ודם עם שריו ועבדיו הלא מנהגו של עולם כי כל כמה ששר רם מחברו באיזו שורה, ככל שהשר גדול יותר יש לו לעצמו יותר, וחיייו שלווים יותר כי מלאכתו יותר קלה, עד אשר השר הגבוה ביותר יכול להתענג בכל מיני תענוגים שהריהו פנוי מכל עבודה קשה.

אבל לא כן במידת הקב"ה, כי ככל מה שהאדם גדול יותר גם עבודתו משתנת כפי מצבו ואומרים לו "שא יותר". כי הלא אין כל צעצועים ושעשועים בבריאה, שום דבר לא ניתן לשום תענוג, וכל הכלים לא לעצמו ולהנאתו ניתנו רק לעבוד בהם ולא יותר.

הרי בעל כורחך שעבודתו היא ממש כפי כוחו ויכולתו, כי כל יתרון כוחותיו לתכלית וצורך ניתנו, וכל מה שהאדם גדול יותר נותנים עליו משא גדול יותר, עד כי מי שהוא אהוב לו ית' ביותר,

מרבה עליו משא עד אשר כמעט לא יוכל לשאת.

כאשר היה במשה רבינו אשר לא ניתן לצייר את גודל האהבה אשר אהבו השי"ת והטיל עליו משא כבד כ"כ עד אשר צעק "למה הרעת לעבדך וגו' לשום את כל משא העם הזה עלי" והן אמת אמנם כי גם עלינו נותנים משא אך אנו משליכים אותו אחר גבינו.

ובזה מתבאר "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו", שבהיותו גדול מניחים עליו עוד משא יותר גדול ונמצא תחת קושי יותר גדול.

ולכך כאשר קשה יותר צריך האדם להגביל עצמו בהוספת עוד גדרים ושמירות, כי במצב כזה הלא מורגל הוא להתנהג בפחות שימת לב. והנה אצלנו היתרון הטוב ביותר הוא שישנם טרדות וקשיים אך מחז"ל רואים כי להיפך כשקשה ישנו חיוב שמירה גדול יותר כי בקלות יכולים להיכשל.

כמו שהזהירה התורה
"כי תצא מחנה על
אויבך ונשמרת

מכל דבר רע" דווקא שקשה צריך להיזהר יותר, וזוהי עבודת החיים כי להיות פנוי זה לגמרי ליכא שהרי אין פה בעולם שום דבר לעצמו, ולאו דווקא פה אלא בכל הנברא בכל העולמות העיקר הוא רק להמליך את השם "וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים" וזה עיקר חיוב האדם להמליך את ה' ולהיות לו לעבד, ולהשליט על עצמו מלכותו ית' בלא שום הבנות, כי זהו עבד ומה שייך אצל העבד לשאול למה, הרי כל עיקרו הוא לעבוד ולעשות כפי המצווה מבלי כל הבנה ואין לו כל אפשרות לפטור עצמו אפילו כשהדבר קשה.

וזהו המלכת הקב"ה וקבלת עול מלכות שמים, עול עבדות לדעת שאין שום כוח בבריאה מלבדו ואין שום מהלך והבנה בהנהגתו יתברך, אלא שהוא המלך והשליט האחד וכל אשר חפץ עשה עושה ויעשה, והעבד הנאמן עושה רצון אדונו ללא כל הבנה, הכול מתוך קבלת מלכותו ולמען גילוי כבוד מלכותו יתברך.

אורות מהיכר עבד ה' ותפקידו

החסד התלמיד

היקף פעילות הגמ"ח שעל ידי הישיבה, הגיע למימדים שלא נשמעו כמותם במקומות אחרים. מאות דירות שנרכשו בזכותו, ואלפי אברכים מצליחים לשבת וללמוד ביישוב הדעת מכוחו • שיח מפעים עם גבאי הגמ"ח מיום היווסדו, הרב מאיר כהן שליט"א, ועם המנהל האדמיניסטרטיבי הרב רחמים מיג'אן שליט"א

תמונות: קובי הר צבי

שליט"א, ועם הרכז האדמיניסטרטיבי של הגמ"ח, הרב רחמים מיג'אן שליט"א כדי לצלול לעומק המספרים, לשמוע על המעבר לניהול שקוף כחוק, להבין את מנגנוני הביטחון והערבויות, ולשמוע את המסר הברור לחתנים ולאברכים הצעירים, ולא רק.

רכישת דירה והוצאות נישואין הפכו לאחד האתגרים הכלכליים המשמעותיים ביותר בציבור האברכים. בעוד שמשפחות רבות מוצאות את עצמן מתמודדות עם חובות כבדים או נאלצות להסתמך על גורמים חיצוניים, קם בישיבה מודל פיננסי-קהילתי ייחודי שמספק מענה יציב, מוסדר ומפוקח שבזכותו נרכשו מאות דירות לבוגרי הישיבה.

את השנה הראשונה של הגמ"ח, אני זוכר היטב. ראש הכולל אז ראש הקיבוץ, מורינו הגאון רבי יהודה דנגור שליט"א קם מה'שבעה' על אביו רבי ציון ז"ל וביקש לייסד לזכרו גמ"ח כספים. ההתחלה הייתה צנועה, כמה עשרות אלפי דולרים שנועדו לסייע לאברכים בתחילת דרכם לרכוש דירה משלהם ולא להיטלטל בדירות שכורות.

הרבה ספקנים קמו אז. הרבה ציניקנים שניסו להסביר כי מהלוואה של שלושת אלפים דולר אין באמת סיוע משמעותי, ומה-זה-כבר-יעזור.

אבל זה עזר, ועוד איך עזר. עשרים וחמש שנה מאוחר יותר, אני יושב לשיחה ממושכת וגלוית לב עם מנהל הפעילות השוטפת, הרב מאיר כהן

מספרים נשמעים דמיוניים משהו. מדובר בנישה המיועדת רק לבוגרי הישיבה, נוצרה רק על ידי הבחורים והאברכים, כמה כבר רחוק היא יכולה להגיע. אבל כאשר במהלך השיחה הרב מאיר כהן מתבטא כלאחר יד, שיש מאות דירות שנרכשו רק בזכות הגמ"ח, אני עוצר לרגע.

"אתמול ביצענו העברות של שש מאות ושלושים אלף שח, היום ככל הנראה סכום דומה, והמעגל רק הולך ומתרחב, ברוך השם. אברכים מפקידים, אברכים אחרים משתמשים בכסף ומחזירים אותו לפי היכולת עבור המשפחות הבאות", כך עשרים וחמש שנה.

25 של עשייה ברוכה

שנה

מאות דירות

שנרכשו לבוגרי הישיבה בזכות הגמ"ח

אלפי שזוכים ללמוד בשוב הדעת

אברכים

מאות דירות, לא הגזמנו?

"ממה שאנחנו יודעים ועוקבים", הם משיבים, "מדובר במאות דירות, כמה עוד דירות בפועל איננו יודעים. על אותם מאות אנחנו יודעים בבירור, כי אלמלי הגמ"ח היו המשפחות ממשיכות להתגולל בשכירות.

"לנגדנו יש מטרה אחת, להסיר טרדות מאברך שיושב ועוסק בלימוד. דירות שכורות עם כל הטלאים ואי הוודאות שבהן, עם החור התקציבי שהם יוצרות מדי חודש, הן מתכון קל להפרעות בלימוד. מה שעמד לנגד המייסד הגר"י דנגור זה לתת מעטפת שנותנת יישוב הדעת, ואנחנו חושבים שהצלחנו.

"הרעיון והיוזמה הראשונית שייכים

כולם לרב דנגור, שהקים את המיזם לעילוי נשמת אביו, רבי ציון בן נזימה ז"ל. בתחילת הדרך, לפני מספר שנים, היינו קבוצה קטנה מאוד פחות מעשרים אברכים. הפעילות התנהלה בסכומים קטנים, וחלק ניכר מהתנועות התבצע בכלל בדולרים, כפי שהיה נהוג אז בתשלומי שכר דירה ובקרב הכוללים. עם השנים התרחבנו, היקף ההפקדות גדל, והפעילות צברה תאוצה".

נקודת המפנה המשמעותית הייתה כניסתו של 'חוק הגמ"חים'. כיצד המעבר לפעילות לבנה' השפיע על ההתנהלות?

"בעבר, גמ"חים רבים התנהלו באמצעות המחאות ומזומנים

תהליך שהיה מורכב, מסורבל וטמן בחובו אחריות וסיכונים בלתי מבוטלים".

לדוגמא?

"היה צריך לזכור פרטים רבים, לנהל פנקסים מדוקדקים, השוואות ותאריכים, מועדי פירעון, ולהיות אחראי שהכל מתויק.

"עם חקיקת חוק הגמ"חים, התייעצנו עם מרן ראש הישיבה הגר"ח שליט"א והתקבלה החלטה עקרונית להסדיר את הפעילות מא' ועד ת'. פתחנו עמותה רשומה וייעודית (כפי שהחוק מחייב לכל גמ"ח שמנהל מעל מיליון ש"ח), כל התנועות עברו לחשבון בנק ייעודי בבנק פאג"י, והפסקנו לחלוטין את השימוש בצ'קים או במזומן.

אפס סיכונים

דורשים ערבים. לעתים נבקש גם שמונה ערבים, כדי שאם חלילה יקרה משהו, הערב לא יוכל לטעון אינני יכול לפרוע. ממילא, אנחנו ממגנים את עצמנו כדבעי.

"מלבד זאת הגמ"ח נוקט בעוד פעולות האמורות להגן על ההתנהלות השוטפת, ומסתבר כי לא לחינם זכינו לקבל אישור מס הכנסה, שזה נדיר מאוד מאוד בתחום הגמ"חים".

מה קורה כאשר אברך שהפקיד כסף מבקש למשוך אותו לטובת רכישת דירה?

"בזכות התזרים החודשי השוטף והגבייה היציבה, משיכת פיקדון מתבצעת בתוך שלושה שבועות עד חודש לכל היותר. מכיוון שחווה רכישת דירה אינו נסגר בפחות ממספר שבועות, המפקיד יודע שהכסף יהיה זמין עבורו בדיוק ברגע התשלום, ללא עיכובים וללא חשש".

כספי החסכונות בבית

עבודת הקודש של הרב כהן והרב מיג'אן תופסת נתח ניכר מסדר יומם. הם לא מתפרנסים מהגמ"ח, גם לא בשקל לחודש. לכל אחד מהם יש משכנתא על

אפרופו התנהלות, מתברר שהרב מאיר כהן והרב רחמים מיג'אן יודעים להפגין קשיחות היכן שצריך. הסכומים הנדיבים והתנאים הנוחים (עד 50 חודשי פירעון), מתנהלים ברמת דיוק עם אפס סכנות.

כעת אברך קורא את הדברים. שמור אצלו סכום מסוים שביכולתו להפקיד לשנה הקרובה, אבל הוא חושש מהעתיד, מאן יימר שאכן הכסף שמור ולא ייפול בדרך כל שהיא?

"זו שאלה נכונה והתשובה עליה פשוטה כספי הלוואות לעולם לא מושקעים בשוק ההון, לא בנדל"ן ספקולטיבי ולא בקרנות סיכון. כל הכסף, מהשקל הראשון ועד השקל האחרון נמצא אך ורק בידי הלווים או בקופת הגמ"ח. לכל מפקיד או לווה יש כרטסת ממוחשבת שהעתק ממנה הוא מקבל במייל, שם יש פירוט על כל תנועה שנעשתה מאז ומעולם.

"ההלוואות ניתנות רק למי שאנחנו מכירים, מבוגרי הישיבה או משפחותיהם כלומר, האב או החותן, בכפוף לכללים ברורים כשהראשון שבהם, רק מפקידים יכולים לקבל הלוואה.

"גם ביחס לערבים בהלוואה אנחנו דורשים היכרות, ולפי גובה הסכום אנחנו

"המעבר הזה דרש מאיתנו השקעה לא מבוטלת, התקנת תוכנה ייעודית ('חפץ חסד'), ליווי של רואי חשבון, עורכי דין, והעמדת הון עצמי של 5% מסך ההפקדות כדרישת החוק. כדי לממן את ההוצאות התפעוליות הללו ולשמור על המערכת, נקבעו דמי חבר סמליים (החל מ-30 ש"ח לחודש) ותרומות מוכרות. כיום, הכל מנוהל בצורה שקופה, מפקחת ומסודרת, מה שמסיר סיכונים ומאפשר העברות כספים מהירות וללא חשש.

"הסדר הניהולי בגמ"ח, נחשב למופת. כפי הידוע לנו, אין עוד עמותה שכל מהותה הוא הפעלת גמ"ח כספים, ויש לה סעיף 46 המזכה את התורם ב-35% מס.

"וזה אחד הדברים ששמנו לעצמו בפוקוס להיות הכי מקצועיים ומדויקים שאפשר. שכרנו שירותי משרד רואי חשבון מהטובים ביותר בתחום העמותות, וההתנהלות היא מדויקת ב"ה.

"למיטב ידיעתנו, גם כן אין גמ"ח שמעניק הלוואות בסדר גודל כמו שלנו, גם במאה ומאתיים אלף שח בכפוף לתקנון של הגמ"ח".

הניהול הקפדני של הגמ"ח הביא את קופות אחרות לבקש הדרכה. ישיבות גדולות ומוסדות מבוססים מבקשים ללמוד ולהבין את הסדרי הבטיחות וההתנהלות, ולהטמיע זאת גם אצלם.

“זכינו שאין סוף אברכים קנו דירות”

מייסד הגמ"ח, מורינו הגאון רבי יהודה דנגור שליט"א, ראש הכולל

לפני למעלה מ-24 שנה התעוררתי להקים את הגמ"ח. היות ואני מצוי בין אברכים, ראיתי את הצורך העצום להקים את הגמ"ח.

לא מבעיא שיש לפעמים הוצאות חריגות גדולות ועצומות, והאברך עומד נפעם 'מאין יבוא עזרי', בפרט שכבר אז התחיל קושי בקניות הדירה, שאי אפשר לקחת משכנתה אם אין הון עצמי של 30% מערך הדירה. וכל אברך, כדי להשיג את הסכום ההתחלתי, היה נכנס לשער גלגולים לווה מזה מעט ומזה מעט, ובזמן הפירעון של זה מגיע אז לווה מזה, וכן על זה הדרך, עד שמטרפת דעתו והדבר מקשה על הריכוז ופוגע בלימוד.

ולסמוך על הגמ"ח הם הנפוצים קשה מאוד, שצורכי עמך מרובים והתורים ארוכים ומתישים. לכן החלטתי בסיעתא דשמיא להקים גמ"ח פנימי אך ורק לאברכי ותלמידי הישיבה בלבד.

השגתי את הסכום ההתחלתי מאבי עליו השלום שהיה חולה אז, ואחרי שנפטר עליו השלום הבאתי עוד סכום גדול מבני המשפחה, ולכן הגמ"ח היה נקרא על שמו, "שערי ציון". כבר בהתחלה מיניתי את הרב הגאון רבי מאיר הכהן הגדול שליט"א כבעל הגמ"ח ולא רק כמנהל, ומכאן והלאה השגנו עוד הפקדות מכל הבא ליד. כל חתן שהיה לו כסף באמתחתו שכנעתי אותו להפקיד בגמ"ח, והגמ"ח הלך וגדל, עד שגדל מאוד.

ומאז ועד היום זכינו שאין סוף אברכים קנו דירות, מה שלא היה בנמצא לולי הגמ"ח שעזר ותמך, והסתייעו בהלוואות בהרבה עניינים הנצרכים.

ומפה אני קורא ומבקש ומתחנן, כל אברך או בחור שיש לו כסף באמתחתו שיפקיד אותו בגמ"ח. הזכות העצומה שווה הרבה יותר מפרוטות שיקבל בבנק. הזכויות הרוחניות והסיעתא דשמיא שוות אלף אלפים, בפרט שבבוא הזמן הוא עצמו ייהנה מהלוואה גדולה וחשובה (בלי התחייבות, משום איסור ריבית).

אני תמיד עומד ועמדתי לצד הגמ"ח, הכל מנוהל על ידי הכהן הגדול רבי מאיר הכהן שליט"א ורבי רחמים מיג'אן שליט"א. מכל מקום כשהיה צורך לקחתי ערבויות על הפקדות, אף על פי שהדבר היה בטוח מצד עצמו ואין צורך לערבות.

טוב הדבר שאתם מעלים את הנושא הזה על נס, בקשתי אליכם בני משפחת באר התלמוד, אנחנו משפחה אחת, עוזרים זה לזה. לכן כל אחד ייקח את הדברים לתשומת ליבו וישתדל בכל כוחו. בברכת "והריקתי לכם ברכה עד בלי די".

ביתו ואם יצטרך לקחת הלוואה, יעמוד בתור כמו כל אברך אחר.

בסדר יומו, נחשב הרב מאיר כהן כאחד מטובי אומני החינוך בתל ציון. תלמידיו בכיתה ח' מעריצים את דמותו, יודעים שהוא זה שיכשיר אותם לקראת שנות הישיבה הקטנה, ואף הוא מחזיר להם אהבה. עבודתו עם התלמידים תופסת את רוב שעות היום, ורק לעת ערב הוא שב לביתו בירושלים, לטפל ב'עסקי' החסד'.

הרב רחמים מיג'אן אף הוא שקוע בתלמודו בכל שעות היום. לגמ"ח הוא מקצה את שעות הלילה, וכולם יודעים כי בזמני הכולל אי אפשר להפריע גם לא עבור שאלה דחופה.

בבית פנימה, הרעיה והילדים יודעים שהתמסרותו של האבא למפעל הזה, שואב כוחות וזמן ומצריך יישוב הדעת. "כמעט בכל רגע נתון נכנסת אליי שיחה בנוגע לגמ"ח", מניף הרב מאיר כהן את מכשיר הטלפון שברשותו. "אינני מצליח לענות אפילו למעט מהן, ולכן יש תיבת אימייל ייעודית, שם הרב רחמים ואני משתדלים להשיב לכל הפניות, ולעתים מבקשים מתנדבים שיבואו לסייע לנו בפניות, בסוף משיבים לכולם".

עם כזה עול, מה המניע העיקרי שלכם לפעילות הזו?

"כל אברך שמצליח לסדר את משפחתו עם דירה בתשלומים הוגנים, זה סיפוק אדיר. לא פעם עוצר אותי אברך ומספר לי שבזכות הגמ"ח יש יציבות בפרנסה של הבית, בזכות הגמ"ח אברך שקוע בלימוד ולא צריך להיטלטל בפיזור הדעת, זה מפעל חיים שמצדיק כל מאמץ!"

בשורה האחרונה, אתם נמצאים בשטח ורואים נתונים. אברך התחתן כעת, מה אתם מיעצים לו?

"המסר המרכזי הוא תכנון מוקדם ומשמעת עצמית. מיד לאחר החתונה, לפעמים יש ביד סכומי כסף ממתנות או מהתחייבויות, הטעות הנפוצה היא

שקלים שמהווים עוגן של ממש בבוא היום.

"כיום, במרחק של קרוב לשלושים שנה מאז שהתחלנו, כל כך הרבה פעמים אני שומע את אנחת הרווחה של האברך שהפקיד כל השנים, את ההקלה והאוויר, זה שווה הכל!"

להפקדות בגמ"ח יש לשלוח הודעה
g755613@gmail.com

לקבלת הלוואה משמעותית בפריסה רחבה.

"בכל רגע נתון, עומדים בתור עשרות אברכים הממתנים לקבל את ההלוואה. כל הפקדה, קטנה כגדולה, מקדמת את הישועה שלהם מיידית.

"לגבי הטווח הארוך אנו ממליצים לכל משפחה לפתוח הוראת קבע קטנה של 200-300 ש"ח בחודש לחיסכון עבור הילדים. הסכומים הקטנים הללו מצטברים לאורך שנים למאות אלפי

לתת לכסף לשכב בחשבון העובר ושב בבנק או בתוכניות שאינן מניבות דבר. הרווח בעובר ושב הוא אפסי, זניח מאוד, מוגבל בשרשרת של תנאים ולא מניב.

"לכן ההמלצה המובהקת היא להפקיד את הכסף מיד בגמ"ח, יש גם יתרון בטווח המייד, כאשר הכסף מסייע בינתיים לאברכים אחרים לרכוש דירה או לחתן ילדים וגם בטווח הבינוני, כאשר האברך ימצא דירה בעצמו, הכסף יוחזר לו במלואו, ובנוסף תעמוד לזכותו הזכות

הקפות שניות לבבירה של תורה

בחצר הישיבה הגדולה בירושלים
החל מהשעה 22:00 בלילה

במעמד רבותינו הגאונים שליט"א ובראשות מרנן ראשי הישיבה שליט"א
בליווי תזמורת מורחבת

לקבלת פרטים נוספים ועדכונים
שוטפים, יש להתעדכן קו הבוגרים
של הישיבה - 02-509-3723

כניסה לנשים דרך
התלמוד תורה (רחוב
הטורים 33)

אוטובוסים מאורגנים יצאו מסניפי
הישיבה, יש להתעדכן על כל נקודה
בנפרד אצל גבאי הישיבה

נגיל ונשיש בזאת התורה!

החיים החדשים

מורינו הגאון רבי אריה יהודה שרביאני שליט"א, ראש כולל חושן משפט בישיבה

כך בראש השנה עושים לפנינו עבודה בעצם מציאות החיים, ומביאים לפנינו 'חיים', שיתברכו בעצמותם.

וממילא יובן נפלא מאוד, ענין הרמז שכתב הרמב"ם שישנו בתקיעת השופר, דהנה כידוע בשם הגר"א (אבן שלמה), אדם שאינו שובר שום אחת מהמידות שלו, נחשב מת. כלומר, שהלא אם אדם מעמיד את מתכונתו על טבעו הגמור, הרי הוא כחפץ דומם ולאבן יחשב, כמו שכל סגולת האבן איננה אלא מה שטבוע בה ותו לא, כך בדיוק המצב של אדם שכל מציאותו היא לעמוד על טבעו הגמור ולא לשפרו במאומה. וזהו הטעם, שרשעים בחייהם קרוים מתים, דמאחר שהרשע מניח עצמו על טבעו, ולא משפר עצמו במאומה, הרי בזה עצמו מעיד שאין לו מציאות חיים כלל, ואדרבה הולך ומריקב.

ורק המתעורר לשבר את טבעו, נפח רוח חיים בעצמו. והלא למתבונן, כל אישיותו העמוקה של האדם, נובעת מעצם הבחירה שבוחר במה שישכלו מגלה לו האמת, וזהו בעצמותו מקום חיותו, ואם לא, הלא לבהמה ייחשב.

וממילא, מאחר שעבודת השופר היא להגיש 'חיים' לפני השי"ת, רומזת התקיעה לבני האדם שיתעוררו משנתם. כי זה עיקר חסרונן בני האדם, שישנים בהבלי הזמן כמו מתים, כי כל מציאותם היא שלא להתבונן בכלום, וברגע שהאדם מתעורר ורוצה לזכור את בוראו, הרי נוצקה כאן מציאות של 'חיים' בעולם, מעין העבודה בעצמותה שיש בשופר.

ואתם בוגרי הישיבה הק', שישודכם במעיין החיים ובעין החיים שבישיבה הק', הלא זהו חמדת לבבכם הגדול, להיות דינכם יוצא לאור להמשיך במציאות החיים שאתם דבקים בה, העיקר הגדול שהכל זוכים בו, חכמת התורה של אביי ורבא בקדושה ובטהרה, והרי בהתעוררות זו של השופר, בשיפור המידות ובדביקות לעשות את רצונו ית' הרי יש כאן קנין חיים גדול, כל אחד ואחד לפי ערכו ומעלתו, להוסיף ולאור באור החיים אמן.

נודעו דברי הרמב"ם בהל' תשובה (פ"ג ה"ד) דאף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן.

ולכאורה דבריו צריכים ביאור, סו"ס מה השייכות לקחת מצוה נעלה לפני השי"ת, שאנו עושים רצונו ותוקעים בשופר, שהיא 'עבודה' שאנו עושים לפניו, ודרך אגב לעורר עצמינו לעשות את הראוי לנו, דלכאורה הם ב' ענינים סותרים, שבנגלה, זהו עבודה נעלה לפניו, עד שהגמ' מחשיבה את התקיעה כעבודה שנעשית בפנים, ומאידך יש כאן רמז, שאין לו שייכות לעבודה.

משל לדבר, וכי היה עולה על הדעת לומר שהקטורת בביהמ"ק, נועדה לרמז לעורר את האדם לתשובה. וא"כ מה שייכות בין ענין הנעלה של תקיעה לפניו, לבין ה'רמז' שיש כאן שנתעורר מכאן ולהבא שלא נמשיך לישון בהבלי הזמן.

וביאור ענין זה, עפ"י מה ששמעתי בשם מורי הגרמ"ש זצ"ל, דהנה עיקר הנידון בר"ה, הוא על חיי האדם, כלומר שמאחר שעיקר הבריאה, הייתה לחתוך חיים לברואים ביום בריאת האדם, ועל זה הנידון והמשפט בכל ראש השנה, וכמו שבבריאת העולם, הללו אומרים יבא והללו אומרים לא יבא, כך כל שנה מתעורר מחדש הדין על הדבר, וזהו עיקרו של יום, וכמו שאנו מזכירים על הזמן, זכרנו לחיים מלך וכו' בחיים וכו' והכל על עצמות החיים.

ובחסדי השי"ת, נתן לנו ביום זה, עבודה בעצם מציאות החיים. כלומר, מאחר שתקיעת השופר, נעשית מעצם הנפיחה שהוא נפח בנו כדכתיב ויפח באפיו נפש חיים, הרי אותה נפיחה, היא הנידון שישנה בכל שנה ושנה, וממילא קבע לנו הקב"ה עבודה נפלאה, שענינה נפיחה, וזו עבודה בעצם מציאות החיים שברא הקב"ה בעולם, ובזכות עבודה זו, נפסק דין האדם לחיים.

וכשם שצוה ה' להביא את הנידון עליו כדי שיתברך, ולכן מביאים עומר בפסח ופירות בעצרת ומים בסוכות (ר"ה טז),

עכ"ל באר

לחזקת חבת

הרב יאיר בנוני שליט"א

(מחזור ד') ממודיעין עילית.

הרב איתאל טויטו שליט"א

(מחזור ז') מנתיבות.

הרב אברהם יקותיאל שליט"א

(מחזור ז') מביתר עילית.

הרב גבריאל יששכר שליט"א

(מחזור ז') מבני ברק.

הרב יוסף חיים חבה שליט"א

(מחזור ח') מגני איילון (אחיסמך)

הרב מרדכי כהן שור שליט"א

(מחזור ט') מעפולה עילית.

הרב שלמה חזקיהו שליט"א

(מחזור י') ממודיעין עילית.

הרב נתנאל דנחי שליט"א

(מחזור י"א) מאלעד.

הרב משה כהן חודאד שליט"א

(מחזור י"א) מטבריה.

הרב חיים יוסף פרץ שליט"א

(מחזור י"א) מטבריה.

הרב אלעזר שרגא שליט"א

(מחזור י"א) מביתר עילית.

הרב יעקב ישראל אדרי שליט"א

(מחזור י"ב) מבית שמש.

הרב משה אלמקייס שליט"א

(מחזור י"ב) מבית שמש.

הרב אברהם בן שמעון שליט"א

(מחזור י"ב) מרכסים.

הרב איתמר זוהר שליט"א

(מחזור י"ג) מביתר עילית.

הרב אליהו ביטון שליט"א

(מחזור י"ד) מביתר עילית.

הרב חגי יואב רז שליט"א

(מחזור ט"ז) מטבריה.

הרב דוד שיטרתית שליט"א

(מחזור ט"ז) מחריש.

הרב נון אוליאל שליט"א

(מחזור כ"א) מביתר עילית.

הרב אליהו בן חיים שליט"א

(מחזור כ"א) מבני ברק.

הרב דניאל עובד שליט"א

(מחזור כ"א) מאלעד.

הרב יוסף חיים אליאסזדה שליט"א

(מחזור כ"ב) מאלעד.

הרב בן ציון כהן שליט"א

(מחזור כ"ב) מטבריה.

הרב חיים פרסייה שליט"א

(מחזור כ"ב) מתל ציון.

הרב אלון אטיאס שליט"א

(מחזור כ"ג) מאשדוד.

הרב יעקב כהן שליט"א

(מחזור כ"ג) מביתר עילית.

הרב שלום שמואלי שליט"א

(מחזור כ"ג) מירושלים.

הרב רועי אביטן שליט"א

(מחזור כ"ד) מאופקים.

הרב יצחק אדרי שליט"א

(מחזור כ"ד) מאשקלון.

הרב אברהם ברוך בביוף שליט"א

(מחזור כ"ד) מירושלים.

הרב שמואל ביבאס שליט"א

(מחזור כ"ד) מאשדוד.

הרב יעקב מאיר בן טוב שליט"א

(מחזור כ"ד) מירושלים.

הרב יהונתן שמואל בר שלום שליט"א

(מחזור כ"ד) מירושלים.

הרב אוריאל עוזרי שליט"א

(מחזור כ"ד) מירושלים.

הרב עובדיה עזיז שליט"א

(מחזור כ"ד) מאלעד.

הרב אליעזר פחלייב שליט"א

(מחזור כ"ד) מבית ים.

הרב נעים אליה רחמים שליט"א

(מחזור כ"ד) מירושלים.

הרב בן ציון אהרון שליט"א

(מחזור כ"ה) מירושלים.

לנישואי חתן

מורינו הרב אליעזר אהרני שליט"א

(מחזור א') מירושלים.

הרב עקיבא חסון שליט"א

(מחזור ג') מירושלים.

הרב ינון ניסן שליט"א

(מחזור ג') מגבעת זאב.

הרב אפרים פנחסוב שליט"א

(מחזור ג') מתל ציון.

מורינו הרב נתן גודלי שליט"א

(מחזור ד') מירושלים.

הרב מרדכי שרגא שליט"א

(מחזור) מירושלים.

הרב אהרון בנג'י שליט"א

(מחזור ו') מירושלים.

לנישואי רבן

הרב איתן בוטה שליט"א

(מחזור א') מטבריה.

הרב יצחק לוי שליט"א

(מחזור א') מצפת.

מורינו הרב יעקב חיים כהנא שליט"א

(מחזור ג') מירושלים.

הרב ינון ניסן שליט"א

(מחזור ג') מגבעת זאב.

הרב מאיר טדגי שליט"א

(מחזור ה') מירושלים.

הרב מיכאל טנג'י שליט"א

(מחזור ו') מירושלים.

להולדת הנכדים

הרב אהרון יעקובי שליט"א

(מחזור א') מביתר עילית.

הרב ינון ניסן שליט"א

(מחזור ג') מגבעת זאב.

עניני כלה

לחן דת הבן

הרב ינון ניסן שליט"א
(מחזור ג') מגבעת זאב.

הרב אושרי רווח שליט"א
(מחזור ה') מאלעד.

הרב אשר זנזורי שליט"א
(מחזור ו') מבני ברק.

הרב חיים עוז טדגי שליט"א
(מחזור ז') מירושלים.

הרב אלחנן דוד שליט"א
(מחזור ט') מירושלים.

הרב גלעד נחום שליט"א
(מחזור י"א) מירושלים.

הרב מאיר שרגא שליט"א
(מחזור י"ב) מירושלים.

הרב עתניאל כהן שליט"א
(מחזור י"ג) מנתיבות.

הרב אלחנן נאמן שליט"א
(מחזור י"ד) מירושלים.

הרב מישאל פהחרי
שליט"א
(מחזור י"ה) מרחובות.

הרב דניאל בן אהרון שליט"א
(מחזור י"ז) מירושלים.

הרב מאיר משה יזדי
שליט"א
(מחזור י"ח) מבני ברק.

הרב דוד גבאי שליט"א
(מחזור י"ט) מעפולה עילית.

הרב שמואל קאשי שליט"א
(מחזור ט"ו) מבני ברק.

הרב נתן כלפון שליט"א
(מחזור ט"ז) מבית שמש.

הרב יהודה צביאלי שליט"א
(מחזור ט"ז) מחולון.

הרב משה רז שליט"א
(מחזור י"ז) מבאר שבע.

הרב נאור ברכה שליט"א
(מחזור כ"א) מבני ברק.

הרב אברהם צבי מצפה
שליט"א
(מחזור כ"א) מבני ברק.

הרב אלחנן אוחנה שליט"א
(מחזור כ"ב) מנתיבות.

הרב אלחנן בן חיון שליט"א
(מחזור כ"ב) מבני ברק.

הרב יצחק דדש שליט"א
(מחזור כ"ב) מאשדוד.

הרב רועי אפרים גניני שליט"א
(מחזור כ"ב) מצפת.

הרב יוסף מונסה שליט"א
(מחזור כ"ב) מירושלים.

הרב אברהם עסיס שליט"א
(מחזור כ"ב) מאשדוד.

הרב אסף שימרון שליט"א
(מחזור כ"ב) מאלעד.

הרב אברהם שראבני שליט"א
(מחזור כ"ב) מבית שמש.

הרב יצחק טוגרי שליט"א
(מחזור כ"ג) מבני ברק.

הרב שמעון לוי שליט"א
(מחזור כ"ג) מירושלים.

הרב נאור אהרונים שליט"א
(מחזור כ"ד) מפתח תקווה.

הרב משה ברין שליט"א
(מחזור כ"ד) מאלעד.

הרב חגי גבאי שליט"א
(מחזור כ"ד) מירושלים.

הרב יוסף הראתי שליט"א
(מחזור כ"ד) מפתח תקווה.

הרב יוסף ישראל שליט"א
(מחזור כ"ד) מירושלים.

הרב שמואל זדה שליט"א
(מחזור כ"ד) מירושלים.

הרב שמואל ללזר שליט"א
(מחזור כ"ד) מתל ציון.

הרב יואל נחמני שליט"א
(מחזור כ"ד) מפתח תקווה.

הרב איתי סבאן שליט"א
(מחזור כ"ד) מנתיבות.

הרב שמואל רועי הלוי
שליט"א
(מחזור כ"ה) מבני ברק.

הרב אריאל כהן שליט"א
(מחזור י"א) מביתר עילית.

הרב יעקב עזרא כהן
שליט"א
(מחזור י"א) מאופקים.

הרב משה כהן חדאד
שליט"א
(מחזור י"א) מטבריה.

הרב חיים יוסף פרץ שליט"א
(מחזור י"א) מטבריה.

הרב אלישע שמעון כהן
שליט"א
(מחזור י"ב) מטבריה.

הרב עתניאל כהן שליט"א
(מחזור י"ב) מנתיבות.

הרב אריאל עזרא שליט"א
(מחזור י"ב) מרכסים.

הרב אבשלום רם שליט"א
(מחזור ח') מבני ברק.

הרב אבישי אלמליח שליט"א
(מחזור י') מאשדוד.

הרב שלמה חזקיהו שליט"א
(מחזור י') ממודיעין עילית.

הרב שמעון שפיאן שליט"א
(מחזור י') מאשדוד.

הרב ניסים בן יוסף שליט"א
(מחזור י"א) מקרית גת.

הרב שמעון בן שושן שליט"א
(מחזור י"א) מטבריה.

הרב אדם שמעון דיין שליט"א
(מחזור י"א) ממנצ'סטר - אנגליה

הרב אליהו כהן אוהל שליט"א
(מחזור י"א) מבני ברק.

הרב אשר זנזורי שליט"א
(מחזור ו') מבני ברק.

הרב דוד בן אליהו שליט"א
(מחזור ז') מביתר עילית.

הרב ישראל זאדה שליט"א
(מחזור ז') מבית שמש.

הרב נפתלי מועלמי שליט"א
(מחזור ז') מירושלים.

הרב איתמר פוליטי שליט"א
(מחזור ז') מביתר עילית.

הרב משה שרגא שליט"א
(מחזור ז') מירושלים.

הרב אלחנן ברכה שליט"א
(מחזור ח') ממודיעין עילית.

הרב אברהם חיים דוד שליט"א
(מחזור ח') מבית שמש.

לחנין הבן לעזר המצוות

שובה אל

מילים: רבינו ראש הישיבה שליט"א
לחן: אני אמרתי ה' (ר' חיים בנט)

בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
לא אבדה ממך התקווה, סללתי הדרך חזרה,
בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
קבל מלכותי ברצון ואהבה, לכבודי הרי אתה נברא,
את הקול הקורא שמעתי אבי, מיד התעוררתי משנתי,
עוד אשוב אליך, בכל לבבי, מבלעדיך אין דבר לי.

ה' הוא אלוקים, זולתו אין מפעלים,
אך מה רבה ההסתרה, לחי בלי מחשבה,
מתי נזכה ליתן עטרה, לחדש את המלוכה,
לשמוח בו שמחת עולמים, ולעובדו בלכבות חפצים.

בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
לא אבדה ממך התקווה, סללתי הדרך חזרה,
בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
קבל מלכותי ברצון ואהבה, לכבודי הרי אתה נברא,
את הקול הקורא שמעתי אבי, מיד התעוררתי משנתי,
עוד אשוב אליך, בכל לבבי, מבלעדיך אין דבר לי.

מה גדולה היא התפילה, תכליתה של כל הבריאה,
לעמוד לפניו כעבדים, בידו אנו תלויים,
איך אני הדל ממועשים, אעמוד נגדו בתחנונים,
האם יקבלני ברצון, ויתן לנפשי פדיון.

בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
לא אבדה ממך התקווה, סללתי הדרך חזרה,
בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
קבל מלכותי ברצון ואהבה, לכבודי הרי אתה נברא,
את הקול הקורא שמעתי אבי, מיד התעוררתי משנתי,
עוד אשוב אליך, בכל לבבי, מבלעדיך אין דבר לי.

אני יושב וחושב, מתבונן על מצבי,
אני חושב בכאב, מה יהיה תכליתי,
כבר הגיעו הימים הנוראים, שבהם אתן את הדין
לפני בורא כל עולמים, מעיניו אין נסתרים.

בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
לא אבדה ממך התקווה, סללתי הדרך חזרה,
בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
קבל מלכותי ברצון ואהבה, לכבודי הרי אתה נברא,
את הקול הקורא שמעתי אבי, מיד התעוררתי משנתי,
עוד אשוב אליך, בכל לבבי, מבלעדיך אין דבר לי.

כל כך נראית רחוקה, כה קשה היא התשובה,
לשנות את כל המעשים, לנהוג בדרכי ישרים,
אך בליכי גמלה ההחלטה, להתחיל את הכל מהתחלה,
האם הבורא אותי יקים, יתן כוחות חדשים.

בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
לא אבדה ממך התקווה, סללתי הדרך חזרה,
בני בני שמעת הקריאה, שובה אלי ואשובה,
קבל מלכותי ברצון ואהבה, לכבודי הרי אתה נברא,
את הקול הקורא שמעתי אבי, מיד התעוררתי משנתי,
עוד אשוב אליך, בכל לבבי, מבלעדיך אין דבר לי.

כל כך רוצה להתקרב, לעובדו בכל הלב,
להרגיש את הטעם הערב, לחוש את מלכי האוהב,
אך כה גדולה המחיצה, טומאת החטא מברילה,
האם אוכל להסירה, לנקות את הלב והנשמה.